SIR ARTHUR CONAN DOYLE

MAVİ YAKUT

SHERLOCK HOLMES



Sir Arthur Conan Doyle

SHERLOCK HOLMES

MAVİ YAKUT

Çeviren: Necmi Akyazan



Cep Yayın No: 26
Sherlock Holmes - Mavi Yakut
Sir Arthur Conan Doyle
Genel Yayın Yönetmeni / Ahmet İzci
Editör / Nesli Yalçın
Çeviren / Orhan Düz
İç Tasarım / Adem Şenel
Kapak / Yunus Karaaslan
İstanbul, Kasım 2011
T. C. Kültür Bakanlığı Sertifika No:14111

Avrupa Yakası Yayınları, İlgi Yayınlarının markasıdır.
Avrupa Yakası Yayıncılık
Çatalçeşme Sokak. No: 27/10
Cağaloğlu / İSTANBUL
Tel: 0212 526 39 75
Belgegeçer: 0212 526 39 76
www.avrupayakasiyayinevi.com
bilgi@ilgiyayinevi.com



Sir Arthur Conan Doyle

SHERLOCK HOLMES ÖLÜM DÖŞEĞİNDE



Dostum Sherlock Holmes'un ev sahibesi Bayan Hudson dünyanın en sabırlı kadınıdır. Her Allahın günü evini acayip ve şüpheli kişilerin doldurması yetmiyormuş gibi, bir de ilginç kiracısının tuhaf alışkanlıklarına ve düzensiz hayatına katlanmak zorunda kalıyordu. Holmes'un inanılmaz dağınıklığı, en olmadık zamanlarda keman çalma tutkusu, evin içerisini berbat kokulara boğan kimya deneyleri ve hayatından eksik olmayan şiddet ve tehlikeler belki de onu Londra'nın en çekilmez kiracısı durumuna getirmişti. Ne var ki kira ödemede cömertti. Yıllarca oturduğu evin, orasına burasına harcadığı parayla koca evi rahatlıkla satın alabilirdi.

Ev sahibesi ondan çok çekinir, işine burnunu sokmaya cesaret edemezdi; çünkü onun ne şekilde karşılık vereceğini pek iyi bilirdi. Öte yandan ondan hoşlanırdı da; çünkü dostum kadınlara nazik davranırdı. Aslında Holmes kadın milletini sevmezdi, onlara asla güvenmezdi ama bir beyefendi gibi davranmaktan da geri durmazdı. Yaşlı kadının, kiracısını ne denli önemsediğini bildiğim için, evlenmemden bu yana ikinci kez evime gelip, zavallı dostumun kötü giden sağlık durumunu anlatırken, can kulağıyla dinledim onu.

"Ölmek üzere, Dr. Watson," dedi. "Son üç gündür iyice çöktü; bilmem, bugünü sağ çıkarır mı bilmiyorum. Doktor çağırmama izin vermiyor. Ama bu sabah avurtlarının nasıl çöktüğünü ve çaresizce bakan kocaman gözlerini görünce daha fazla dayanamadım. 'İzin verseniz de vermeseniz de, Bay Holmes, hemen gidip bir doktor çağıracağım,' dedim. 'O zaman Dr. Watson'ı çağır,' dedi. Sizin yerinizde olsam acele ederdim efendim, yoksa maalesef bir daha sağ göremeyebilirsiniz."

Hastalığından haberim olmadığı için dehşet içinde kalmıştım. Nasıl alelacele şapkamla paltomu kapıp yola koyulduğumu tahmin edemezsiniz. Yolda Bayan Hudson'a diğer ayrıntıları da sordum.

"Anlatabileceğim fazla bir şey yok, efendim" dedi. "Nehir kenarındaki Rotherhithe Caddesi'nde bir vaka üzerine çalışıyordu; bu hastalığı da orada kaptı galiba. Perşembe günü öğle üzeri yatağa düştü ve o günden beri de hiç ayağa kalkmadı. Üç gündür boğazından ne bir lokma yemek ne de bir yudum su geçiyor."

"Aman Tanrım! Neden daha önce bir doktor çağırmadınız?"

"İzin vermedi, efendim. Ne kadar inatçı olduğunu bilirsiniz. İsteğine karşılık gelmeye cesaret edemedim doğrusu. Ama artık son saatlerini yaşıyor, siz de

göreceksiniz ya!”

Dostum gerçekten de acınacak haldeydi. O sisli Kasım gününün solgun ışığında, hasta odası kasvete bürünmüştü. Fakat yüreğimi asıl sızlatan husus, yatağından bana bakan o zayıf solgun yüzdü. Gözleri yüksek ateşten parlamış, yanaklarında kızıl humma lekesi çıkmış, dudakları çatlamıştı. Durmadan yorganı çekiştiren ince elleri titreyip duruyordu. Sesi boğuk, soluması düzensizdi. Odaya girdiğimde yerinden kıpırdamadı ama gözlerindeki ışıldamadan beni tanıdığını anlamıştım.

“Görüyorsun ya Watson, bu kez nalları dikiyoruz galiba,” dedi cılız bir sesle. Ama bu sesin altında her zamanki kayıtsızlığı yatıyordu.

“Sevgili dostum!” diye haykırdım yatağa yaklaşırken.

“Dur orda! Sakın yaklaşma!” dedi. Sesi keskin bir bıçağı andırıyordu. Ne zaman önemli bir kararın eşiğinde olsa, sesi böyle çıkardı. “Watson bana yaklaşırsan seni evden çıkartmak zorunda kalırım.”

“Tanrı aşkına, neden?”

“Çünkü ben böyle istiyorum. Yetmez mi?”

Evet, Bayan Hudson haklıydı. Onu hiç böyle inatçı görmemiştim. Ama göz göre göre eriyip gittiğine tanık olmak insana acı veriyordu.

“Sadece yardım etmek istedim,” dedim.

“Tamam. Yardım etmek istiyorsan, sana söyleneni yap.”

“Tabii, Holmes.”

Sesindeki sertlik kaybolmuştu şimdi.

“Gücenmedin, değil mi?” diye sordu. Zorlukla nefes alıyordu. Zavallı dostum, onu bu halde görürken nasıl gücenebilirdim ki?

“Sadece senin sağlığını düşünüyorum, Watson.” dedi boğuk bir sesle.

“Benim sağlığımı mı?”

“Ben derdimin ne olduğunu biliyorum. Bu hastalığı Sumatra’da kaptım. Hollandalılar bu konuda bizden daha bilgililer ama onlar da şimdiye kadar bu konuda hiçbir tedbir almamışlar. Fakat kesin olan bir şey var ki; o da çaresi olmayan ölümcül bir hastalık bu ve çok da bulaşıcı.”

Ateşin etkisinde sayıklıyordu, titreyen zayıf uzun elleriyle dışarı çıkmamı işaret etti.

"Allah aşkına Holmes! Bu umurumda mı sanıyorsun? Hiç tanımadığım biri bile önümde böyle yatsa, çekinmem. Bunun, beni eski bir dostuma yardım etmekten alıkoyabileceğini mi düşünüyorsun yoksa?"

Birkaç adım daha atarak yatağa yaklaştım ama öfkeli bakışıyla durdurdu beni.

"Orada durursan seninle konuşurum, yoksa odadan çıkman gerekecek."

Şimdiye kadar Holmes'un olağanüstü yeteneklerine o kadar saygı duymuşumdur ki, isteklerini daima yerine getirmişimdir, hatta bazen nedenini bilmeden... Ama şimdi içimdeki mesleki içgüdüler ayaklanmıştı. Başka zaman başka yerde bana emir verebilirdi ama burada, hasta odasında rollerimiz değişmişti, o hastaydı, ben ise doktor.

"Holmes," dedim, "sen kendinde değilsin. Hasta bir adam çocuk gibidir, onun için ben de sana çocuk muamelesi yapacağım. Hoşuna gitsin ya da gitmesin seni muayene edeceğim ve gerekli tedaviyi uygulayacağım."

Bana kötü kötü baktı.

"Mutlaka doktor gerekiyorsa, bırak beni de, hiç değilse güvenebileceğim birini seçeyim," dedi.

"Demek bana güvenmiyorsun?"

"Dostluğuna güvenim tam ama gerçek şu ki Watson, sen ne de olsa pratisyen hekimsin, tecrübelerin ve yeteneklerin sınırlı. Böyle şeyleri söylemek zoruma gidiyor ama başka çare bırakmadın."

Kalbim derinden incinmişti.

"Normalde böyle sözler çıkmaz ağzından Holmes. Bu da sinirlerinin ne derece bozulduğunu gösteriyor. Madem ki bana güvenmiyorsun, daha fazla üstelemeyeceğim. İstersen Londra'dan Sir Jasper Meek'i, Penrose Fisher'i ya da başka birini getireyim. Kimi istiyorsan söyle. Buraya doktor gelmesi şart, son sözüm bu. Benim burada eli kolu bağlı senin ölmeni seyredeceğimi sanıyorsan, çok yanılıyorsun."

"Nasıl istersen," dedi hasta dostum, hıçkırıkla inleme arası bir sesle. "Sana bilmediklerini ben mi anlatayım? Söylesene, Tapanuli humması hakkında ne

biliyorsun? Kara Formosa kangreni hakkında ne biliyorsun?”

“Hiçbirini duymadım.”

“Uzak Doğu’da bir sürü hastalık, bir yığın hastalık faktörü vardır, Watson...” Her cümlenin sonunda durup gücünü toparlamaya çalışıyordu. “Son zamanlarda adli tıp araştırmalarından birkaçına ben de katılmıştım; bu konuda bir hayli bilgi edindim. Bu arada da hastalığa yakalandım. Çaresi yok bu illetin!”

“Belki de vardır. Tesadüfen öğrendim, tropik hastalıklar konusunda uzman olan Dr. Ainstree şu anda Londra’daymış. İtiraz istemiyorum Holmes; hemen şimdi gidip onu getireceğim.” Bunu söyledikten sonra kararlı adımlarla kapıya yöneldim.

Hayatımda hiç böyle bir şok yaşamamıştım. Aynı anda ölüm döşeğindeki adam aniden bir kaplan gibi yataktan sıçradı ve beni kapıdan çevirdi. Kilitte dönen anahtarın çıkardığı sesi duydum. Ama göz açıp kapayıncaya dek yatağına dönmüştü. Harcadığı olağanüstü enerji yüzünden nefes nefese kalmıştı.

“Anahtarı benden zorla alamazsın Watson. Şimdi sen benim elimdesin. Ben izin vermedikçe hiçbir yere kıpırdayamazsın, dostum. Ama ben seni eğlendiririm merak etme.” Bütün bunları kesik kesik söylüyor ara ara nefes almaya çalışıyordu. “Sadece benim iyiliğimi düşündüğünü biliyorum. Doğru bildiğini yapacaksın ama bana biraz zaman tanı, gücümü toplamam için. Şimdi değil, Watson, şimdi değil. Şu anda saat dört, saat altıda gidebilirsin.”

“Bu senin yaptığın delilik, Holmes.”

“Sadece iki saat, Watson. Sana söz veriyorum, saat altıda gideceksin. Bu kadarcık bekleyemez misin?”

“Başka çarem yok.”

“Hem de hiç yok. Teşekkür ederim, ben kendi yatağımı düzeltirim. Lütfen, aramızda mesafe kalsın. Şimdi Watson, bir şartım var. Yardım getirebilirsin ama o ismini andığın adamı istemiyorum, benim seçeceğim doktoru getireceksin.”

“Kabul.”

“Odaya girdiğinden beri ettiğin tek akıllıca laf bu oldu, Watson. Şurada

birkaç kitap duruyor. Ben biraz yorgunum. Cereyan vermeyen bir pile benziyorum. Saat altıda herhalde konuşmamıza devam edebiliriz.”

Holmes’un durumu şimdi beni daha da korkutmuştu. Aslında bu işi daha önce yapmamız gerekirdi. Birkaç dakika öylece durup bekledim, yataktaki hareketsiz bedene baktım. Yorganı yüzüne kadar çekmiş, uykuya dalmış gibiydi. Orada oturup sakin sakin kitap okuyamayacağımı anlayınca, odanın içinde yavaş yavaş dolaşmaya, duvarları süsleyen meşhur suçluların resimlerine bakmaya başladım. Sonunda şöminenin önüne gelip durdum. Pipolar, tütün paketleri, şırıngalar, kalemtıraşlar, kurşunlar ve daha bir sürü ıvır zıvır şöminenin korkuluğu üzerine serpiştirilmişti. Aralarında bir de sürme kapaklı, siyah-beyaz, küçük, fildişi bir tabaka vardı. Çok hoş bir şeye benziyordu. Tam yakından incelemek için elimi uzatmıştım ki...

Korkunç bir çığlık, acı bir feryat işittim; aşağıdan, sokaktan geliyor sandım ama yataktan geliyordu. Vücudumu soğuk terler bastı, tüylerim diken diken oldu. Geri dönüp baktım; sara nöbeti geçirircesine titreyen bir yüz ve kocaman iki göz! Elimde küçük tabaka ile öylece kalakalmıştım.

“Bırak onu yerine! Çabuk bırak onu oraya, Watson! Hemen diyorum!” Tabakayı şöminenin kenarına koyduğumu görünce başını yastığa attı ve rahat bir nefes aldı. “Eşyalarıma dokunulmasından nefret ederim, Watson. Bunu sen de biliyorsun. Tahammülümü zorluyorsun. Sen... Bir doktor olarak hastanı tımarhanelik edersin. Otur oturduğun yerde be adam, bırak da biraz dinleneyim!”

Bu azarlanmaya çok içerlemiştim. Bu sebepsiz yere galeyan ve haykırış, alıştığım o nezaketten eser olmayan terbiyesiz laflar, zihninin ne kadar sarsılmış olduğunu gösteriyordu. Özellikle asil bir ruhun çöküşünü görmek insana acı veriyordu. Sessizce oturup zamanın geçmesini bekledim; kendimi yenik hissediyordum. Herhalde o da benim gibi saate bakmış olmalıydı ki saat tam altıya yaklaşırken yine ateşler içinde yerinden doğrularak konuşmaya başladı:

“Pekâlâ Watson, yanında hiç bozuk para var mı?”

“Var.”

“Çok mu?”

“Yeterince.”

“Kaç tane yarım kron var?”

“Beş tane.”

“Ah çok az! Çok az. Ne şanssızlık Watson! Neyse, şimdi onları saat cebine koyuver. Kalan paraları da pantolonunun sol cebine. Teşekkür ederim. Böylece dengeni sağlayabilirsin.”

Bunlar tam bir deli saçmasıydı. Önce bütün vücudu titredi, sonra yine hıçkırıkla öksürük arası bir ses çıkardı.

Şimdi gaz lambasını yakabilirsin, Watson. Ama dikkat et, filtreyi yarım aç. Yalvarırım dikkatli ol, Watson. Teşekkür ederim, mükemmel oldu. Hayır, perdeleri çekmene gerek yok. Şimdi sana zahmet olmazsa, masanın üzerinde elimin yetişebileceği yere birkaç mektupla kâğıt koy. Teşekkür ederim. Şöminenin üzerindekilerden de birkaçını getir. Harika, Watson. Şurada bir şeker maşası var, gördün mü? Şimdi o ufak fildişi tabakayı maşayla kaldır. Buraya, şu kâğıtların arasına koy. Güzel, şimdi gidip Bay Culverton Smith’i buraya getirebilirsin; kendisi Lower Burke Sokağı 13 numarada oturur.”

Doğrusunu söylemek gerekirse, doktor getirme isteğim azalır gibi olmuştu. Zavallı Holmes öylesine hezeyanlar geçiriyordu ki, onu yalnız bırakmam tehlikeli olabilirdi. Az önce her türlü yardımı nasıl şiddetle reddetmişse, şimdi de sözünü ettiği kişiyi getirmem için can atıyordu.

“Daha önce bu ismi hiç duymadım,” dedim.

“Buna hiç şaşırmadım, sevgili Watson. Bu hastalıkta dünyanın en ünlü uzmanının bir doktor değil de bir ziraatçı olduğunu nereden bileceksin. Bay Culverton Smith, Sumatra’nın tanınmış kişilerinden biridir ama şu sıralar Londra’da. Çiftliklerinin birinde bu hastalık baş göstermiş; doktor yardımı mümkün olmadığı için kendini bu işe vermiş ve sonunda oldukça etkili yöntemler geliştirmiş. O düzenli ve dakik bir adamdır; o yüzden oraya saat altıdan önce gitmeni istemedim; çünkü gitsen yerinde bulamazdın onu. Eğer onu gelmeye ikna edebilirsen, zamanla en büyük merakı haline gelmiş bu hastalıkla ilgili eşsiz tecrübelerinden faydalanma şansına erişiriz. Bana yardım edebileceğinden hiç kuşkum yok.”

Holmes’un sözlerini olduğu gibi aktarmakla birlikte, aralarda nasıl güçlükle nefes almaya çalıştığını, elleriyle kaç kez havayı dövdüğünü –ki bunlar, onun ne kadar acı çektiğini gösteriyordu- belirtmeme gerek yok. Yanında bulunduğum son bir iki saat içinde durumu kötüleşmişti. Yanaklarındaki kırmızı

lekeler iyice koyulaşmış, yuvalarına çökmüş gözleri daha da hummalı bakmaya başlamış ve alnı terden sırılsıklam olmuştu. Ama konuşması hâlâ eskisi gibi canlıydı, cesaretini kaybetmemişti. Ömrünün son saniyesine kadar sadece karşısındakine değil, kendi nefsine de galebe çalacaktı.

"Beni hangi halde bıraktığını ona olduğu gibi anlat," dedi. "Üzerinde bıraktığım izlenimi aynen anlat; ölmek üzere olan, sayıklama ve hezeyan içinde bir adam. Ama anlamıyorum, neden denizin dibi istiridyelerle kaplı değil? Bu yaratıklar müthiş olmalı. Ah, saçmalıyorum. İlginç doğrusu, beyin kendi kendini kontrol ediyor... Ne diyordum Watson?"

"Bay Culverton Smith'e nasıl davranmam gerektiğini anlatıyordun."

"Ha, tamam, hatırladım şimdi. Hayatım buna bağlı. Elinden geleni yap, Watson. Çünkü bu adamla aram pek iyi değil. Yeğenini kumarda hile yapıyor diye gözaltına almıştım. Genç adam fena can verdi. Herif bana karşı kin güdüyor. Onu yumuşatmalısın, Watson. Rica et, yalvar, ne yapıp edip onu buraya getir. Beni bir tek o kurtarabilir."

"Arabaya atar getiririm; istersen buraya kadar da kucağımda taşırım dostum."

"Hayır, öyle yapma. Sadece ikna etmeye bak ve ondan önce buraya gelmeye çalış. Birlikte gelmemek için bir bahane uydur işte. Unutma bunu, Watson. Beni yüzüstü bırakma sakın. Sen beni şimdiye kadar hiç hayal kırıklığına uğratmadın. Elbette hayvanların çiftleşmesini önleyen düşmanları vardır doğada. Watson, biz elimizden geleni yaptık. Sence istiridyeler bütün dünyayı kaplayabilir mi? Hayır, hayır! Bunu düşünmek bile korkunç. Sen ona bildiğin her şeyi anlatırsın."

Holmes'den ayrıldım; böylesine muhteşem bir zekâya sahip birinin aptal bir çocuk gibi saçmalaması beni çok etkilemişti. Kapının anahtarını bana verdi; seve seve aldım onu. Holmes bundan böyle odasını içeriden kilitleyemezdi. Bayan Hudson koridorda yaşlı gözlerle bekliyordu. Evden çıkarken Holmes'un sesini duydum; bağıra bağıra söylenmeye devam ediyordu. Aşağıya indiğimde, tam bir arabaya ıslık çalıyordum ki, sislerin arasından bir adam çıkageldi.

"Bay Holmes nasıllar, efendim?" diye sordu. Eski bir ahbabımızdı. Bu kez sivil kıyafetler içinde de olsa Scotland Yard'dan Müfettiş Morton'ı tanımakta zorluk çekmedim.

"Çok hasta," diye cevap verdim. Bana tuhaf tuhaf baktı. Emin olmasam da,

koridor penceresinden sızan ışığın vurduğu yüzünde bir sevinç ifadesi sezer gibi oldum.

"Bazı dedikodular işittim de..."

Onu orada bırakıp, önümde duran arabaya atladım alelacele. Lower Burke Sokağı, Notting Hill ile Kensington arasında bulunan, güzel sıra evlerin süslediği bir sokaktır. Faytonun önünde durduğu ev ise, eski moda demir parmaklıkların çevrelediği, iki kanatlı devasa kapısıyla biraz kendini beğenmişliği, biraz da tevazuu yansıtıyordu. İçeriden gelen gül rengi ışığın altında, kapıyı somurtkan bir uşak açtı:

"Evet, Bay Culverton Smith evdeler, Dr. Watson! Hay hay, efendim, geldiğinizi haber vereyim."

Naçizane ismim ve unvanım Bay Culverton Smith'i pek etkilemişe benzemiyordu. Yarı açık kapıdan yüksek tonda öfkeli bir ses işitildi:

"Kimmiş bu adam? Ne istiyormuş? Allah aşkına Staples, sana kaç kez söyledim, çalışma saatlerinde rahatsız edilmek istemiyorum diye!"

Uşak yumuşak ses tonuyla bir açıklamaya girişti.

"Yeter, onu görmek istemiyorum, Staples. İşimi şu anda yarıda kesemem. Ben evde yokum. Ona öyle söyle. O kadar önemliyse söyle ona, yarın gelsin."

Yine yumuşak tonda mırıldanmalar...

"Diyeceklerim bu kadar. Söyle ona, ya yarın gelsin, ya da hiç gelmesin. Çalışırken rahatsız edilmek istemiyorum."

Holmes'u hasta yatağında kıvranırken, yardım getirmem için dakikaları sayarken hayal ettim. Nezaketin sırası değildi artık. Dostumun hayatı pamuk ipliğine bağlıydı. Ezik uşak özürler dileyerek yanıma yaklaşırken, ben onu şöyle bir kenara iterek odaya daldım. Şöminenin yanındaki koltuğuna kurulmuş adam cırtlak ve öfkeli bir sesle yerinden fırladı. Kocaman bir kafası, sapsarı bir yüzü, yağlı bir teni vardı; çenesi şişmanlıktan ikiye katlanmıştı. Gür, kırçıl ve kızıl kaşları altındaki gri renkli gözleriyle bana kızgın kızgın bakıyordu. Yüksek alnının tepesinde, gösterişli bir şekilde yana sarkıtılmış küçük kadife bir kep duruyordu. Böylece başı, olduğundan daha büyük görünüyordu; ama daha dikkatli baktığımda vücudunun ne kadar küçük ve narin olduğunu hayretle gördüm. Omuzları ve sırtı, kemik hastalığı geçiren çocuklar gibi kamburlaşmıştı.

“Bu da ne demek oluyor?” diye ciyak ciyak bağırdı. “Evime nasıl böyle zorla girebiliyorsunuz? Size yarın gelmenizi söylemediler mi?

“Özür dilerim,” dedim. “Fakat durum sahiden acil! Bay Sherlock Holmes...”

Dostumun ismini duyan bu ufak tefek adamda tuhaf değişimler olmaya başladı. Bir saniye içinde yüzündeki o kızgın ifade kayboldu ama yüz hatları gerildi, tetikte bekliyor gibiydi.

“Sizi Holmes mü gönderdi?”

“Az önce yanından ayrıldım.”

“Başına bir şey mi geldi? Sağlığı nasıl?”

“Ağır hasta. Buraya gelmemin nedeni de bu.”

Adam oturmam için bir iskemle gösterdi ve geri dönerek koltuğuna yaslandı. Bu arada şöminenin üzerindeki aynadan onun yüzüne bir göz attım. Sinsi ve hain bir gülümseme gördüğüme yemin edebilirdim. Ama hemen sonra bunun, sinirsel bir adale kasılması olduğuna karar verdim, çünkü başını tekrar çevirdiğinde yüzündeki ciddi ifadenin samimi olduğunu anladım.

“Bunu duyduğuma çok üzüldüm,” dedi. “Bay Holmes’le sadece birkaç kez ortak işimiz olmuştur; onu şahsen pek tanımam ama yeteneğini ve kişiliğini her zaman takdir etmişimdir. Ben hastalıklara ne kadar meraklıysam o da suçlara o kadar meraklıdır. Onun için bir katil, benim için bir mikrop demektir. İşte benim hapishanelerim bunlar!” diyerek yan taraftaki bir masanın üzerinde sıralanmış şişeleri ve deney tüplerini gösterdi. “Bu hayvan kültürlerinden bazıları insanlığın en büyük düşmanıdır; ama cezalarını burada dolduruyorlar.”

“İşte Bay Holmes sizi bu alandaki olağanüstü bilginiz nedeniyle görmek istiyor. Sizi çok takdir ediyor ve Londra’da hayatını kurtaracak tek kişinin siz olduğuna inanıyor.”

Küçük adam bir anda irkilince kafasındaki kep yere düştü.

“Neden?” diye sordu. “Neden Bay Holmes kendisine sadece benim yardım edebileceğimi düşünüyor ki?”

“Sizin Doğu hastalıkları hakkında çok tecrübeniz varmış...”

“Ama yakalandığı hastalığın Doğu’dan geldiğini nereden biliyor?”

Çünkü kendisi bu sıralar meslek icabı, rıhtımda çalışan Çinli gemicilerle

haşır neşir olmak zorunda kalmış."

Bay Culverton Smith hoş bir şekilde gülümseyip eğilerek kepini yerden aldı.

"Demek öyle ha?" dedi. "Umarım durumu söylediğiniz kadar ağır değildir. Ne kadar zamandır hasta?"

"Üç gündür."

"Sayıklama var mı?"

"Ara sıra."

"Hay Allah! Endişe verici. Bu yardım feryadına cevap vermemek insanlığa sığmaz. Her ne şekilde olursa olsun işimin yarıda kesilmesinden nefret ederim ama Dr. Watson, bu sefer çok ilginç bir vakayla karşı karşıyayız. Hemen sizinle geliyorum."

O anda, Holmes'un bana tembih ettiği şeyi hatırlayıp cevap verdim:

"O! Benim başka bir randevum var."

"Öyle olsun, o zaman ben yalnız giderim. Bay Holmes'un adresi bende olacaktı. Merak etmeyin, kesinlikle geleceğim. Size söz veriyorum, en geç yarım saat içinde orada olacağım."

Holmes'un odasına geri döndüğümde içeri girmeye cesaret edemedim. Ben yokken korktuğum başıma gelmiş olabilirdi. Ama içeri girdiğimde, genel durumunun düzeldiğini görünce öylesine rahatladım ki... Kendisi oldukça süzülmüştü ama ateşi düşmüştü; konuşurken sesi cılız çıksa da cümleleri apaçık ve mantıklıydı.

"Ee, onunla görüşebildin mi Watson?"

"Evet, geliyor."

"Yaşa Watson! Yaşa! Sen elçilerin kralısın."

"Benimle birlikte gelmek istedi."

"Bu hayatta olmaz Watson. Olmaması gerekiyordu. Peki, nesi var diye sordu mu?"

"Kendisine Çin denizcilerinden bahsettim."

"Aferin, Watson; sen iyi bir dost olarak elinden geleni yaptın. Ama şimdi toz ol bakalım."

“Affedersin ama Holmes, onu bekleyip hastalık hakkındaki teşhisini duymak istiyorum.”

“Tabii ki istersin ama beyefendi odada başka kimsenin olmadığını düşünürse teşhisi de daha gerçekçi ve dürüst olur. Sen şöyle yatağın başucuna geç de orada saklan, Watson.”

“Ama Holmes...”

“Ne yazık ki başka çaremiz yok dostum. Bu odada doğru dürüst saklanacak bir yer yok; en iyisi şüphe uyandırmamak. Sanırım Watson, bu işi başaracağız.” Sonra birden oturduğu yerden doğrularak kulak kabarttı. “Şişt... Araba tekerleklerini duyuyor musun Watson? Beni seviyorsan elini çabuk tut dostum! Ve ne olursa olsun yerinden kıpırdama, anladın mı? Tek kelime etme, kımıldama! Sadece can kulağıyla dinle.”

Bunları söyledikten sonra birden takati tükendi; kendinden emin konuşmaları yerini anlaşılmaz bir mırıldanışa bıraktı; yarı komaya girmiş birinin kekelemesini duyuyordum.

Hemen gidip saklandım, merdivendeki yaklaşan ayak seslerini, derken kapının açılıp kapanışını duyabiliyordum. Önce beni şaşırtan uzun bir sessizlik oldu; bu sessizliği hasta adamın ara sıra zorla aldığı nefesler ve hırıltılar bozmaktaydı. Ziyaretçimizin, yatağın kenarında durup, ıstırap çekene dikkatle baktığını gözümde canlandırabiliyordum. Ve nihayet bu garip sessizlik sona erdi.

“Holmes!” diye seslendi adam. Uyuyan bir insanı zorla uyandırmak isteyen tonda bir sesti bu. “Beni duyabiliyor musun Holmes?” Sonra hastayı omuzlarından tutup sarsmaya başladı.

“Siz misiniz Bay Smith?” diye fısıldadı Holmes. “Gelme nezaketinde bulunacağınızı hiç ummuyordum.”

Adam güldü.

“İnanırım. Ama gördüğün gibi buradayım. Demir tavında dövülür.”

“Çok naziksiniz, gerçekten çok asilsiniz. Olağanüstü yeteneklerinizi hep takdir etmişimdir.”

Konuğumuz kıs kıs gülüyordu.

“Çok şükür ki Londra’da bu yeteneklerimi takdir eden tek kişi sizsiniz.

Hastalığınızın ne olduğunu biliyor musunuz?"

"Evet, Victor'unkinin aynı."

"Ah! Demek belirtileri teşhis ettiniz."

"Elimden geldiğince."

"Buna hiç şaşırmadım Holmes. Öyleyse işin çok zor. Zavallı Victor dördüncü günü ölmüştü. Oysa nasıl da güçlü kuvvetli, sapasağlam bir adamdı. Londra'nın göbeğinde böylesine ender görülen bir Asya hastalığına yakalanışı çok garip. Hem de benim özel uzmanlık alanım olan bir hastalık. Tuhaf bir rastlantı Holmes. Başınıza ne gelecek, biraz sonra göreceğiz. Öte yandan bunun nedeni ile etkilerini bilmeniz hiç de hoş olmayacak."

"Biliyorum, bu sizin başınızın altından çıktı."

"Oo, demek biliyorsunuz? Ama ispat edemezsiniz ki! Ya şuna ne demeli? Önce hakkımda asılsız söylentiler yayıyorsunuz, sonra da başınız sıkışınca benden yardım istiyorsunuz. Bu nasıl bir iş, ha?"

Hastanın güçlükle çıkan hırıltılı nefesini duyabiliyordum.

"Bana su verin!" diye inledi.

"Sonunuz yaklaştı dostum; ama nalları dikmeden önce sizinle konuşmalıyım. Sırf bu yüzden size şimdi su vereceğim. Alın bakalım, dikkat edin, bardağı düşürmeyin. Beni duyuyor musunuz?"

Holmes inledi. "Geçmişi unuttum, yardım edin bana," diye fısıldadı. "Aklımdaki her şeyi unutup gideceğim, yemin ederim size. Yeter ki beni tedavi edin. Her şeyi unutacağım."

"Neyi unutacaksınız?"

"Victor Savage'ın ölümü hakkında her şeyi. Onu sizin öldürdüğünüzü demin itiraf ettiniz. Ama hepsini unutacağım."

"Canınız ne isterse onu yapın. Nasılsa sizi tanık sandalyesinde görecek değilim. Onun yerine sizi başka bir odacığın içinde göreceğim; o odacığı bilirsiniz, dar mı dardır Holmes. Hiç şüpheniz olmasın. Yeğenimin nasıl öldüğünü bilmeniz umurumda değil. Şu anda konuştuğumuz mesele o değil, sizsiniz."

"Evet, evet."

“Bana haber saldığınız adam, ismi neydi unuttum, hastalığı Doğu Yakası’ndaki gemicilerden kaptığınızı söylemişti.”

“Başka nereden olabilir ki?”

“Bir de zekânızla gurur duyarsınız Holmes, değil mi? Kendinizi çok kurnaz sanırsınız. Ama bu kez sizden daha zeki birine çattınız. Hafızanızı zorlayın bakalım Holmes. İyi düşünün. Bu hastalığı başka bir yerden kapmış olamaz mısınız?”

“Düşünemiyorum. Zihnim dağıldı. Allah aşkına, bana yardım edin, n’olur!”

“Tabii ki yardım edeceğim. İçine düştüğünüz durumu ve bu noktaya nasıl geldiğinizi anlayabilmeniz için size yardım edeceğim. Ölmeden önce gerçeği öğrenmenizi istiyorum.”

“N’olur, bana ağrılarımı dindirecek bir şey verin!”

“Acı veriyor değil mi? Asyalılar da ölüm yaklaştığında uluyup dururlardı. Her tarafınıza kramp girmiş gibi oluyor, değil mi?”

“Evet, evet her yanım kasılıyor.”

“Ama dediklerimi duyabiliyorsunuz. Şimdi iyi dinleyin. Hastalığın belirtileri başlamadan önce hayatınızda başınızdan sıra dışı bir şey geçti mi?”

“Yo, geçmedi.”

“İyi düşünün.”

“Çok hastayım, düşünemiyorum.”

“Peki öyleyse, ben size yardım edeyim. Size postayla bir paket göndermişler miydi?”

“Postayla mı?”

“Evet, postayla. Şöyle ufak bir tabaka.”

“Ba... Bayılmak üzereyim... Ölüyorum!”

“Dinleyin Holmes!” Biri ölüm döşeğindeki adamı omuzlarından tutup sarsıyormuş gibi bir ses geliyordu; bense saklandığım yerde kımıldamadan bekliyordum. “Beni dinlemek zorundasınız. Şimdi beni iyi dinleyin! O tabakayı hatırlamıyor musunuz? Fildişinden yapılmış tabakayı? Perşembe günü elinize geçmişti. Ve siz de onu açmıştınız... Hatırlıyor musunuz?

“Evet, evet açmıştım. İçi deri kaplıydı. Mücevher kutusu gibi bir şeydi...”

“Mücevher kutusu falan değildi sersem herif! Bunu sen istedin! Yoluma çıkmanı söyleyen oldu mu sana? Beni rahat bıraksaydın başına bunlar gelmezdi.”

“Şimdi hatırladım,” diye inledi Holmes. “Kapağını açar açmaz içinden bir yay fırlamıştı! Parmağımı kanatmıştı. Şurada, masanın üzerindeki tabaka...”

“Ta kendisi sersem! Buradan ayrılırken yanımda onu da götüreceğim. Böylece son delil umudun da suya düşmüş olacak. Şimdi gerçeği öğrendin, Holmes; seni benim öldürdüğümü bilerek gebereceksin. Victor Savage hakkında çok şey bildiğin için bu tabakayı sana yolladım; aynı akıbet seni de bekliyor. Artık sonun geldi Holmes. Şimdi yanı başında oturacağım ve nasıl can çekiştiğini seyredeceğim.”

Holmes anlamsız bir şeyler mırıldandı ama sesi öyle derinden geliyordu ki...

“Anlamadım,” dedi Smith. “Işığı daha mı açayım? Aa, gözlerine perde inmeye başladı demek? Peki açayım, böylece suratını daha iyi görürüm.”

Ayağa kalktı, odanın öteki ucuna gidip gaz lambasının filtresini iyice yükseltti. Ortalık bir hayli aydınlandı.

“Senin için yapabileceğim başka bir şey var mı dostum?”

“Bir sigara, bir de kibrit verir misin?”

Sevinçten bağırmamak için kendimi zor tuttum. Holmes her zamanki güçlü sesiyle konuşmaya başlamıştı; belki biraz kısıktı ama bu sesi iyi tanıyordum. Uzun bir sessizlik olmuştu. Culverton Smith şaşkınlık içinde Holmes’e bakıyor olmalıydı.

“Bu da ne demek oluyor?” diye sordu cırtlak bir sesle.

“Bir rolü en iyi şekilde oynamanın yolu,” diye cevap verdi Holmes, “o rolün içine girmek, o rolü yaşamaktır. İnanın, şu son üç gün içinde ne yedim ne de içtim. Ta ki siz zahmet edip o suyu verene kadar. En zoru da sigarayı bırakmak oldu. Neyse ki artık içebilirim. Aa, şurada bir iki sigara kalmış!” Kibriti çaktığını duydum. “Ooh, dünya varmış! O da nesi. Dostumun ayak sesleri değil mi bunlar?”

Dışarıdan ayak sesleri geliyordu, kapı açıldı ve içeri Müfettiş Morton girdi.

“Her şey halledildi; işte aradığınız adam,” dedi Holmes. Müfettiş her suçluya söylenen, yani o andan itibaren söyleyeceği her şeyin aleyhte delil olarak kullanılabileceği yolundaki sözünü tekrarladı ve “Sizi Victor Savage’ı bilerek ve isteyerek öldürmekten dolayı tutukluyorum,” dedi.

“Ayrıca Sherlock Holmes’u öldürmeye teşebbüsten diye de ekleyebilirsiniz,” diye araya girdi dostum gülerek. “Neyse ki ağır bir hastaya zahmet vermemek için Bay Smith gaz lambasının ışığını açma nezaketini gösterdi. Böylece önceden kararlaştırdığımız tehlike sinyalini kendi elleriyle vermiş oldu. Unutmadan söyleyeyim, tutuklunun paltosunun sağ cebinde bir tabaka bulacaksınız. Kendisini bu yükten kurtarmanızı öneririm. Çok teşekkürler. Elinizle tutarken çok dikkat edin. En iyisi onu şuraya bırakıverin. Mahkemede önemli bir delil olarak kullanılacak.”

İtiş kakıştan sonra madeni bir şakırtı duyuldu, birisi acılı bir çığlık attı.

“Sonunda siz zararlı çıkarsınız,” dedi müfettiş. “Rahat durun şimdi!” Kilitlenen kelepçenin sesini işittim.

“Ne güzel bir tuzak!” diye atıldı Smith, tiz çığırtkan bir sesle. “Ama sonunda topun ucunda siz olacaksınız Holmes, ben değil. Buraya gelip kendisini tedavi etmemi istedi. Ben de ona acıdım ve geldim. Şüphesiz şimdi de tutup o deli saçması iddialarını destekleyen şeyler söylediğimi uyduracaktır. İstediğin kadar yalan söyle Holmes. Senin söylediklerine ne kadar inanılırsa benimkiler de o kadar inanılır olacaktır.”

“Hay Allah!” diye bağırıp birden yerinden sıçradı Holmes. “Tamamen unutmuşum. Sevgili Watson senden bin kez özür dilerim. Nasıl da unutmuşum! Seni Bay Culverton Smith ile tanıştırmama gerek yok herhalde, bu akşam görüşmüştünüz. Araba hâlâ aşağıda mı? Giyinir giyinmez ben de peşinizden geleceğim, Morton. Karakolda bana ihtiyacınız olabilir.”

Holmes bir yandan giyinirken diğer yandan da bir bardak kırmızı şarapla biraz bisküvi atıştırdı. “Amma acıkmışım!” dedi. “Sen de iyi bilirsin ya, öyle düzensiz bir hayatım var ki, birkaç gün aç kalmak beni başkaları kadar etkilemiyor. Önemli olan, içine düştüğüm sefil duruma Bayan Hudson’ı inandırmaktı; o her şeyi sana anlatacaktı, sen de Culverton Smith’e... Bana gücendin mi yoksa Watson? Ama itiraf etmelisin ki, birçok alanda olağanüstü yeteneklere sahip olmana rağmen yalan söylemekte çuvallıyorsun. Gerçeği bilmiş olsaydın, hiçbir zaman Smith’i durumun ciddiyeti konusunda ikna

edemezdin. Oysa bütün planın en can alıcı kısmı buydu; Adamın ne kadar kindar olduğunu bildiğim için, gelip şaheserini görmek isteyeceğinden emindim.”

“Peki ya o suratın Holmes, o hayalet gibi görünüşün...”

“Üç gün ağzına bir lokma koymazsan sen de benden farklı olmazsın Watson. Geri kalanı çocuk oyuncağı; Bir süngerin temizleyemeyeceği şey yok. Alnına biraz vazelin, gözlere güzelavratotu, yanaklara birazcık allık, dudakların etrafına da balmumu sürdün mü, herkesi kandırabilirsin. Hasta numarası yapmaya gelince... Oldum olası bu konu hakkında bir kitap yazmayı düşünmüşümdür. Tabii ara sıra istiridyelerden, paralardan ya da başka tuhaf şeylerden bahsederek delirmiş olduğum izlenimi vermek de zor olmadı.”

“Peki, beni niye yanına yaklaştırmadın? Aslında hastalık falan yoktu.”

“Bunu nasıl sorarsın azizim Watson? Senin doktorluğuna saygım ve inancım yok mu sanıyorsun? Ölüm döşeğindeki bir adamın ateşinin olmaması, tansiyonunun yükselmemesi senin o keskin teşhis yeteneğinden ve gözünden kaçar mıydı? Seni ancak üç metre mesafeden kandırabilirdim. Bunu yapmasaydım kim benim ölüm döşeğime Culverton Smith’i getirebilirdi? Unutmadan söyleyeyim Watson, senin yerinde olsam şimdi bile o tabakaya dokunmam. Yandan şöyle bir bak, kapağını açar açmaz içinden yılan dili gibi bir yay fırlayacak. Bana kalırsa büyük bir servete konmuş olan zavallı Savage da buna benzer bir aletle öldürüldü. Biliyorsun, bana postadan bazen tuhaf paketler gelir, bu nedenle onları açarken hep dikkat ederim. Planının başarıyla sonuçlandığı izlenimini kendisine verdiğimde, işlediği suçu apaçık itiraf edeceğini tahmin etmiştim. Ve bunun için de bir sanatçının eserine verdiği özeni ben de kendime vererek yüzümü değiştirdim ve hasta numarası yaptım. Şu paltomu giymeme yardım eder misin, Watson? Teşekkür ederim. Karakolda işimiz biter bitmez Simpson’ın lokantasında bir ziyafet çekmeye ne dersin?”

BENEKLİ KORDON



Son sekiz yıldır dostum Sherlock Holmes ‘un kullandığı yöntemleri takip ettiğim yetmiş kadar vakaya göz atığımda, bu vakaların birçoğunun garip, bazılarının trajik ve hatta komik olduğunu, ama hiç birinin sıradan olmadığını görüyorum. Holmes, para için değil meslek aşkıyla çalışıyordu. Nitekim sıra dışı, hatta fantastik olmayan araştırmalara girmeyi reddettiği bile olurdu. Ne var ki bütün bu vakaların arasında, ünlü Surrey ailesiyle ilgili vaka gibisi yoktu.

Söz konusu vaka, Holmes’le tanışıklığımızın başında, Baker Sokağı’ndaki evde birlikte kaldığımız ilk günlerde gerçekleşti. Bu hikâyeyi daha önce de kaleme alabilirdim, ama birine bu konuda sessiz kalacağıma dair söz vermiştim. Fakat şimdi bana yemini ettiren hanımefendinin zamansız ölümü üzerine sözümü bozabilirim artık. Zaten Dr. Grimesby Roylott’un ölümüyle ilgili çirkin dedikodular o kadar yayıldı ki gerçekleri günışığına çıkartmanın zamanı geldi.

1883 senesinin Nisan ayının başlarındaydık. Bir sabah beni uyandıran Sherlock Holmes’u yatağımın başucunda giyinik bir halde dururken buldum. Geç kalkmayı pek seven biri olduğu için, şöminenin üzerindeki saatin henüz yediyi çeyrek geçtiğini gördüğümde, biraz şaşırarak hatta biraz da sinirlenerek Holmes’a baktım. Ne de olsa ben de alışkanlıklarıma sadık biriydim.

“Seni bu kadar erken kaldırmak zorunda kaldığım için özür dilerim Watson,” dedi, “ama görünüşe bakılırsa, bu sabah erken uyandırılan sadece sen değilsin. Sabahın köründe Bayan Hudson’u uyandırmışlar; sonra da beni. Şimdi de sıra sende.”

“Ne olmuş peki? Bir yerde yangın falan mı çıktı?”

“Hayır; bir müşteri; genç bir hanımefendi, ruhen epey sarsılmışa benziyor. Benimle görüşmekte ısrar ediyor. Şu anda oturma odasında bekliyor. Sana haber vermeden edemedim. Sabahın bu saatinde genç hanımefendiler koca şehirde dolanıp uykulu insanları yataklarından kaldırıyorsa söyleyecek oldukça önemli şeyleri var demektir. Belki bu olay seni ilgilendirir diye düşündüm.”

“Dostum, bunu asla kaçırmak istemem.”

Holmes’un iz üzerindeyken karşısına çıkan problemleri, sezgileri kadar hızlı olan mantık zincirleriyle çözüme kavuşturmasını hayranlıkla izlemekten aldığım keyfi hiçbir şeyden almazdım. Çabucak giyindim ve birkaç dakika içinde, dostumla birlikte oturma odasına indik. İçeri girdiğimizde, yüzü kalın

bir peçeyle örtülü, siyahlara bürünmüş bir kadın pencerenin yanındaki yerinden kalktı.

"Günaydın hanımefendi," dedi Holmes neşeyle. "Adım Sherlock Holmes. Bu da dostum ve meslektaşım Dr. Watson. Bana olduğu kadar ona da her hususta güvenebilirsiniz. Bayan Hudson da şömineyi yakmış, ne güzel. Lütfen ateşin yanına sokulun; size bir sıcak kahve söyleyeyim; görüyorum ki titriyorsunuz."

Kadın sandalyesini ateşe doğru çekerek alçak bir sesle, "Titrememin sebebi soğuk değil," dedi.

"Öyleyse ne peki?"

"Korku. Bay Holmes. Sadece korku."

Konuşurken peçesini kaldırdı; üzüntüden perişan ve dehşetten ürpermiş bir haldeydi. Bütün kanı çekilmiş, yüzü kireç gibi bembeyaz kalmıştı. Bakışları, kapana kısılmış vahşi bir hayvan gibi korku ve tedirginlik doluydu. Otuz yaşlarında göstermesine rağmen, saçları yer yer beyazlaşmış, yüzü ise yorgun ve yıpranmıştı.

Sherlock Holmes, her şeyi kavrayan zeki gözleriyle kadını çabucak süzdü, ona doğru eğildi, elini genç kadının eline değdirerek:

"Korkmayın," dedi rahatlatıcı bir ses tonuyla. "Size yardım edeceğiz. Gördüğüm kadarıyla, Londra'ya bu sabahki trenle gelmişsiniz."

"Beni tanıyor musunuz yoksa?"

"Hayır, ama sol eldiveninize bir tren dönüş bileti sıkıştırmışsınız. Yola erken çıkmış olmalısınız; üstelik istasyona varmadan, bozuk yollarda faytonla uzun bir yolculuk yapmışsınız."

Kadın şiddetle irkildi. Hayretle Holmes'a bakıyordu.

"Bunda garip bir şey yok, sevgili hanımefendi," dedi Holmes gülümseyerek.

Ceketinizin sol kolu en az yedi yerinden çamura bulanmış. Lekeler henüz taze. Bu şekilde çamur sıçratan bir araç bir faytondan başkası olamaz. Üstelik lekelerin yeri sürücünün neresinde oturduğunuzu da gösteriyor."

"Nasıl anladınız bilmiyorum ama tamamıyla doğru," dedi kadın. "Saat altıdan önce evden ayrıldım, yirmi geçe Leatherhead'e ulaştım ve Waterloo'ya

giden ilk trene binip doğruca buraya geldim. Beyefendi, bu acıya daha fazla dayanamayacağım; böyle giderse çıldırabilirim. Gidebileceğim hiç kimsem yok... Hiç kimse... Beni seven biri hariç, ama o da, ne yazık ki, bana yardım edemez. Zor bir durumdayken yardım ettiğiniz Bayan Farintosh bana sizden söz etmişti, Bay Holmes. Adresinizi ondan aldım. Ah bayım, etrafımı saran karanlığı azıcık bile olsa aydınlatabilseniz... Bana yardım edin lütfen! Şu anda zahmetinizi karşılayacak kadar param yok, ama birkaç ay içinde evleneceğim ve kendi gelirime kavuşacağım. En azından o zaman sizi ödüllendirebilirim."

Holmes çalışma masasına giderek çekmecenin kilidini açtı ve küçük bir kitap çıkarttı.

"Farintosh." dedi. "Evet, hatırlıyorum; opalden bir taç ile ilgili bir vakaydı. Sanırım seninle tanışmadan önceydi Watson. Size şu kadarını söyleyebilirim hanımefendi, arkadaşınızın vakasına verdiğim önemi sizin vakanıza da verebilmek beni sevindirecek. Mesleğimi zevk için yaparım madam. Masraflara gelince, istediğiniz zaman ödeyebilirsiniz. Acelesi yok. Ama şimdi, bize derdinizi anlatın, lütfen."

Kadınının sıkılmış parmakları çözülüverdi.

"Öncelikle şunu bilmelisiniz ki, durumumun asıl korkunç yanı, endişelerime kesin bir neden gösteremeyişim. Beni tedirgin eden öylesine ufak tefek şeyler ki bunlar, dışarıdan bakanlara önemsiz görünür. Öyle ki, bu dünyada yardımı ve tavsiyesine başvurabildiğim o yegâne kişi bile, anlattığım her şeyi, isterik, genç bir kadının hayalleri olarak nitelendiriyor. Bana açıkça böyle söylemiyor tabii, ama sakinleştirici cevaplarından ve başka yerlere kayan gözlerinden bunu okuyabiliyorum. Hakkınızda çok şey duydum Bay Holmes; siz, insan yüreğinin gizli kalmış en derin sırlarını bile görebilen biriymişsiniz. Beni yavaş yavaş boğan bu korkuyu yenebilmenin yolu var mıdır dersiniz?"

Sizi dinliyorum hanımefendi."

"Adım Helen Stoner. İngiltere'nin en eski Sakson hanedanından Roylott'ların son temsilcisi olan üvey babamla beraber Westsurrey'deki Stoke Moran kasabasında yaşıyorum."

Holmes başını onaylayıcı bir şekilde salladı

"Bu ismi duymuştum," dedi.

"Bu aile, bir zamanlar İngiltere'nin en zenginleri arasında yer alıyormuş,

ama geçen yüzyılda tüm serveti har vurup harman savuran dört kardeş yüzünden felaketlere sürüklenmiş. Sonunda bir kumarbaz, ailenin yıkımına neden olan darbeyi vurmuş. Birkaç dönüm arazi ve ağır ipotek altındaki iki yüzyıllık bir evden başka bir şey kalmamış geriye. Roylott'ların son temsilcisi, yoksul bir asil olmanın verdiği utançla hayatını o evde tamamladı. Tek oğlu, yani benim üvey babam, bu yeni koşullara boyun eğmemiş, bir akrabadan borç istemiş. Bu parayla tıp eğitimini tamamlayıp Kalküta'ya gitmiş. İyi bir doktormuş ama haris bir adammış. Kısa zamanda muayenehanesi çok iyi işlemeye başlamış. Fakat bir gün, evinde meydana gelen bir hırsızlık nedeniyle öfkeye kapılıp yerli uşağını döverek öldürmüş; bu yüzden de darağacından kıl payı kurtulmuş. Uzun yıllar hapiste kaldıktan sonra hayata küskün ve zalim bir adam olarak Londra'ya dönmüş.

"Dr. Roylott daha Hindistan'dayken, Bengal Topçu Alayı Subayı Stoner'den dul kalan genç bir kadınla, yani annemle evlenmiş. Evlendiklerinde ikiz kardeşim Julia'yla ben daha iki yaşındaymışız. Annemizin oldukça yüklü miktarda parası varmış; 1000 sterlinden fazla ve bunun hepsini Dr. Roylott'un üzerine geçirmiş. Öte yandan bizler birer genç kız olup evlenince her yıl elimize bir miktar para geçmesini de şart koşmuş.

"İngiltere'ye dönüşümüzden kısa bir süre sonra annem öldü. Sekiz yıl önce Crewe yakınlarındaki bir tren kazasında kaybetti hayatını. Bunun üzerine Londra'da çalışmaktan vazgeçen Dr. Roylott, bizi Stoke Moran'daki eski baba evine getirdi. Annemizin bırakmış olduğu para her isteğimize yetiyor, mutluluğumuza gölge düşürecek hiçbir sorun yaşanmıyordu. Ama işte tam o sıralarda, üvey babamızın huyu feci şekilde değişiverdi. Stoke Moran'da aralarında yine bir Roylott görmekten büyük kıvanç duyan komşularımızla dostluk ilişkilerini arttıracağı yerde tamamen evine kapandı. Ender olarak evden çıktığı zamanlarda ise yoluna çıkan herkesle kavga ediyordu. Deliliğe varan aşırı sinirli karakteri aileden geliyordu. Bana öyle geliyor ki tropik ülkelerde geçirdiği uzun yıllar bu huyunu daha da şiddetlendirmişti. Utanç verici kavgaları hiç eksik olmuyordu. Bunlardan ikisi mahkemede sonuçlandı. En sonunda kasabanın başına bela oldu. Sinirine hâkim olamayan inanılmaz güçlü bir adam olduğu için insanlar karşısına çıkmaktan korkuyordu."

"Daha geçen hafta kasaba nalbandıyla tartıştı ve adamı bir korkuluğun üstünden nehre attı. İş mahkemeye düşmesin diye neyim var neyim yoksa hepsini toplayıp nalbanda verdim."

“İşte böyle bir hayat sürüyor üvey babam. Göçmen çingenelerden başka kimseyle arkadaşlık kurmuyor. Çadırlarında saatlerce kaldığı yetmiyormuş gibi, onlarla haftalarca süren yolculuklara çıkıp köy-kasaba dolaşıyor, bu serserilerin birkaç dönümlük arazisinde kalmalarına izin veriyor. Diğer bir merakı da Hindistan’dan getirttiği hayvanlar. Şu sıralarda, bir arkadaşının gönderdiği evcilleştirilmiş bir leoparı, bir de şebek maymunu var. Onların topraklarında özgürce dolaşmalarına izin veriyor ve çevredeki insanlar da bu hayvanlardan, en az sahibinden korktukları kadar korkuyor.”

“Size anlattıklarımdan, zavallı kız kardeşimle ikimizin pek mutlu bir hayatımız olmadığını anlıyorsunuzdur. Bizimle kalmayı kabul edecek hizmetçi bulamadığımız için, uzunca bir süre evdeki tüm işleri biz yaptık. Julia öldüğünde daha otuz yaşında olmasına rağmen, saçları tıpkı benimkiler gibi beyazlamaya başlamıştı bile.”

“Demek kız kardeşiniz öldü?”

“Evet, iki yıl önce. Zaten buraya da sizinle onun ölümüyle ilgili konuşmaya geldim. Size hayatımı anlattım; kendi yaşımızda ve bizim sınıfımıza ait kişileri tanıma olanağından uzak kalışımıza şaşırmışsınızdır. Sadece Harrow yakınlarında oturan halamıza, annemin bekâr kız kardeşi Bayan Honoria Westphail’e arada bir kısa ziyaretlerde bulunma fırsatımız oluyordu. Julia iki yıl önce Noel’de oraya gitti ve orada tanıştığı bir binbaşıyla nişanlandı. Üvey babam, kardeşim döndüğünde nişanı öğrendi ve bu evliliğe itiraz etmedi; ama düğün için kararlaştırılmış tarihten birkaç hafta önce, beni tek dostumdan mahrum bırakan o korkunç olay meydana geldi.”

O ana kadar bütün anlatılanları koltuğunda, gözleri kapalı ve başı yastığa gömülü bir şekilde oturmuş dinleyen Sherlock Holmes, şimdi gözkapaklarını kaldırmış, kadına bakıyordu.

“Lütfen anlatmaya devam edin ve hiçbir ayrıntıyı atlamayın,” dedi.

“Bu hiç de zor olmayacak çünkü o korkunç olayın hiçbir anı hafizamdan asla silinmeyecek. Daha önce de söylediğim gibi evimiz çok eski ve ancak bir tarafı oturulabilecek durumda. O tarafın yatak odaları da binanın zemin katındadır; oturma odaları ise orta katında. Yatak odalarından ilki Dr. Roylott’un, ikincisi kardeşimin, üçüncüsü de benim. Odaların aralarında geçit yok ama, üçü de aynı koridora açılıyor. Anlatabildim mi?”

“Kesinlikle”

“Bu üç odanın pencereleri bahçeye bakıyor. Dr. Roylott, o korkunç gece, erkenden odasına çekilmişti ama uyumadığını biliyorduk, çünkü Hindistan’dan getirttiği, içimi sert purosundan çıkan dumanların kokusu kız kardeşimi rahatsız etmişti. Bu nedenle odasından çıkıp yanıma geldi. Yaklaşan düğünü hakkında uzunca konuştuk. Saat on birde, kalkıp odasına dönecekken, bir an kapıda durdu ve dönüp bana baktı.

“ ‘Helen’ dedi. ‘Söyler misin, gecenin bir vaktinde birinin ıslık çaldığını hiç duydun mu?’

“ ‘Islık mı? Yo!’

“ ‘Herhalde sen de uykunda ıslık çalıyor olamazsın, değil mi?’

“ ‘Bu mümkün değil; neden sordun?’

“ ‘Çünkü son birkaç gecedir, sabaha karşı saat üç sularında hep hafif bir ıslık sesi duyuyorum. Uykum hafif olduğu için her seferinde bu sesle uyanıveriyorum. Nereden geldiğini kestiremiyorum; belki yan odadan belki de bahçeden. Demek sen bir şey duymadın?’ “ ‘Hayır, ben duymadım. Belki de arazideki serseri çingenelerdir.’

“ ‘Herhalde öyledir. Ama bahçeden geliyorsa senin duymaman garip doğrusu.’

“ ‘Doğru ama benim uykum daha derindir, bilirsin.’

“ ‘Neyse, zaten önemli değil.’

“Sonra gülümsedi, kapımı kapattı ve birkaç saniye sonra kendi odasının kapısını kilitlediğini duydum.”

“İlginç,” dedi Holmes. “Gece, kapılarınızı her zaman kilitler miydiniz?”

“Her zaman.”

“Peki, neden?”

“Leopardan ve şebek maymundan bahsetmiştim size ya, onların kapımızı dürtüp içeri girebileceklerinden korkuyorduk. O yüzden kapılarımızı kilitlemeden kendimizi güvende hissetmiyorduk.”

“Çok yerinde bir karar. Lütfen hikâyenizi anlatmaya devam edin.”

“O gece beni uyku tutmadı. Bir felaketin olabileceği önsezisi, huzurumu kaçırmıştı. Hatırlarsanız kız kardeşim ve ben ikiziz ve böylesine yakın olan iki

ruhun bağlarının ne kadar güçlü olduğunu eminim bilirsiniz. Korkunç bir geceydi; dışarıda rüzgâr uğulduyor, yağmur camları sarsıyordu. Birdenbire bütün bu gürültünün ortasında korkunç bir çığlık duydum. Kız kardeşimin sesiydi bu. Yatağımdan fırladım, omzuma bir şal alıp aceleyle koridora çıktım. Odamın kapısını açtığımda hafif bir ıslık sesi duyar gibi oldum. Tıpkı kardeşimin tarif ettiği gibi bir ıslık. Ardından da madeni bir eşyanın yere düşüşünün çıkardığı bir gürültü işittim. Kız kardeşimin odasına koştum. Koridordan aşağıya koşarken kardeşimin kapısının kilidi açıldı ve yavaşça aralandı. Korkudan donakalmış bir halde, içeriden ne çıkacağını bilemeden, kapıya bakıyordum. Koridordan ışık vuran kapı ağzında kardeşimin belirdiğini gördüm. Yüzü korkudan bembeyaz kesilmiş, ellerini yardım istercesine ileri uzatmıştı ve tüm vücudu bir sarhoş gibi bir o yana bir bu yana sallanıp duruyordu. Koşup onu kollarıma aldım, ama tam o anda dizlerinin bağı çözüldü ve yere düştü. Vücudu amansız bir sancının etkisindeymiş gibi kıvranıyor ve kasılıyordu.

“Önce beni tanıyamadı sandım, ama üzerine eğildiğimde, hayatım boyunca unutamayacağım kesik bir sesle ‘Aman Tanrım! Helen! Kordon! Benekli kordondu!’ diye inledi. Söylemek istediği başka şeyler daha vardı; doktorun odasını işaret ediyordu, derken yeni bir nöbet geldi, artık sesi bir hırıltıya dönüşmüştü. Üvey babamı çağırarak koridordan aşağıya koştum. Zaten o da bornozunu giymiş halde bana doğru koşuyordu. Kız kardeşimin yanına vardığımızda, şuurunu kaybetmişti. Üvey babam ona konyak içirmeye çalıştı, bana hemen doktor çağırmamı söylediyse de bütün çabalar boşunaydı. Ve kardeşim kendine gelemeden gözlerimizin önünde yavaş yavaş öldü. Sevgili kız kardeşimin korkunç sonu işte böyle geldi.”

“Bir dakika!” diye atıldı Holmes. “Şu ıslık ile düşen bir cismin gürültüsünü duyduğunuzdan emin misiniz? Duyduğunuza dair yemin edebilir misiniz?”

“Bunu bana mahkemedeki yargıç da sorgulamada sordu. Duyduğuma eminim ama yine de fırtınanın gürültüsü ve eski evimizin çatırdama seslerinin arasında başka bir sesle karıştırmış olabilirim.”

“Kız kardeşiniz giyinik miydi?”

“Hayır, üstünde yalnızca geceliği vardı. Sağ elinde yanmış bir kibrit çöpü, sol elinde ise, bir kibrit kutusu tutuyordu.”

“Demek ki tehlikeyi sezdiğinde ışık yakıp etrafına bakınmış. Bu önemli bir

ayrıntı. Peki, yargıç ne sonuca vardı."

"Bu olayı tüm derinliğiyle inceledi. Dr. Roylott'un hareketleri kasabada zaten uzun zamandır tedirginlik yaratıyordu. Fakat mahkeme ölüm sebebine dair tatmin edici bir ipucu bulamadı. Ben ifademde, kapının içeriden kilitlenmiş olduğunu ve pencerelerin, demir parmaklıklarının ve eski panjurların her gece örtüldüğünü belirttim. Odanın duvarlarını incelediler, çekiçle her yerine vurdular, her tarafı sağlamdı ve yapılan araştırmalarda tabanın da sağlam olduğu ortaya çıktı. Bacamız geniştir ama girişi dört büyük çubukla kapatılmıştı. Bütün bunları göz önüne aldığımızda, kardeşimin bu felaketle karşılaştığında odasında yalnız olduğu ortada. Ayrıca üzerinde herhangi bir dövülme izine rastlanılmadı."

"Zehirlenme olmasın?"

"Doktorlar bir takım tahliller yaptılar ama bir şey bulamadılar."

"Peki, sizce talihsiz kardeşiniz neden öldü?"

"Bence kardeşim korkudan öldü. Ama onu bu denli şoke edecek şeyin ne olduğunu kesinlikle bilemiyorum."

"O sırada civarda çingeneler var mıydı?"

"Evet, her zaman birkaç tane vardır zaten."

"Peki, kardeşinizin son sözü olan benekli kordon ile ilgili ne düşünüyorsunuz?"

"Bazen düşünüyorum da, bunları söylediği zaman bilinci yerinde değildi galiba. Bazen de topraklarımızda yaşayan çingeneleri kastetmiş olabilir diyorum. Bilemiyorum ama belki de çingenelerin birçoğunun kafalarına sardığı benekli yemeniyi kastederek böyle söyledi, kim bilir."

Holmes'un bu açıklamayla tatmin olmadığı belliydi. "Henüz bir karara varabilmek için çok erken. Lütfen hikâyenizi anlatmaya devam edin."

"O olayın üzerinden geçen iki yıl boyunca her zamankinden daha yalnızdım. Son zamanlara kadar tabii. Bir ay kadar önce, yıllardır tanıdığım ve sevdiğim bir arkadaşım bana evlilik teklifinde bulundu. Adı Armitage, Percy Armitage ve kendisi Cranewater'lı Bay Armitage'ın ikinci oğludur. Üvey babam, evliliğimize karşı çıkmayınca düğünü ilkbahara doğru yapmayı kararlaştırdık.

"İki gün önce, evimizin batı kanadında bir tamirata başlandığı için yatak

odamın duvarını delmek zorunda kaldılar. Bu nedenle kız kardeşimin hayatını kaybettiği odaya taşındım ve onun yatağında yatıyorum. Dün gece, uyanık bir halde kardeşimin korkunç kaderini düşünerek uzanıyordum ki, birden kısık sesli bir ıslık duydum. Ne derece korktuğumu düşünebiliyor musunuz? Yataktan fırladığım gibi lambayı yaktım ama görünürde hiçbir şey yoktu. O kadar sarsılmıştım ki tekrar yatağa giremedim. Giyindim ve sabahın ilk ışıklarıyla birlikte evden dışarı fırladım. Bir arabaya atladım ve Leatherhard tren istasyonuna vardım. İlk trene yetişebildim; yardımınızı istemek için buraya geldim."

"Çok akıllıca hareket etmişsiniz," dedi dostum. "Ama bana gerçekten her şeyi anlattınız mı acaba?"

"Evet, her şeyi."

"İnanmıyorum buna, Bayan Roylott. Üvey babanızı korumaya çalışıyorsunuz." "Neden, ne demek istiyorsunuz?"

Holmes cevap vermeden önce, misafirimizin elini örten siyah ipek mendili kaldırdı. Bembeyaz bileğinde bir elin parmak izleri vardı.

"Size kötü davranmış," dedi Holmes.

Misafirimiz kıpkırmızı oldu ve bileğini tekrar örttü.

"Doktor sert bir adamdır," dedi. " Bazen gücünün farkında olmuyor."

Uzun bir sessizlik hâkim oldu odaya. Holmes, çenesini ellerine dayamış, çıtırdayan şömineye bakıyordu.

"Oldukça karmaşık bir işe benziyor," dedi sonunda. "Nasıl hareket edeceğimize karar vermeden önce bilmek istediğim daha bir sürü şey olacak. Ama kaybedecek zamanımız yok. Hemen bugün Stoke Moran'a gitsek, üvey babanızın haberi olmadan evinizin batıya düşen bölümünü görebilir miyiz acaba?"

"Ne tesadüf, bugün olur çünkü Dr. Roylott önemli birkaç işini halletmek için şehre indi. Büyük ihtimalle eve geç döner. Sizi rahatsız edecek hiçbir şey olmaz. Evde şu anda bir hizmetçimiz var, ama kadın çok yaşlı ve kafası pek çalışmaz. Onu rahatlıkla yolumuzdan uzak tutabilirim."

"Harika. Watson, sen de geliyorsun, değil mi?"

"Kesinlikle."

“Öyleyse birlikte gidelim. Peki, siz ne yapmayı düşünüyorsunuz bu arada?”

“Hazır şehre inmişken yapmam gereken bir iki işim var onları halleder daha sonra sizi karşılayabilmek için saat on iki trenine binerim.”

“Öğleden sonra oraya varırız. Benim de halledilecek bir iki ufak işim var. Kahvaltıya kalmaz mıydınız?”

“Hayır, gitmem gerekiyor. Bunları size anlattığım için kendimi şimdiden rahatlamış hissediyorum. Öğleden sonra gelmenizi dört gözle bekleyeceğim.”

Yüzünü siyah peçesiyle kapattıktan sonra odadan sessizce çıktı.

“Konuyla ilgili ne düşünüyorsun Watson?” diye sordu Holmes koltuğuna yaslanarak.

“Bence son derece karanlık ve karışık bir iş gibi görünüyor.”

“Oldukça karanlık ve karışık.”

“Fakat şu var, eğer hanımefendi yerin ve duvarların sağlam; kapının, pencerenin ve bacanın kapalı olduğu konusunda haklıysa, o zaman hiç şüphe yok ki zavallı kız kardeşi bu garip sonuyla karşı karşıya geldiğinde odasında yalnızdı.”

“Peki, o zaman şu tuhaf ıslık neyin nesi; ya ölen kadının son sözlerine ne demeli?”

“Bilemiyorum.”

“Öncelikle gece duyulan ıslıkları, evin civarlarında dolaşan bir grup çingeneyi, üvey kızının evliliğini engellemek isteyen yaşlı doktoru ve ölen kardeşin son sözlerini dikkate almalıyız. Ayrıca, Bayan Helen Stoner’in duyduğu madeni ses de var; bu ses, kepenkleri yerinde tutan demirin yerine oturmasıyla da çıkmış olabilir. Neyse ben bu karmaşık meseleyi çözebileceğimize inanıyorum.”

“Peki, bu durumda sence çingenelerin bu işte parmağı ne?”

“En ufak bir fikrim yok.”

“Onlarla ilgili söylenenlere bazı itirazlarım var.”

“Benim de. Zaten bugün Stoke Moran’a gitmemizin nedeni de bu. Etrafı bir kolaçan edelim... Ama Tanrı aşkına, bu da nesi?”

Birden kapı ardına kadar şiddetle açıldı ve eşikte iri yarı, boyu kapı kadar bir adam belirdi. Giyimi ne şık, ne de zevksizdi. Silindir şapkası, uzun frakı, çizmeleri ve elinde salladığı kısa kamçısıyla aykırı bir görüntüsü vardı. Boyu o kadar uzundu ki, şapkası kapının tepesine değiyordu. Gövdesi ise, kapıyı enlemesine kaplayacak kadar genişti. Birbirine yakın gözleri kan çanağına dönmüştü. Ona vahşi, tehlikeli ve yaşlı bir kuş havası veren sivri, ince kemikli, dümdüz bir burnu vardı. Güneşte yanmış, kırış kırış kocaman suratı önce bana, sonra da dostuma çevrildi.

"İçinizden hanginiz Holmes?" diye sordu kaba bir sesle.

"Benim, bayım," dedi dostum sessizce.

"Ben Dr. Grimesby Roylott.

"Memnun oldum," dedi Holmes soğukça. "Buyurun, oturmaz mısınız?"

"Boş ver. Üvey kızım buradaydı, biliyorum. Onu takip ettim. Size ne söylediğini bilmek istiyorum?"

"Yılın bu zamanı için havalar biraz serin, öyle değil mi!" dedi Holmes.

"Size neler anlattı?" diye bağırdı yaşlı adam öfkeyle.

"Ama duyduğuma göre bademler çiçek açmış," diye devam etti dostum, adamı umursamayarak.

"Hah! Benimle dalga geçiyorsunuz öyle mi?" dedi ziyaretçimiz, kamçısını sallayıp bir adım ileri atarak. "Seni tanıyorum sahtekâr. Adını daha önce de duymuştum. Her şeye burnunu sokan Sherlock Holmes sensin!"

Dostum gülümsedi.

"Meraklı Holmes," diye devam etti adam.

Dostumun gülümsemesi arttı.

"Scotland Yard'ın kuklası Holmes."

Holmes neşeyle kıkırdamaya başladı. "Çok hoş sohbet birisiniz doğrusu, " dedi.

"Giderken arkanızdan kapıyı kapatmayı unutmayın, cereyan yapıyor."

"Söyleyeceklerimi söylemeden şuradan şuraya gitmem. İşime burnunu sokmaya kalkma! Bayan Stoner'ın buraya geldiğini biliyorum. Onu takip

etmiştim. Bana numara çevirmek tehlikelidir, bilmiş olasın!”

Hızla odaya dalıp şömineye yaklaştı. Dökme demirden yapılmış maşayı alıp kocaman esmer elleriyle büküverdi.

“Benden uzak dursanız iyi olur! Bir dahaki sefere seni elime geçirirsem...” diye homurdanarak maşayı şöminenin içine fırlattı, sonra da kapıyı şiddetle çarparak odadan çıkıp gitti.

“Oldukça sevimli bir adama benziyor,” dedi Holmes gülerek. “Onun kadar kaba değilim ama gitmeseydi, benim gücümün de ondan aşağı kalır yanının olmadığını gösterebilirdim.”

Bunları söyledikten sonra demir maşayı aldı ve onu tek bir hareketle eski haline getirdi.

“Beni polisle bir tutması ne büyük küstahlık! Bam telime bastı. Neyse, bu olay araştırmamıza hız katabilir ama umarım Bayan Stoner tedbirsizliğinin cezasını çekmez. Şimdi Watson, kahvaltımızı edelim sonra da Tabipler Birliği’ne bir uğrayayım; işimize yarayacak bazı bilgiler bulabilirim orada.”

Sherlock Holmes, elinde yazılar ve şekillerle dolu mavi bir kâğıtla döndüğünde saat neredeyse birdi.

“Bayan Roylott’un vasiyetnamesini inceledim,” dedi. “Değerini bulmak için vasiyetnamede yer alan malların bugünkü fiyatlarını hesapladım. Kadın öldüğünde 1100 sterlin civarında olan vasiyetin toplam değeri, arsa fiyatlarındaki düşmeden dolayı artık yalnızca 750 sterlin ediyor. Evlendikleri takdirde her bir kıza yılda 250 sterlin düşüyor. Buradan şu sonucu çıkartıyoruz: her ikisinin de evlenmesi halinde üvey babalarına pek az bir para kalacak hatta birinin bile evlenmesi doktorun mali durumunu sarsmaya yeterli olacaktı. Sabah yaptığım çalışmalar boşuna değilmiş. Demek ki adam bu evliliği engellemek için elinden geleni yapacak. Şimdi Watson, boşa zaman harcayamayız; üstelik adam, işleriyle ilgilendiğimizi öğrendikten sonra. Demem o ki hazırsan bir araba çağırtıp Waterloo’ya doğru yola çıkalım. En iyisi sen tabancanı yanına al. Demir maşaları lastik gibi bükebilen adamlar ancak bir tabancanın dilinden anlar. Sanırım bir tabanca, bir de diş fırçasından başka bir şeye ihtiyacımız olmayacak.”

Şansımız varmış, Waterloo’ya vardığımızda Leatherhead’e giden treni son anda yakaladık. Leatherhead’e varınca bir fayton kiraladık ve Stoke Moran’a doğru yola çıktık. Mükemmel bir manzaranın içinden dört beş mil yol aldık.

Güneşli, yer yer bulutlu, harika bir gündü. Ağaçların ve yol kenarındaki çalıların yeşil tomurcukları henüz patlamıştı ve hava, nemli toprağın mis gibi kokusuyla dolup taşıyordu. Yaklaşan baharın güzelliği ile takip ettiğimiz uğursuz iş arasında garip bir çelişki vardı; en azından bana göre. Dostum, kollarını kavuşturmuş, şapkasını alnına çekmiş bir halde önde oturuyordu. Çenesi göğsüne düşmüştü; derin düşüncelere dalmış olduğu belliydi. Ama birden bire yerinden sıçradı, omzuma dokundu ve pencereden önümüzdeki çayırları işaret ederek, "Şuraya bak!" dedi.

Holmes "Stoke Moran mı burası?" diye sordu arabacıya.

"Evet, bayım, Dr. Grimesby Roylott'un evinin ta kendisidir."

Arabacı, parkları süsleyen ağaçların ardında, kırmızı kiremitli damı görünen koskoca bir binayı gösterdi.

"Tamiratları sürüyor," dedi Holmes. "Demek ki doğru gelmişiz."

Şoför daha uzakta solda bulunan bir grup çatıyı işaret ederek, "Şurası da köy," dedi. "Ama o malikâneye gitmek istiyorsanız, en kısa yol kırların arasından geçenidir. Tarlaların üzerindeki patikaları geçerek de oraya ulaşabilirsiniz. Şurası işte, bayanın olduğu yer."

"Hanımefendi de Bayan Stoner olmalı," dedi Holmes gözlerini kısarak.

"Evet, sanırım önerinize uysak daha iyi olacak."

Sürücüye parasını ödedik ve arabadan indik. Araba tekrar ana caddeye çıktı ve Leatherhead'e dönüş yoluna koyuldu.

"Adam bizi mimar ya da müteahhit sanmıştır. Çenesini tutar herhalde," dedi Holmes, biz çitleri tırmanırken.

"İyi günler Bayan Stoner. Gördüğünüz gibi sözümüzde durduk."

Sabah gelen müşterimiz neşeyle bize doğru koştu. Ellerimizi sevecenlikle sıkarak, "Gelişinizi sabırsızlıkla bekledim," dedi. "Her şey yolunda gidiyor; Doktor Roylott şehre inmiş ve akşamdan önce gelmesi beklenmiyor."

"Biz doktorla tanışma şerefine eriştik," dedi Holmes ve olanları kısaca anlattı.

Bayan Stoner dinledikçe beti benzi atıyordu. "Aman Tanrım!" diye bağırdı sonunda. "Beni takip etmiş!"

“Öyle görünüyor.”

“O kadar sinsi ki kendimi onun yanında hiçbir zaman güvende hissetmiyorum. Döndüğünde kim bilir ne diyecek!”

“Kendisini koruması gerekecek çünkü peşinde kendisinden daha kurnaz birilerini bulabilir. Kendinizi bu gece odanıza kilitlemelisiniz. Yine de dövmeye kalkacak olursa, sizi Harrow’daki halanızın yanına götürürüz. Şimdi zamanımızı iyi kullanmalıyız. Öncelikle bizi görmek istediğimiz odalara götürme nezaketinde bulunursanız sevinirim.”

Bina gri taşlardan yapılmıştı. Bir yengecin iki yana uzatılmış kıskaçlarına benzeyen kıvrık iki kanat ve yüksek, merkezi bir binadan oluşuyordu. Kanatlardan birinde camlar kırılmış, tahtalarla örtülmüştü ve çatının da bir tarafı çökmüştü; tam bir harabeyi andırıyordu. Merkez bina biraz daha iyi durumdaydı. Sağ kanat ise pencerelerindeki perdeler ve bacalarından tüten mavi dumanıyla ailenin oturduğu yerin burası olduğunu belli ediyordu. En ucundaki duvara bir yapı iskelesi kurulmuş ve taş duvar kırdırılmıştı. Ama etrafta inşaat amelelerinden eser yoktu. Holmes, biçilmemiş çimler üzerinde ağır ağır bir aşağıya bir yukarı yürüyüp pencerelerin dış taraflarını dikkatlice inceledi.

“Anladığım kadarıyla bu pencere sizin yatak odanızın penceresi; ortadaki kardeşinizin ve ana binanın yanındaki de Dr. Roylott’un odası, doğru mu?”

“Evet. Ama ben artık ortadakinde yatıyorum.”

“Tamirat yüzünden, değil mi? Sırası gelmişken söyleyeyim, yıkılan duvarda acil tamirat gerektirecek bir şey göremiyorum doğrusu.”

“Yoktu zaten. Bana kalırsa bu sadece beni odamdan çıkartmak için bir bahane.”

“Bence de. Bu dar kanadın öbür yanında, üç yatak odasının açıldığı koridor var herhalde. Koridordan dışarıya açılan pencere falan var mı?”

“Evet, ama çok küçük bir pencere. İçinden geçebilmek için çok zorlanmak gerek.”

“İkiniz de geceleri kapılarınızı kilitlediğinize göre odalarınıza o taraftan ulaşılamazdı. Peki, şimdi odanıza gidip pencerenizi içerden kapatır mısınız lütfen?”

Bayan Stoner söyleneni yaptı. Panjurlarını indirdi. Holmes, pencerenin kilidini dikkatlice inceledikten sonra panjurları açmak için her yolu denediyse de başarılı olamadı. Panjurları bir arada tutan çubuğu yerinden kaldırmak için araya bıçak sokacak bir boşluk yoktu. Büyüteciyle menteşeleri inceledi. Saf demirden yapılmış olup gayet sağlam bir şekilde ahşap çerçeveye oturtulmuşlardı, açılmaları imkânsızdı.

“Hmm...” diye söylendi Holmes yanağını kaşıyarak. “Teorim bazı noktalarda yetersiz kalıyor. Panjurlar kapalı haldeyken pencerelerden içeri kimse girmiş olamaz. Neyse, gidip içeride olayı aydınlatacak ipuçları var mı, bir bakalım, Watson.”

Küçük bir yan kapıdan geçip, yatak odalarının kapılarının açıldığı beyaz badanalı bir koridora girdik. Holmes üçüncü odayı incelemeye gerek duymadığı için hemen Bayan Stoner’in kullandığı, kız kardeşinin öldüğü ortadaki odaya geçtik.

Eski usul köy evlerindeki odalara benzeyen şöminesi ve alçak tavanıyla küçük, hoş bir odaydı. Bir köşede çekmeceli, kahverengi bir komodin, başka bir köşede beyaz örtülü dar bir yatak ve pencerenin sol tarafında da bir tuvalet masası duruyordu. Ortada iki adet hasır iskemle, yerde bir halı. Odadaki eşyaların hepsi buydu. Süpürgelikler ve duvarın panelleri kahverengi meşedendi. Ama o kadar eskimiş ve solmuşlar ki büyük ihtimalle evin ilk yapımından kalmışlardı. Holmes iskemlelerden birini çekip oturdu. Ses çıkarmadan bakışlarını odanın duvarlarında gezdirdi; odanın tüm detaylarını dikkatle inceledi.

Yatağın başucunda sarkmakta olan kalın bir kordonu göstererek, “Şuradaki zil nereye bağlı?” diye sordu.

“Hizmetçinin odasına.”

“Diğer eşyalardan daha yeni görünüyor.”

“Evet, oraya topu topu birkaç yıl önce bağlandı.”

“Kız kardeşinizin isteği üzerine herhalde?”

“Hayır, onu kullandığını hiç görmedim. Bir şey gerektiğinde hep kendimiz gider alırdık.”

“Çok ilginç, bu kadar güzel bir zili oraya koymanın hiçbir faydası yokmuş gibi görünüyor. Şimdi yer döşemesini incelemem için bana birkaç dakika verin

lütfen.”

Büyüteciyle döşemeyi incelemeye başladı. İleri geri sürünerek tahtaların arsındaki en ufak çatlakları bile gözden geçirdi. Peşinden duvar kâğıtlarına da aynı dikkatle baktıktan sonra yatağın yanına gitti. Hiç ses çıkarmadan ona bir an baktı. Kordonun asılı olduğu duvara göz gezdirdi. Kordonu eline alıp sertçe aşağı çekti. “Ama bu sadece süsmüş,” dedi. “Ucu bir tele bile bağlanmamış. Bakın bu çok ilginç işte! Gördüğünüz gibi ufak vantilatörün üzerindeki bir çengele takılmış.”

“Ne garip; bunu daha önce hiç fark etmemiştim.”

“Çok garip!” diye mırıldandı Holmes ipi çekiştirerek. “Bu odayla ilgili bir iki acayip şey daha var. Örneğin, hangi akıllı mimar vantilatörü dış duvara takacağına iki oda arasına yerleştirir ki!”

“O da oldukça yeni,” dedi Bayan Stoner.

“Kordon takıldığı zaman mı monte edildi?” diye sordu Holmes.

“Evet, o aralar ufak tefek bir sürü değişiklik yapılmıştı.”

“Hepsi de son derece ilginç değişiklikler galiba; sözüm ona zil sistemi ve temiz havasız bir vantilatör. Bayan Stoner, izninizle araştırmamıza yandaki odada devam etmek istiyorum.”

Doktor Grimesby Roylott’un odası üvey kızının odasından daha büyüktü ama aynı sadelikle döşenmişti. Göze çarpan eşyalar şunlardı: bir kamp yatağı, çoğu teknik konulu kitaplarla dolu küçük tahta bir raf, sallanan bir sandalye, duvara dayalı ahşap başka bir sandalye, yuvarlak bir masa ve kocaman çelik bir kasa. Holmes yavaşça dolaşıp hepsini büyük bir ilgiyle inceledi.

“Bunun içinde ne var?” diye sordu kasaya vurarak.

“Üvey babamın iş evrakları.”

“Demek ki siz kasanın içini gördünüz.”

“Sadece bir kez gördüm, birkaç yıl önce. O zaman içinin evraklarla dolu olduğunu hatırlıyorum.”

“İçinde bir kedi yoktur herhalde.”

“Hayır, bunu da nereden çıkardınız?”

“Peki, şuna bir bakın!” dedi Holmes ve kasanın üzerinde duran küçük bir süt

kâsesini havaya kaldırarak gösterdi.

“Hayır, kedimiz yok bizim. Ama leopar...”

“Ah, evet tabii! Ne de olsa leopar da büyük bir kedi sayılır, ama böyle koskoca bir hayvan bir kâse sütle yetinir mi? Neyse, özellikle halletmek istediğim son bir mesele daha var.”

Tahta sandalyenin önünde eğildi ve oturulacak yerini büyük bir özenle inceledi.

“Teşekkür ederim. Bu iş de tamam sayılır,” dedi ve büyütecini cebine koyarak ayağa kalktı. “Bak sen! Burada ilginç bir şey daha var.”

Dikkatini çeken eşya, yatağın bir köşesine asılmış, köpekleri eğitmeye yarayan küçük bir kamçıydı. Kamçının ucu, kabzasına öyle bir bağlanmış ki bir ilmek oluşmuştu.

“Buna ne dersin Watson?”

“Oldukça sıradan bir kamçı, ama ucu niye bağlı?”

“Normalde böyle olmaması lazım, değil mi? Ah, ah kötü bir dünyada yaşıyoruz. Ve zeki bir insanın aklı suça çalıştığında, kötünün de kötüsü oluyor. Görmek istediklerimi gördüm. Bayan Stoner; avluya çıkalım mı?”

O güne kadar dostumu hiç bu denli ciddi ve kararlı görmemiştim. Avluda bir yukarı bir aşağıya yürüyüp durduk. Ne ben ne de Bayan Stoner, Holmes’u rahatsız etmeye cesaret edemiyorduk. Sonunda derin düşüncelerinden sıyrılıp bize baktı;

“Bayan Stoner, tavsiyelerime harfi harfine uymanız gerekiyor.”

“Bunu yapacağıma emin olabilirsiniz.”

“Bu konu gün gibi aşikâr. Hayatınız, işbirliğimize bağlı.”

“Sizi temin ederim ki ne söylerseniz yapacağım.”

“İlk iş olarak, arkadaşım ve ben geceyi odanızda geçirmek zorundayız.”

Bayan Stoner’la ben Holmes’a büyük bir şaşkınlıkla baktık.

“Evet, bunu yapmak zorundayız. Bakın açıklayayım. Yanılmıyorsam şu istikamette bir köy oteli olmalı?”

“Evet, Taç Oteli.”

“Güzel. Oradan sizin yatak odanızın penceresi görülür mü?”

“Evet.”

“Akşam üvey babanız döndüğünde odanızda olun. Bir bahane buluverin. Ne bileyim ben, başım ağrıyor falan deyin. Baktınız ki kendi odasına çekiliyor, o zaman pencerenizin panjurunu açıp çengeli kaldırın ve lambayı yakarak bize işaret verin. Ondan sonra sessizce eski yatak odanıza gidin ve geceyi orada geçirin. Tamirata rağmen bu geceliğine buna katlanabilirsiniz sanırım?”

“Ah evet, elbette!”

“O halde gerisini bize bırakın.”

“Peki siz ne yapacaksınız?”

“Biz geceyi sizin odanızda, daha doğrusu kız kardeşinizin yatak odasında geçireceğiz. Şu sizin işittiğiniz gürültüler neymiş, görelim.”

Bayan Stoner elini dostumun koluna koyarak, “Bana öyle geliyor ki Bay Holmes, siz sesin kaynağı konusunda kararınızı zaten vermişsiniz,” dedi.

“Belki.”

“Öyleyse söyleyin bana Allah aşkına, kız kardeşim nasıl öldü?”

“Bu hususta konuşmadan önce elimde kesin kanıtların olmasını tercih ederim.”

“Hiç değilse bana düşüncemin doğru olup olmadığını söyleyin. Ani bir korku muydu bütün bunlara sebep olan?”

“Hayır, sanmıyorum. Bana kalırsa biraz daha elle tutulabilir bir sebebi vardı. Neyse, Bayan Stoner, artık yanınızdan ayrılmalıyız, Dr. Roylott döndüğünde bizi burada görecek olursa bütün planlarımız suya düşer. Hoşça kalın ve cesur olun. Söylediklerimi yaparsanız sizi tehdit eden her neyse onu çok yakında gün ışığına çıkarabiliriz. Onun için rahat uyuyabilirsiniz.”

Taç Oteli’nde bir oda tuttuk. Oda üst katta olduğu için pencereden baktığımızda malikânenin giriş kapısı ve salonu görebiliyorduk. Alacakaranlık çökerken Dr. Grimesby Roylott’un geri döndüğünü gördük. Arabayı süren küçük siluetin yanında tehditkâr kocaman bir gölge gibi duruyordu. Çocuk kocaman demir kapıları açmakta biraz zorlanınca doktorun hakaretler yağdıran sesini duyduk ve ona doğru salladığı yumruktaki öfkeyi gördük. Araba yoluna

devam etti ve birkaç dakika sonra, oturma odalarından birindeki ışığın yanmasıyla birlikte dışarıdaki ağaçlar aydınlandı.

Holmes, ağır ağır çöken karanlıkta pencere yanında otururken bana, “Biliyor musun Watson,” dedi, “seni bu gece oraya götürmekle doğru mu ediyorum diye düşünüyorum. Bu iş çok tehlikeli.”

“Ama bir yardımım olabilecek mi?”

“Olmaz olur mu? Senin varlığın yeter.”

“O halde kesinlikle geleceğim.”

“Bu gerçekten çok nazik bir davranış olur.”

“Tehlikeden bahsettiğine göre o odalarda benim gördüğümden fazlasını görmüşsün.”

“Hayır. Şöyle söyleyeyim: Belki de benim, ayrıntılardan sonuç çıkarma yeteneğim senden biraz daha fazla. Yoksa benim görebildiklerimi sen de görüyorsun.”

“Anormal bir şey gördüğümü söyleyemem, şu zil kordonunun dışında. Onun da nasıl bir anlamı olduğunu çözmek, ne yazık ki benim harcım değil.”

“Vantilatöre dikkat etmedin mi?”

“Ettim ama onda da bir gariplik yok ki! Bana kalırsa iki odanın arasında küçük bir deliğin olması o kadar garip bir şey değil. Ayrıca o kadar küçük bir deliğin içinden bir fare bile geçemez.”

“Daha Stoke Moran’a gelmeden, burada bir vantilatör bulacağımızı biliyordum.”

“Ciddi misin Holmes!”

“Evet, ciddiyim. Hatırlıyor musun, Bayan Stoner bize olanları anlatırken, kız kardeşinin Dr. Roylott’un odasında içtiği purosunun kokusundan rahatsız olduğunu söylemişti. Bu elbette odaların arasında bir bağlantı olduğunu gösteriyordu. Bağlantı küçük olmalıydı, yoksa polisin raporunda yer alırdı. Ben de olsa olsa bir vantilatördür diye düşünmüştüm.”

“Tamam da, ne olmuş yani orada bir vantilatör varsa?”

“En azından tarihleri ile ilgili bir rastlantı yok mu sence? Bir vantilatör takılıyor, derken bir kordon çekiliyor, arkasından da genç bir hanımefendi

yatağında birdenbire ölüveriyor. Sana da garip gelmiyor mu bu?"

"Ben hâlâ aralarında bir bağlantı göremiyorum."

"Peki, yatakla ilgili ilginç bir şey fark etmedin mi?"

"Hayır."

"Ayak ucundan döşemeye vidalanmıştı. Sen hiç o şekilde vidalanmış bir yatak gördün mü?"

"Gördüm dersem yalan olur."

"Genç kadın istese de yatağını başka bir yere çekemezdi. Vantilatörle uzun ipin yataktan daima belirli bir mesafede olmaları gerekiyordu."

"Holmes!" diye haykırdım. "Ne demek istediğini yavaş yavaş anlamaya başlıyorum galiba. İkinci bir cinayeti önlemek için tam zamanında yetişmişiz."

"Çok zekice ve şeytanca planlanmış bir cinayet. Bir doktor, yolundan saptığında suçluların en beteri olur çıkar. Böyleleri soğukkanlı ve bilgili oldukları için yapamayacakları şey yoktur. Palmer ve Pritchard'ı hatırlarsan, meslektaşlarının en önde gelenleriydi. Bu adam daha da kurnaz; ama Watson, bizim de öyle boş olmadığımızı ona göstereceğiz galiba. Bu akşam dehşetten ürpermeye hazırlanalım. Neyse, Tanrı aşkına pipolarımızı tüttürelim ve birkaç saat boyunca daha neşeli şeyler düşünelim."

Saat dokuz sularında ağaçların arasından sızan ışıklar söndü ve Manor malikânesi karanlığa gömüldü. İki saat boyunca çıt çıkmadı ama tam saat on birde, önümüzdeki karanlıkta birdenbire küçük bir ışık yanıp söndü.

"İşaret veriyor," dedi Holmes ayağa fırlayarak. "Orta pencereden geliyor."

Dışarı çıktığımızda Holmes, otelin sahibi ile biraz konuştu. Bir tanıdığımıza ziyarete gideceğimizi ve geceyi orada geçirme ihtimalimizin olduğunu söyledi. Birkaç saniye sonra soğuk bir rüzgârın eşliğinde kapkaranlık yola girmiştik bile. Önümüzdeki karanlıkta, bizi bekleyen tehlikeli görevimize giden yolu göstermek için tek bir sarı ışık parıldıyordu. Malikânenin bahçesine girmekte hiç zorlanmadık, çünkü eski duvarlarda tamir edilmemiş gedikler vardı. Ağaçların arasından ilerleyip avluya ulaştık. Tam pencereden içeriye girmeye hazırlanıyorduk ki arkamızdaki çalıların arasından bir gölge fırladı. Çarpık çurpuk vücutlu, topal, korkunç bir yaratıktı bu; kendini çimenlerin üzerine attı ve hızla avluyu geçip karanlıkta kayboldu.

“Aman Tanrım!” diye fısıldadım. “Onu gördün mü?”

Holmes da o an için en az benim kadar şaşkındı. Korkudan eliyle, bileğimi sımsıkı kavradı. Derken sessizce gülmeye başladı ve kulağıma fısıldadı;

“Ev halkı çok hoş doğrusu. Nihayet şebek maymunuyla karşılaştık.”

Doktorun evinde barındırdığı garip hayvanları unutmuştum. Bir de leopar vardı sahi; şansımıza birden üstümüze sıçrarsa? Holmes’le beraber ayakkabılarımızı çıkartıp yatak odasına girdiğimizde rahat bir nefes aldığımı itiraf etmeliyim. Dostum ne olur ne olmaz diye hiç ses çıkarmadan pencereyle panjurları kapattı, lambayı masanın üzerine koydu ve odayı şöyle bir süzdü. Gündüze göre değişen hiçbir şey yoktu.

Holmes bana sokuldu ve elini ağzına siper yaparak kulağıma fısıldadı. O kadar kısık sesle konuşuyordu ki dediğini zar zor duyabiliyordum.

“En ufak bir gürültü planımızı mahvedebilir,”

Başımı sallayarak onayladım.

“Işığı söndürmek zorundayız. Vantilatörün içinden görülebilir.”

Anladım manasında başımı tekrar salladım.

“Sakın uyuyakalma! Bu, hayatına mal olur sonra. Tabancan hazır dursun, belki ihtiyacımız olabilir ona. Ben şimdi yatağın kenarında uzanacağım, sen de bir iskemle al.”

Tabancamı çıkartıp masaya koydum. Holmes, yanında getirdiği ince uzun demirden çubuğu yatağın üzerine koydu; yanına da bir mumla bir kutu kibrit. Ardından lambayı söndürdü. Böylece tamamen karanlığa gömüldük. O korkunç gece nöbetini asla unutamam. Ortalıkta ses seda yoktu. Buna rağmen dostumun az ileride, gözleri açık bir halde oturduğunu ve benim kadar heyecanlı olduğunu biliyordum. Panjurlar en ufak bir ışığı bile geçirmiyordu ve zifiri karanlıkta bekleyişimizi sürdürüyorduk. Arada bir, dışarıdan bir kuş ötüşü duyuluyordu. Bir defasında da tam penceremizin altından bir kedi sesine benzer uzun bir miyavlama sesi duyduk. Şebek maymun gerçekten dilediği gibi dolaşabiliyordu. Çok uzaktan, her çeyrekte bir çalan çanın sesini duyabiliyorduk. Ne kadar uzun sürüyordu o çeyrekler! Saat on iki oldu; gece yarısı... Derken saat biri vurdu. Sonra ikiyi ve üçü; biz olacakları hâlâ sessizce bekliyorduk.

Birden, vantilatörün olduğu yerden bir ışık sızdı, sonra hemen sönüverdi. Onu, yanan yağın ve ısınmış metalin yoğun kokusu takip etti. Yandaki odada birisi bir fener yakmıştı. Her şey tekrar sessizliğe gömülmeden, yan odada birinin kımıldadığını duydum. Koku giderek yoğunlaşıyordu. Aradan yarım saat geçti; can kulağıyla etrafı dinliyordum. Derken aniden hafif bir hışırtı duyuldu. Sanki suyu kaynayan bir çaydanlıktan çıkan buharın sesiydi bu; zayıf ve sakinleştirici. Aynı anda Holmes yataktan fırlayıp bir kibrit çaktı ve elindeki demir çubukla sarkmakta olan kordona tüm gücüyle vurmaya başladı.

“Gördün mü Watson?” diye bağırdı, “gördün mü?”

Ama ben hiçbir şey göremiyordum. Holmes, kibritini çaktığı anda, kısık sesli bir ıslık sesi duymuştum ama yorgun gözlerimi kamaştıran ani ışık yüzünden dostumun dehşet içinde havaya kaldırdığı şeyin ne olduğunu görememiştim. Dostumun bembeyaz kesilmiş yüzü, çarpılmış gibiydi.

Bir an için elindeki demiri sakin bir şekilde öylece havada tuttu ve bakışlarını vantilatöre çevirdi; o anda hayatımda hiç duymadığım kadar korkunç bir çığlık duydum. Gecenin sessizliğinde birden patlak veren bir feryat; acı, korku ve öfkeyle dolu, tüyler ürpertici bir feryat. Felce uğramış gibiydim. Daha sonradan, bu çığlığın köydeki hatta daha uzaktaki insanları bile uykularından uyandırmış olduğunu öğrendik. Bakışlarımı Holmes’e çevirdim. Derken o çığlık karanlıkta kayboldu. Gecenin sessizliği ortama hâkim oldu.

“Bu da neydi böyle acaba?” diye fısıldadım.

“Her şeyin artık bittiğini işaret ediyor,” dedi Holmes. “Ve belki de böylesi daha iyidir. Silahını al, Doktor Roylott’un odasına gidiyoruz.”

Karamsar bir yüzle lambayı yaktı ve koridordan aşağıya yürümeye başladı. Doktorun odasının kapısına iki defa vurduysa da cevap gelmedi. Kapı tokmağını aşağı indirerek kapıyı açıp içeri girdi. Ben de elimde atışa hazır tabancamla onu takip ettim.

İçerideki manzara ürkütücüydü. Masada bir denizci feneri yanıyordu. Işığı, kapısı açılmış çelik kasanın üstünde yansıyordu. Masanın yanındaki sandalyede, üzerinde uzun gri pijamasıyla Dr. Grimesby Roylott oturuyordu. Ayaklarında, kırmızı topuksuz terlikleri vardı. Kucağında ise köpekleri eğitmeye yarayan kamçı vardı.

Çenesi yukarı dönmüştü. Korkudan yuvarlarından fırlamış gözleri donuk bir şekilde tavanın bir köşesine bakıyordu. Alnının üzerinde kahverengimsi

benekli, garip sarı bir kordon dolanmıştı. Biz odaya girdikten sonra bile hiç kımıldamadı.

“Kordon! Benekli kordon!” diye fısıldadı Holmes.

Bir adım öne attım. Aynı anda Roylott’un başını süsleyen o tuhaf kordon kımıldayıverdi ve doktorun saçlarının arasından, küçük elmas şeklindeki başı ve şişkin boynu ile iğrenç bir yılan çıktı.

“Bu bir bataklık engereği,” diye bağırdı Holmes. “Hindistan’ın en zehirli yılanı. Bir kez soktu mu, adamı kesinlikle öldürür. Kötülük yapan gerçekten de kötülük buluyormuş. İnsan, kendi kazdığı kuyuya kendi düşer. Seninle şu yaratığı yuvasına geri sokalım, sonra da Bayan Stoner’ı güvenilir bir yere götürür ve olanları polise anlatırız. “

Ani bir hareketle, ölü adamın kucağındaki kamçıyı çekip aldı, halkayı yılanın boynundan geçirdikten sonra kollarını ileriye uzatarak hayvanı, kasanın içine fırlattı. Kapağını da hemen kapattı.

İşte Dr. Grimesby Roylott’un ölümü böyle oldu. Ertesi gün sinirleri tamamen bozulmuş olan Bayan Stoner’a üzücü haberi verip, onu trene bindirerek Harrow’daki halasına gönderdik. Yerel polis, doktorun, evinde barındırdığı tehlikeli hayvanlardan biriyle oynarken öldüğü sonucuna vardı. Ertesi gün Londra’ya dönerken yolda Holmes dava ile ilgili benim bilmediğim ayrıntıları anlattı.

“Bayan Stoner olanları ilk anlattığında, tamamıyla yanlış bir sonuca varmıştım, Watson. Bu da elde yeterli delil olmaksızın bir çözüme varmanın ne denli sakıncalı olduğunu açık seçik gösteriyor. Çevrede dolaşan çingeneler, zavallı kızın dudaklarından dökülen kelimeler...’benekli kordon’... Hiç şüphesiz titrek mum ışığında görebildiği o melun hayvanı anlatmaya çalışıyordu. Bütün bunlar beni yanlış bir yöne saptırdı: Çingenelerden şüphelenmiştim. Odada bulunan birini tehdit eden şey her neyse, ne pencereden ne de kapıdan girmiş olamayacağını anladığımda fikirlerim tamamıyla değişti.

“Tüm dikkatimi artık odadaki vantilatöre ve zil kordonuna vermiştim. Yatağın üzerine sarkan bu kordonun sadece süsten ibaret oluşu, yatağın döşemeye vidalanmış olması bende hemen bir şüphe uyandırdı; bu kordon olsa olsa vantilatörden çıkıp yatağa gelen bir şey için köprü görevi görebilirdi. Aklıma hemen yılan geldi. Sonra doktorun Hindistan’dan gelen vahşi hayvanlara olan ilgisini de bu düşününce doğru yolda olduğumu hissettim.

Görüyorsun ya, Watson! Kimyasal testlerde ortaya çıkmayacak bir zehirle cinayet işleme fikri, ancak uzun yıllar doğuda yaşamış, zeki ve acımasız birinin aklına gelebilirdi. Onun için önemli olan husus, böyle bir zehrin en kısa zamanda tesir etmesiydi. O zehirli sivri dişlerin bırakacağı koyu renkli iki küçük noktayı görebilmesi için polisin gerçekten çok keskin gözlü olması gerekirdi.

"Ardından şu ıslık sesini düşündüm. Dr. Roylott'un, yılanı sabah olmadan geriye çağırması gerekiyordu. Herhalde onu eğitmişti; doktor ıslık çaldığında, yılan odada gördüğümüz süt kokusuna geliyordu. Yılanı vantilatör deliğinden geçirtti. Yılan ancak yatağın baş ucundaki kordona sarılarak aşağıya süzülebiliyordu; başka yolu olamazdı. Ama yılan odadaki kişiyi ilk seferde mi ısıracaktı, onu pek bilemezdi; belki de bir hafta boyunca her gece denemesi gerekecekti, ama bir kez ısırdı mı, kurbanı kurtulamazdı.

"Doktorun odasına girdiğim zaman bu sonuca varmıştım. Sandalyesini incelediğim zaman anladım ki doktor sık sık onun üstüne basmış. Eh, ne de olsa başka türlü vantilatöre ulaşamazdı. Çelik kasa, bir kâse süt ve ucu ilmiklenmiş kamçı... Bütün bu ipuçları şüphelerimi silmeye yetti. Bayan Stoner'in duyduğu o boğuk gürültü, besbelli ki üvey babasının zehirli hayvanı içeri attıktan sonra çelik kasanın kapağını çarparak kapaması sonucu çıkan sesti. Bir kere kararımı verdikten sonra, tezimi ispatlamak için attığım adımları sen de biliyorsun. Yılanın tıslamasını duyduğum anda hemen ışığı yaktım ve yılana vurdum."

"Böylece onun vantilatör deliğinden yandaki odaya geri dönmesini sağladın."

"Evet, ve sonuçta diğer tarafta duran sahibine saldırdı. Değneğimin darbelerinden bazıları hayvana isabet etmişti; o da kızgınlığının acısını ilk gördüğü insandan çıkardı. Bu durumda Doktor Grimesby Roylott'un ölümünden bir bakıma ben sorumluyum; ama itiraf edeyim ki Watson, bu suç vicdanımı hiç de rahatsız etmiyor. .

ASİL BEKÂR



Lord St. Simon'ın evliliği ve ardından garip şekilde boşanması, talihsiz damadın içinde bulunduğu yüksek çevrelerde epey zamandır konuşulmaz olmuştu. Yeni skandallar ve onların nahoş ayrıntıları, bu dört yıllık dramla ilgili dedikoduları gölgelemişti. Bütün gerçekler halka anlatılmadığı ve dostum Sherlock Holmes'un bu meselenin çözümünde büyük bir payı olduğu için, bu çarpıcı hikâyeyi olduğu gibi anlatmam gerektiğini düşünüyorum.

Ben evlenmeden birkaç hafta önce, Holmes'le birlikte Baker Sokağı'ndaki evi paylaşıyorduk. Dostum bir öğleden sonra gezintisinden döndüğünde masanın üzerinde onu bekleyen bir mektup buldu. O gün, aniden çıkan sonbahar rüzgârlarıyla birlikte yağmur yağmaya başlayınca ben de bütün gün evde kalmıştım. Afganistan seferinden kalan bacağımdaki Jezail kurşunu da bütün gün zonklayıp durmuştu. Rahat bir koltuğa oturmuş, bacaklarımı da birbirinin üzerine uzatmış halde bir sürü gazete okudum. Sonunda günün haberlerine doyunca gazeteleri bir kenara attım ve uyuşuk bir halde öylece uzandım. Derken masanın üzerinde duran, büyük bir taçla süslenmiş zarfa bakıp dostumun bu asil müşterisinin kim olduğunu tembel tembel merak ettim.

Holmes içeri girdiğinde, ona "Önemli bir mektubun var," dedim. "Yanlış hatırlamıyorsam, genelde sabahları balıkçılardan ve gelgit gözcülerinden başka kimseden mektup almazdın." "Evet, çok çeşitli insanlardan mektup aldığım doğru," diye cevap verdi gülümseyerek. "Sıradan vakalar genelde daha ilginç olurlar. Bu mektup ise, gittiği yerde insanın canını sıkan veya bol bol yalan söylemesini gerektiren, münasebetsiz bir davetiyeye benziyor." Mührü kopartarak zarfın içindekilere baktı.

"Yok canım! İlgi çekici bir şey olabilir."

"Bir davetiye değil herhalde."

"Hayır, tam bir iş mevzusu."

"Asil bir müşteriden mi?"

"İngiltere'nin en asillerinden."

"Aziz dostum, kutlarım seni."

"Seni temin ederim Watson, müşterimin mevkisinden ziyade davası ilgilendiriyor beni. Son zamanlarda gazeteleri okuyorsun, değil mi?" "E, tabii," dedim iç çekip köşedeki gazete yığınını işaret ederek. "Yapacak başka bir şeyim yoktu."

"Bak bu iyi; belki de bana bu vakada yardımcı olabilirsin. Ben suç haberleri ve kayıp ilanları dışında başka bir şey okumam da. Hele şu ikincisi her zaman bilgilendirici olmuştur benim için. Son haberleri yakından takip ettiysen, Lord St. Simon ve evliliği hakkında da bir şeyler okumuşsundur herhalde." "Oo tabii, hem de büyük bir ilgiyle." "Şahane! Elimdeki mektup Lord St. Simon'dan geliyor. Şimdi sana bu mektubu okuyacağım, sen de gazetelere bakıp bu meseleyle ilgili yazılanları aktaracaksın. Okuyorum:

"Sevgili Bay Sherlock Holmes,

Lord Backwater, fikirlerinize ve sırdaşlığınıza sonuna kadar güvenebileceğimi söyledi. Bu nedenle, evliliğimle ilgili çok acı verici bir olay hakkında size danışmaya karar verdim. Scotland Yard'dan Bay Lestrade de bu meseleyle ilgileniyor ve kendisi sizinle işbirliği yapmaya karşı çıkmayacağını, hatta bunun yararlı olacağınıza inandığını beyan etti. Öğleden sonra saat dörtte geleceğim. Eğer o vakitte başka bir randevunuz varsa ertelemenizi rica ediyorum, çünkü bu mesele çok ciddi.

Görüşmek üzere;

Robert St. Simon

Holmes mektubu katlarken, "Grosvenor Malikâne-sinden gönderilmiş, tüy kalemle yazılmış ve asil lordumuzun sağ elinin serçe parmağına mürekkep sıçramış," dedi. "Saat dörtte demiş. Şimdi saat üç. Bir saat içinde burada olur." "O halde senin de yardımınla meseleyi açıklığa kavuşturmak için vaktimiz var. Sen gazetelerdeki haberleri zaman sırasına göre diz. Ben de müşterimizin kim olduğuna bir bakayım." Şöminenin yanındaki raftan kırmızı kaplı bir kitap aldı. "İşte buldum," dedi, oturup, kitabı dizlerinin üstüne koyarak. "Lord Robert Walsingham de Vere St. Simon, Balmoral Dükü'nün ikinci oğlu. 1846'da doğmuş. Şu anda kırk bir yaşında ve yaşı evliliğe uygun. Bir dönem, Kolonilerin sekreterliğini yapmış. Babası Dük, bir zamanlar Dışişleri Bakanlığı yapmış. Plantagenet soyuyla yakın akrabalığı, Tudor soyuyla da uzak akrabalığı var. Burada çok aydınlatıcı bilgiler yokmuş. Sana dönsem iyi olur Watson, asıl bilgiler sende." "Aradığımı kolayca buldum," dedim, "çünkü bilgiler çok yeni, hem mesele de çok çarpıcı. Fakat bir araştırma yaparken başka meselelerle rahatsız edilmekten hoşlanmadığını bildiğim için bu bilgileri sana aktarmaya çekindim." "Şu Grosvenor'daki taşıma arabası meselesinden mi bahsediyorsun? O küçük mesele halloldu bile;

zaten ilk andan belliydi ne olduğu! Zahmet olmazsa, gazetelerden derlediklerini okuyabilir misin?” “İşte ilk gözüme çarpan haber. Birkaç hafta önce Morning Post gazetesinin dedikodu köşesinde yayınlanmış. Şöyle yazıyor: ‘Söylentiler doğruysa Balmoral Dükü’nün ikinci oğlu Lord Robert St. Simon ile San Francisco’lu toprak sahibi Aloysius Doran’ın tek kızı Ivan Hatty Doran arasında bir evlilik ayarlandı.”

“Kısa ve öz,” diye araya girdi Holmes, uzun ve zayıf bacaklarını şömineye doğru uzatarak.

“Aynı haftanın sosyete gazetelerinden birinde konuya daha geniş yer veren bir haber var. Şöyle diyor: ‘Çok yakında evlilik piyasasında da koruma çağrısı yapılacak, çünkü şimdiki serbest piyasa ilkesi, kendi iç piyasamızın aleyhine gelişiyor. Büyük Britanya’nın soylu zatlarını teker teker Atlantik’in karşı yakasındaki kuzenlerimize kaptırıyoruz. Bu albenili istilacılar, geçen hafta yeni bir ganimet daha ele geçirdiler. Aşk tanrısının oklarına yirmi yıldır direnen Lord St. Simon, sonunda pes etti ve Kaliforniya’lı bir milyonerin büyüleyici kızı Hatty Doran’la yakında evleneceklerini açıkladı. Westbury House kutlamalarında zarif bedeni ve etkileyici yüzüyle dikkatleri üzerine çeken Bayan Doran evin tek çocuğu ve çeyizinin altı haneli rakamlara ulaşacağı söyleniyor. Balmoral Dükü’nün son birkaç yıldır tablolarını satmak zorunda kaldığı ve Lord St. Simon’ın Birchmoor’da küçük bir arazi dışında kendine ait hiçbir serveti olmadığı için, bu evlilikten kârlı çıkacak olanın sadece Kaliforniyalı bayan olmadığı kesin.’”

“Başka bir şey var mı?” diye sordu Holmes esneyerek.

“Evet, haber bol. Sabah gazetesinde habere Hannover Meydanı’ndaki St. George Kilisesi’nde sade bir tören yapılacağı, törene sadece birkaç yakın dostun çağrılacağı ve kutlamanın, Bay Aloysius Doran’ın yeni satın aldığı Lancaster’deki evinde düzenleneceği de eklenmiş. İki gün sonra ise, yani geçen Çarşamba, kısa bir ilanla düğünün yapılmış olduğu ve balayının Lord Backwater’in Petersfield’daki evinde geçirileceği bildiriliyor. Gelin kaybolmadan önceki bütün haberler bunlar.”

“Neyden önceki?” diye sordu Holmes irkilerek.

“Gelin kaybolmadan önceki.”

“Ne zaman kaybolmuş?”

“Düğünden sonraki ilk sabah.”

“Gerçekten mi? Bak şimdi olay ilginç bir hal almaya başladı; e biraz da dramatik.”

“Evet, biraz sıra dışı olması beni de etkiledi.”

“Genellikle ya törenden önce ya da balayı sırasında kaybolurlar. Böylesine ilk kez rastlıyorum. Rica etsem, ayrıntıları anlatır mısın?”

“Ama çok eksik olduklarını söylemeliyim.”

“Belki gerisini biz tamamlarız.”

“Dünkü sabah gazetelerinden birinde çıkan bir haber, hadiseyi çok iyi aktarıyor. Başlığı şöyle:

“ ‘Meşhur Düğünde Tuhaf Hadise’:

“ ‘Lord St. Simon’ın ailesi, evliliğiyle ilgili olarak meydana gelen garip ve üzücü olaylar yüzünden zor günler geçiriyor. Dün gazetelerde de ilan edilen tören, evvelsi sabah yapıldı; ama bir süredir ortalıkta dolaşan dedikoduların iç yüzü daha yeni yeni ortaya çıkıyor. Yakınları olayı gizlemeye çalışsa da, hadise halkın dikkatini o kadar çekti ki artık olanları örtbas etmek imkânsız.

“ ‘Hanover Meydanı’nda bulunan St. George Kilisesi’nde yapılan çok sade törene, gelinin babası Bay Aloysius Doran, Balmoral Düşesi, Lord Backwater, Lord Eustace ve Leydi Clara St. Simon (damadın erkek ve kız kardeşleri) ve Leydi Alicia Whittington dışında kimse katılmadı. Törenden sonra, herkes Bay Aloysius Doran’ın Lancaster’daki evinde hazırlanan kahvaltıya gitti. İsmi bilinmeyen bir kadının, Lord St. Simon’la ilgili bazı iddiaları olduğunu söyleyerek eve girmeye çalışması üzerine küçük bir kargaşa çıktığı söyleniyor. Kadın uzun ve zorlu çabalardan sonra uşaklar tarafından uzaklaştırılmış. Şans eseri eve bu münasebetsiz olaydan önce giren gelin konuklarla kahvaltıya oturmuş ama aniden rahatsızlandığını söyleyerek odasına çıkmış. Uzun süre dönmeyince çıkan homurtular üzerine babası ona bakmaya gitmiş. Fakat hizmetçiler, kızın odaya kısa bir süreliğine uğradığını, bir ceket ve bir bone alarak acele aşağı indiğini söylemişler.

Kapıcılardan biri, bir kadının evden ayrıldığını gördüğünü ama diğerleriyle birlikte olduğunu düşündüğü için onun gelin olmasına ihtimal vermediğini belirtmiş. Bay Aloysius Doran, kızının kaybolduğuna emin olunca damatla birlikte hemen durumu polise bildirmiş. Bu garip hadiseyi aydınlatmak için derhal soruşturma açılmış. Ne var ki geçen geceye kadar kayıp bayanın nerede olduğuna dair hiçbir bilgi alınamamış. Olayda bir bit yeniği olduğuna dair söylentiler var. Polis evin girişinde kargaşa yaratan kadını tutuklamış. Bu kadının, kıskançlık veya başka bir nedenle gelinin garip kayboluşunda parmağının olabileceğinden şüpheleniliyor.’”

“Hepsi bu kadar mı?”

“Bir başka sabah gazetesinde küçük bir haber daha var.”

“Oku bakalım.”

“Olay çıkaran Bayan Flora Miller’ın tutuklandığı yazıyor. Eskiden Allegro’da dansözlük yaptığı ve damadı birkaç yıldır tanıdığı öğrenilmiş. Gazetelerde daha fazla ayrıntı yok. Gerisi sana kalıyor artık.”

“Son derece ilginç bir vaka gibi görünüyor. Dünyada kaçırmam bunu. Ama kapı mı çalınıyor ne? Saat dördü biraz geçtiğine göre bu gelen asil müşterimiz olmalı. Gitmeyi aklından bile geçirme Watson, en azından hafızamı sınamak için bir tanığa ihtiyacım var.”

Hizmetçi çocuk kapıyı açarak; misafirimizi “Lord Robert St. Simon,” diye takdim etti. Dik burunlu solgun yüzünde hoş ve kültürlü bir ifade vardı. İnsanları yönetmeyi ve emrine amade kılmayı iyi bildiğini gösteren kararlı iri gözleriyle bir beyefendi girdi içeri. Hareketleri canlıydı. Hafif kamburu ve yürürken bükülen dizleriyle genel görünüşü vaktinden önce yaşlanmış bir adam gibi gösteriyordu onu. Şapkasını çıkarınca, saçlarının uçlardan beyazladığı ve keli belli oldu. Geniş yakaları, siyah frakı, beyaz ceketi, sarı eldivenleri, deri ayakkabıları ve açık renk tozluklarıyla havai denecek kadar özenli bir giyim tarzı vardı. Yavaşça odaya girdi ve kafasını soldan sağa çevirdi. Bir yandan da sağ elindeki sarı renkli gözlük zincirini sallıyordu.

“İyi günler Lord St. Simon,” dedi Holmes, ayağa kalkıp misafirin önünde eğilerek. “Lütfen hasır sandalyeye oturunuz. Dostum ve meslektaşım Dr. Watson’ı takdim edeyim. Şömineye biraz yaklaşın da bu meseleyi konuşalım.”

“Sizin de tahmin edebileceğiniz gibi, benim için çok üzücü bir hadise bu Bay Holmes. Fena haldeyim. Daha önce de buna benzer hassas vakaları çözmüş olduğunuzu duydum, fakat herhalde hiçbiri bu vaka gibi asil bir topluluğu ilgilendirmiyordu.”

“Aksine.”

“Efendim?”

“Böyle bir topluluktan son müşterim bir kraldı.”

“Aa, gerçekten mi? Bilmiyordum. Hangi kral?”

“İskandinavya Kralı.”

“Olamaz! O da mı karısını kaybetti?”

“Takdir edersiniz ki,” dedi Holmes yumuşak bir tonla, “müşterilerimin vakalarında gizlilik prensibim vardır. Sizin için de geçerli bu.”

“Elbette! Çok doğru! Çok doğru! Özür dilerim. Benim meseleme gelince; bir fikir oluşturabilmeniz için her türlü bilgiyi vermeye hazırım.”

“Teşekkür ederim. Şimdiye kadar basına yansıyanları öğrendim. Sanırım gelinin kaybolmasıyla ilgili şu haber doğru.”

Lord St. Simon gazeteye şöyle bir göz attı. “Evet, buraya kadar hepsi doğru.”

“Ama bir varmak için bundan fazlası gerekiyor. Size yönelteceğim sorulara vereceğiniz cevaplarla bir sonuca ulaşmayı umuyorum.”

“Lütfen buyurun.”

“Bayan Hatty Doran ile ilk kez nerede tanıştınız?”

“Bir yıl önce San Francisco’da.”

“Amerika’da seyahatte miydiniz?”

“Evet.”

“O zaman mı nişanlandınız?”

“Hayır.”

“Öyleyse ilişkiniz arkadaşçaydı.”

“Onunla birlikteyken çok eğleniyordum, o da bunu görüyordu.”

“Babası çok mu zengin?”

“Pasifik’in en zengin adamı olduğu söyleniyor.”

“Servetini nasıl yapmış?”

“Madencilikten! Birkaç yıl öncesine kadar hiçbir şeyi yokmuş. Sonra altın bulunca, yatırım yapmış ve çuvallar dolusu para kazanmış.”

“Peki, genç hanımefendinin, yani karınızın karakteri hakkındaki izleniminiz nedir?”

Asil misafirimiz gözlüklerini daha hızlı sallamaya başlamıştı. Sonra

gözlerini ateşe çevirdi. “Bakın Bay Holmes,” dedi, “babası zengin olmadan önce karım yirmili yaşlarındaymış. O dönem boyunca maden kamplarında, ormanlarda, dağlarda dolaşarak büyümüş; dolayısıyla eğitimini okuldan değil, doğadan almış. Hani erkek Fatma denilen cinsten, sağlam yapılı, yabani ve özgür, geleneklere aldırmayan biri; çok coşkulu ve sabırsız bir mizacı var. Çabucak karar verir ve kararlarını korkusuzca hayata geçirir. Ne var ki, özünde soylu bir kadın olduğunu bilmesem,”- hafifçe öksürdü - “ona şerefle taşıdığım soy ismimi vermezdim. Kendini kahramanca feda edebilecek onuruna düşkün bir kadın o.”

“Yanınızda bir fotoğrafı var mı?”

“Evet, bir tane getirdim.” Bir madalyonu açıp kadının çok sevimli yüzünü gösterdi. Bir fotoğraf değil, fildişinden bir minyatürdü. Ressam, kadının parlak siyah saçlarını, kocaman siyah gözlerini ve ağzını güzelce ortaya çıkarmıştı. Holmes minyatürü uzun uzun dikkatlice inceledi, sonra madalyonu kapatıp Lord St. Simon’a geri uzattı.

“O zaman, genç hanımefendi Londra’ya geldiğinde ilişkinizi tazelediniz, öyle mi?”

“Evet. Babası en son Londra’ya gelirken onu da getirmişti. Birkaç kez buluştuk, nişanlandık ve şimdi de evliyiz.”

“Hatırı sayılır pahada bir çeyiz de getirdi sanırım.”

“Evet, ama ailem için alışılmadık bir miktar değil.”

“Ve tabii, evlilik fiilen gerçekleştiği için bu size kalıyor.”

“Aslında bunu hiç araştırmadım.”

“Kesin öyledir. Bayan Doran’ı törenden önce gördünüz mü?”

“Evet.”

“Neşeli miydi?”

“Hem de nasıl. Geleceğimiz hakkında konuşup duruyordu.”

“Gerçekten mi? Bakın bu çok ilginç. Peki, ya düğün sabahı?”

“Olabildiğince neşeliydi, en azından tören sonrasına kadar.”

“Onda bir değişiklik fark ettiniz mi?”

“Aslına bakarsanız, onu ilk kez bu kadar huysuz görüyordum. Ama bu, konumuzla ilgisi olmayan önemsiz bir husus. “

“Rica ederim devam edin, her şeyi anlatın bize.”

“Ah, yaptığı çocukça idi. Koridordan geçerken elindeki buketini düşürdü, tam ön sıradaydı ve buket sıraya düştü. Haliyle anlık bir gecikme oldu ama sırada oturan bir beyefendi buketi alarak hemen karıma uzattı. Yani önemsiz bir olaydı ama ona bu mevzuyu açtığımda beni tersledi ve eve giderken yol boyunca anlaşılmaz bir şekilde surat asıp durdu.”

“Gerçekten mi? Sıradan bir beyefendi olduğunu söylemiştiniz. Demek ki halktan birileri de vardı orada.”

“Evet. Kilise açıkken onları dışarı çıkarmak imkânsızdır.”

“Bu beyefendi karınızın arkadaşlarından biri miydi?”

“Hayır, hayır; nezaket gereği beyefendi diyorum, yoksa oldukça sıradan görünüyordu. Orada olduğunu fark etmemiştim bile. Ama konudan biraz uzaklaşmıyor muyuz?”

“Leydi St. Simon törenden çıktığında eski neşesini kaybetmişti demek. Babasının evine gittiğinizde ne yaptı?”

“Hizmetçiyle konuştuğunu gördüm.”

“Hizmetçisi kim?”

“Adı Alice. O da Amerikalı. Kaliforniya’dan gelirken onu da getirmişler.”

“Özel bir hizmetçi mi?”

“Sayılır. Karım ona fazla serbestlik tanıyormuş gibi geldi bana. Zaten Amerika’da bu tip şeylere daha farklı gözle bakıyorlar.”

“Bu Alice ile ne kadar konuştu?”

“Sadece birkaç herhalde. Ben o anda başka şeylerle ilgileniyordum.”

“Ne konuştuklarını duymadınız mı?”

“Leydi St. Simon ‘bir damar kapmak’ tabirini sarf ediyordu. Argo konuşmaya alışıktır. Ne demek istediğini anlamamıştım.”

“Amerikan argosu bazen çok şey anlatabilir. Peki, karınız hizmetçisiyle konuşması bittikten sonra ne yaptı?”

“Kahvaltı odasına gitti.”

“Kolunuza girmiş miydi?”

“Hayır, tek başınaydı. Böyle küçük meselelerde başına buyruk hareket eder. Derken masaya oturalı daha on dakika bile olmamıştı ki, aceleyle ayağa kalktı, ağzında birkaç özür geveledi ve odadan çıkıp gitti. Bir daha da geri dönmedi.”

“Fakat anladığım kadarıyla şu hizmetçi Alice, hanımefendinin odasına çıktığını, gelin elbisesini değiştirdiğini ve bir bone takarak dışarı çıktığını söylüyor, değil mi?”

“Aynen öyle. Sonrasında da karım, o sabah Bay Doran’ın evinde olay çıkaran, şimdi de gözaltında bulunan Bayan Flora Müler’la birlikte Hyde Park’ta yürürken görülmüş.”

“Aa, evet. Ben de size bu genç kadın ve onunla ilişkiniz hakkında birkaç soru soracaktım.”

Lord St. Simon omuzlarım silkip kaşlarını kaldırdı. “Birkaç yıldır dostça bir ilişkimiz vardı onunla, hem de çok dostça olduğunu söyleyebilirim. Allegro’da çalışırdı. Ben ona cömertçe davranmıştım, o da benden hiç şikâyetçi olmamıştı ama kadınları bilirsiniz işte Bay Holmes. Flora küçük sevimli bir hanımdı ve bana çok sadıktı ama aşırı derecede dik kafalıydı. Evlenmek üzere olduğumu öğrenince bana korkunç mektuplar yazmaya başladı. Doğrusu töreni o kadar sade yapmamızın bir nedeni de kilisede bir skandal çıkmasından endişelenmemdi. Biz törenden geri döndükten sonra, evin kapısına geldi ve içeri girmeye çalıştı. Çok kaba bir dille konuşmaya, hatta karıma tehditler savurmaya başladı; ama ben bunların olacağını tahmin ettiğim için hazırlıklıydım. Önceden çağırdığım

iki sivil polis onu dışarı çıkardı. Olay çıkarmanın bir işe yaramayacağını görünce sesini

kesti.”

“Karınız bütün bunları duydu mu?”

“Hayır, neyse ki duymadı.”

“Sonra da bu aynı kadınla yürürken mi görüldü?”

“Evet. Scotland Yard’dan Bay Lestrade’in de ciddi bulduğu nokta burası. Flora’nın karımı kandırarak dışarı çıkarttığını ve ona korkunç bir tuzak

kurduğunu düşünüyorlar.”

“Bu olabilir.”

“Siz de mi öyle düşünüyorsunuz?”

“Ben öyle bir şey söylemedim. Ama sizce de bu mümkün değil mi?”

“Flora karıncayı bile incitemez.”

“Ama kıskançlık insanın karakterini garip bir şekilde değiştirebilir. Lütfen söyleyin, siz ne düşünüyorsunuz?”

“Ben buraya çözüm bulmaya geldim, teorilerimi anlatmaya değil. Size bildiğim bütün gerçekleri anlattım. Ama yine de fikrimi soruyorsanız, düğün heyecanı ve çok seçkin bir topluluğa girmiş olduğunu fark etmesi, karımda sinirsel bir rahatsızlık yaratmış olabilir.”

“Kısacası aklını oynattı mı diyorsunuz?”

“Sırt çevirdiği şeyleri hesaba katınca, başka bir açıklama gelmiyor aklıma.”

“Tabii, sizinki de makul bir hipotez,” dedi Holmes, gülümseyerek. “Pekâlâ, Lord St. Simon, ben öğreneceklerimi öğrendim sanırım. Son bir sorum olacak: Kahvaltı masasında oturduğunuz yerden, pencereden dışarıyı görebiliyor muydunuz?”

“Yolun diğer ucunu ve parkı görebiliyorduk.”

“Demek öyle. O zaman sizi daha fazla alıkoymayalım. Sizinle daha sonra yine haberleşeceğiz.”

“Umarım şansınız yaver gider de bu sorunu çözersiniz,” dedi misafirimiz ayağa kalkarak.

“Çözdüm bile.”

“Ne? Ne dediniz?”

“Çözdüğümü söyledim.”

“Karım nerede o zaman?”

“Yakında öğreneceğim bir ayrıntı bu.”

Lord St. Simon kafasını salladı. “Ne yazık ki bu vaka sizinkinden veya benimkinden daha zeki bir zihni gerektiriyor,” dedi ve önümüzde görkemli bir

şekilde eğilerek odadan çıktı.

“Lord St. Simon kendini benimle aynı kefeye koyarak onurlandırdı beni. Bütün bu sorgulamadan sonra bir viski soda ve bir puroyu hak ettim herhalde. Misafirimiz buraya gelmeden önce meseleyi kafamda çözmüştüm zaten.”

“Azizim Holmes!”

“Daha önce de benzer vakalarla karşılaşmıştım, ama hiçbiri bunun kadar ani gelişmemişti. Bütün incelemelerim sonunda tahminim kesinlik kazandı.”

“E, senin duyduklarını ben de duydum.”

“Fakat bana çok yardımı dokunan önceki vakalardan haberdar değilsin sen. Birkaç yıl önce Aberdeen’de ve Fransa-Prusya savaşından sonra da Münih’te buna benzer şeyler olmuştu. Bu da o tip vakalardan biri. Dur, bak kim gelmiş. İyi günler Lestrade! Masanın üzerinde boş bir bardak ve puro seni bekliyor.”

Resmi dedektif kendisine denizci havası veren geniş yakalı kısa paltosu ve kravatıyla çıkagelmişti. Elinde siyah keten bir torba vardı. Kısa bir selamdan sonra oturdu ve kendisine sunulan puroyu yaktı.

“Nasıl gidiyor hayat?” diye sordu Holmes, gözleri parlayarak. “Keyifsiz görünüyorsun.”

“Evet, pek keyfim yok. Şu lanet St. Simon vakası. Bir türlü işin içinden çıkamıyorum.”

“Sahiden mi? Beni şaşırtıyorsun.”

“Böylesine karmaşık bir vakaya hiç rastlamamıştım? Sanki bütün ipuçları parmaklarımın arasından kayıp gidiyor. Bütün gün üzerinde çalışıp durdum.”

“Ve bu yüzden ıslanmışsın,” dedi Holmes, elini müfettişin omzuna koyarak.

“Evet, parkı araştırıyorduk.”

“Tanrı aşkına, neden?”

“Leydi St. Simon’ın cesedini aradık.”

Sherlock Holmes, sandalyesine yaslanarak kahkahalarla güldü.

“Trafalgar Meydanı’ndaki çeşmenin altını da kazdınız mı?” dedi.

“Neden ki? Ne demek istiyorsun?”

“İki durumda da bu hanımefendiyi bulma ihtimaliniz aynı da ondan.”

Lestrade dostuma kızgın bir bakış attı. “Galiba her şeyi biliyorsunuz!” dedi.

“Ah, sadece gerekli bilgileri duyunca son kararımı verdim.”

“Sahiden mi? Peki, parkı araştırmak boşuna mıydı?”

“Sanırım.”

“Peki, o zaman nasıl oldu da bunları orada bulabildik?” Konuşurken çantasını açıp içinden beyaz ipekten bir gelinlik, bir çift saten ayakkabı, bir buket ve bir duvak çıkardı. Hepsi de suda durmaktan sırılsıklam olmuş ve solmuştu. “Ha, bir de bu var,” dedi, hepsinin üstüne bir düğün yüzüğü koyarak. “İşte size çözmeniz gereken bir bilmece Bay Holmes.”

“Evet, öyle!” dedi dostum mavi yüzüğü havaya fırlatarak. “Bunları kanalizasyonda mı buldunuz?”

“Hayır. Parkın bir köşesinde bulduk. Onun elbiseleri olduğunu anlayınca da cesedin uzakta olamayacağını düşündüm.”

“Aynı parlak akıl yürütmeyle, her insanın cesedi gardırobunun yakınlarında bulunur diyebiliriz. Rica etsem söyler misiniz, bununla nereye varmak istiyorsun?”

“Şu kaybolma hadisesinde Flora Miller’ın payını ortaya çıkarmak istiyorum.”

“Ne yazık ki bu çok zor.”

“Sahiden öyle mi düşünüyorsun?” diye atıldı Lestrade, biraz imalı bir şekilde. “Holmes, ne yazık ki çıkarımlarım yapmakta pek iyi değilsin. Şu kısacık süre içinde bile iki gafın oldu. Bu elbisenin Flora Miller’la ilişkisi var.”

“Nasıl bir ilişkiymiş?”

“Elbisenin cebinde bir paket var. Paketin içinde de bir kart kutusu var. Kart kutusunda da bir not.” Notu önündeki masaya açtı. “Şunu dinle: ‘Her şey hazır olduğunda beni görürsün. Hemen gel. F.H.M.’ Şimdi, bana kalırsa Flora Miller, Leydi St. Simon’ı kandırarak dışarı çıkarttı ve işbirlikçileriyle onu kaçırdılar. İsminin baş harfleriyle imzaladığı bu notu kapıda usulca cebine sıkıştırdı ve dışarı çıkmasını sağladı.”

“Harika, Lestrade,” dedi Holmes gülerek. “Gerçekten çok iyisin. Şuna bir de ben bakayım.” Notu umursamaz bir tavırla aldı ama sonra dikkatle incelemeye başladı. Sonunda neşeyle bağırdı. “Sahiden çok önemli bu,” dedi.

“Öyle mi dersin?”

“Kesinlikle. Kutlarım seni.”'

Lestrade kazandığı zaferin coşkusuyla ayağa kalkıp Holmes’un yanına gitti. Başını eğip nota baktı. “Ama,” diye bağırdı, “yanlış tarafına bakıyorsun!”

“Tam tersine, doğru tarafı bu.”

“Doğru tarafı mı? Delirdin mi? Not öbür tarafa yazılmış işte.”

“Ama bu tarafında da bir otel faturasının bir parçası görülüyor. Dikkat çekici.”

“Önemli bir şey yok ki. Ben de gördüm,” dedi Lestrade. “4 Ekim, oda 8 şilin, kahvaltı 2 şilin 6 peni, kokteyl 1 şilin, öğle yemeği 2 şilin 6 peni, bir bardak şarap 8 peni.’ Başka da bir şey yok.”

“Olabilir. Ama yine de önemli. Nota gelince, o da önemli elbette, en azından ismin baş harfleri. Tekrar kutlarım seni.”

“Yeterince zaman kaybettim,” dedi Lestrade ayağa kalkarken. “Ben sıkı çalışırım; öyle, şöminenin başında oturup teori geliştirmem. İyi günler Bay Holmes. Bakalım bu meseleyi önce kim çözecek.” Elbiseleri toplayıp çantaya tıkıştırarak kapıya yöneldi.

“Son bir ipucu vereyim sana Lestrade,” dedi Holmes, rakibi kapıdan çıkarken. “Vakanın asıl çözümünü söyleyeyim sana. Leydi St. Simon hikâye. Öyle biri yok; hiç de olmadı.”

Lestrade dostuma üzgün bir ifadeyle baktı. Sonra bana döndü, eliyle alnına vurdu, başını üç kez salladı ve çıkıp gitti. Dış kapıyı henüz kapatmıştı ki Holmes da ayağa kalkarak paltosunu giydi. “Bay Lestrade çalışma konusunda haklı,” dedi, “o nedenle Watson, seni bir süre daha gazetelerinle baş başa bırakacağım.”

Sherlock Holmes gittiğinde saat beşi geçiyordu ama benim yalnız kalacak vaktim olmamıştı pek, çünkü aradan bir saat geçmeden elinde büyük bir kutuyla bir adam çıkageldi. Yanında getirdiği gençle birlikte kutuyu açarak odamızın sade maun masasının üstüne nefis bir sofra kurmaya başladılar. Şaşıp

kalmıştım.

Sülün, kaz ciğeri ezmesi, çulluk ve antika şişeler içinde şaraplardan oluşan şatafatlı mönü krallara layıktı. Ziyaretçilerim, masayı donattıktan sonra, ziyafetin parasının ödendiğini ve bu adrese ısmarlandığını söyleyip başka tek laf etmeden, Bin Bir Gece Masallarındaki cinler misali geldikleri gibi gittiler.

Sherlock Holmes dokuzdan önce çevik adımlarla odaya girdi. Ciddi görünüyordu ama gözlerinde gördüğüm ışık, vardığı sonuçlarda yanılmamış olduğunu gösteriyordu.

“Demek sofrayı hazırlamışlar,” dedi ellerini ovuşturarak.

“Misafirlerin var galiba. Sofra beş kişilik de.”

“Evet, bazı misafirlerimiz olacak galiba,” dedi. “Lord St. Simon’ın henüz gelmemiş olmasına da şaşırdım aslında. O da nesi? Bu duyduklarım onun ayak sesleri olmalı.”

Gerçekten de öğlende gelen müşterimiz aceleyle içeri daldı. Gözlüklerini her zamankinden daha hızlı sallıyordu ve aristokrat yüzünde rahatsız bir ifade vardı.

“Mesajımı aldınız demek,” dedi Holmes. “Evet ve itiraf etmeliyim ki yazdıklarınız beni çok şaşırttı. Bütün bunların doğru olduğuna emin misiniz?”

“Evet.”

Lord St. Simon bir sandalyeye çöktü ve elini alnına götürdü.

“Aile fertlerinden birinin böyle küçük düşürüldüğünü duyunca, dük ne diyecek acaba?” diye söylendi kendi kendine.

“Tam bir talihsizlik. Küçük düşme konusunda da pek emin değilim.”

“Ama siz farklı bir açıdan bakıyorsunuz.”

“Kimseyi suçlu bulamıyorum. Yöntemi utanç verici olsa da hanımefendinin başka şansı yoktu bence. Ona akıl verecek birisi olsaydı...”

“Küçük düşürüldüm, bayım, alenin küçük düşürüldüm,” dedi Lord St. Simon, parmaklarıyla masaya vurarak.

“Bu zavallı kızı bağışlamalısınız. Başına gelenler pişmiş tavuğun başına gelmez.”

“Kesinlikle affetmem. Çok kızgınım. Utanç verici bir şekilde kullanıldım.”

“Galiba kapı çalıyor,” dedi Holmes. “Evet, yukarı çıkanlar var. Sizi tek başıma ikna etmekte zorlanırım diye bir iki destekçi çağırmıştım Lord St. Simon.” Dostum kapıyı açtı ve içeriye bir hanım ile bir beyefendiyi buyur etti. “Lord St. Simon,” dedi, “tanıştırayım; Bay ve Bayan Francis Hay Moulton. Hanımefendiyi zaten tanıyor olmalısınız.”

Müşterimiz, gelenleri görünce koltuğundan fırladı ve ayakta dimdik dikildi. Gözlerini yere dikti, elini redingotunun göğsüne götürdü. Onuru zedelenmiş adam portresi çiziyordu. Kadın ileri doğru çevik bir adım atarak elini Lorda uzattıysa da o, başını kaldırmamakta ısrar etti. Kadının yalvaran yüz ifadesine karşı koymak zordu.

“Bana kızgınsın Robert,” dedi. “Bu konuda haklısın da.”

“Rica ederim, özür dileme,” dedi Lord St. Simon acıyla.

“Ah, evet, sana gerçekten çok kötü davrandığımı biliyorum. Gitmeden önce seninle konuşmalıydım ama öylesine sersemlemiştim ki, Frank’i burada tekrar görünce ne yapacağımı ve ne diyeceğimi bilemedim. Kilisede düşüp bayılmışım.”

“Belki de bu meseleyi baş başa konuşmak istersiniz Bayan Moulton?”

“Bana sorarsanız,” diye söze girdi garip beyefendi, “bu meselede zaten gizli saklı bir şey kalmadı artık. Ben kendi adıma, herkesin bunları duymasını istiyorum.” Kısa boylu, ince yapılı, esmer bir adamdı. Tıraşlı ve keskin hatlı yüzünde uyanık bir ifade vardı.

“Öyleyse tüm hikâyemizi dosdoğru anlatalım,” dedi hanımefendi. “Frank ile ben, 1884’te Rockies yakınlarında, babamın çalıştığı McQuire madeninde tanıştık. Sonra da nişanlandık. Derken babam zengin bir damar bulup çok para kazanmaya başlarken zavallı Frank bir şey çıkaramamıştı. Babam zenginleştikçe Frank de yoksullaşıyordu; babam sonunda bu nişan meselesini bir daha duymak istemediğini söyleyerek beni Frisco’ya götürdü. Fakat Frank hemen pes etmedi; beni oraya kadar takip etti ve biz, babamdan gizli gizli görüşmeye devam ettik. Babam duysaydı deliye dönerdi herhalde; bu nedenle her şeyi aramızda halletmeye karar verdik. Frank, geri dönüp altın bulacağını ve babam kadar zengin olmadan geri dönmeyeceğini söyledi. Buna karşılık ben de onu ölene kadar bekleyeceğime ve o hayatta olduğu sürece başka biriyle asla evlenmeyeceğime söz verdim. ‘Öyleyse neden hemen şimdi

evlenmiyoruz,’ dedi, ‘böylece ben de senden emin olurum ve buraya dönene kadar da senin kocan olduğunu iddia etmem.’ Böylece konuşup anlaştık ve bir rahibin huzurunda evlendik; sonra da Frank altın aramaya gitti, ben de babamın yanına döndüm.

“Sonra Frank’in Montana’da olduğunu, oradan Arizona’ya geçtiğini öğrendim. Derken New Mexico’dan yazdı bana. Bir gün, gazetede yer alan uzun bir haberde bir madenci kampının Apaçiler tarafından basıldığını ve öldürülenlerin arasında Frank’in de olduğunu okudum. Bu haberi okur okumaz bayılmışım. Sonraki aylarda da hastalıktan yatağa düştüm. Babam iyi olmadığımı düşünerek Frisco’nun bütün doktorlarına gösterdi beni. Bir yıldan fazla bir süre hiç haber alamayınca Frank’in gerçekten öldüğüne inandım. Sonra Lord St. Simon, Frisco’ya geldi, biz Londra’ya gittik, sonunda da bir evlilik ayarlandı. Babam her şeyden gayet memnundu ama ben hep zavallı Frank’in kalbimdeki yerini yeryüzündeki hiç kimsenin dolduramayacağını hissediyordum.

“Her şeye rağmen Lord St. Simon’la evlenseydim evlilik görevlerimi kesinlikle yerine getirirdim. Aşkımıza söz geçiremiyoruz ama hiç değilse davranışlarımızı kontrol edebiliriz. Ona iyi bir eş olma niyetiyle kiliseye gittim. Kilisede Frank’i gördüğümde neler hissettiğimi tahmin edebilirsiniz. Ön sırada durmuş bana bakıyordu. Başlangıçta onu hayalet sandım, ama dönüp tekrar baktığımda hâlâ orada durduğunu gördüm. Gözlerinde, onu gördüğüme sevinip sevinmediğimi soran meraklı bir bakış vardı. O anda nasıl oldu da düşüp bayılmadım hayret ediyorum. Çevremdeki her şey dönüp durmaya başladı. Rahibin sözleri kulağımda vızıldıyordu. Ne yapacağımı bilemiyordum. Töreni durdurup bir olay mı çıkarmalıydım? Ona yeniden baktım; ne düşündüğümü anlamış gibiydi, çünkü parmağını dudaklarına götürmüş susmamı işaret ediyordu. Sonra onun bir kâğıt parçasına bir şeyler karaladığını gördüm ve bana bir not yazdığını anladım. Onun oturduğu sıranın önünden geçerken elimdeki buketi ona doğru düşürdüm ve o, çiçekleri bana geri uzatırken notu da elime sıkıştırıverdi. Bana işaret verdiği zaman onunla gidip gitmeyeceğimi soran kısacık bir nottu. Ona karşı sorumluluğumdan hiç şüphe duymadığım için istediği her şeyi yapmaya hazırdım.

“Eve döndüğüm zaman, Frank’i Kaliforniya’dan tanıyan hizmetçime olanları anlattım ve ağzını sıkı tutmasını, sadece birkaç eşya ve elbise hazırlamasını söyledim. Lord St. Simon’la konuşmam gerekirdi biliyorum ama annesi ve diğer o seçkin insanların önünde bunları konuşmaktan çekindim. Önce

kaçmaya, daha sonra da her şeyi anlatmaya karar verdim. Masaya oturalı daha on dakika geçmemişti ki pencereden yolun öbür yanında duran Frank'i gördüm. Bana işaret etti ve parkın içine doğru yürümeye başladı. Masadan sıvıştım, yukarı çıkıp eşyalarımı aldım ve onun peşinden gittim. Karşıma çıkan kadın Lord St. Simon'la ilgili bir şeyler anlatmaya çalışıyordu; az da olsa duyduklarımdan anladığım kadarıyla eski evliliğiyle ilgili bir sırdan bahsediyordu. Neyse ki ondan kurtulmayı başardım ve kısa bir süre sonra Frank'le buluştum. Beraber bir faytona binerek Gordon Meydanı'ndaki bir eve gittik. Onca yıl bekledikten sonra gerçek evliliğimi yapmıştım işte. Frank her şeyi anlattı. Apaçilere esir düşüp kaçmış; Frisco'ya gelmiş, hayatından umudumu kestiğimi öğrenmiş, İngiltere'ye gitmiş ve beni sürekli takip etmiş. Sonunda ikinci düğünümün sabahında da beni bulmuş.

"Bir gazetede görmüştüm," diye açıkladı Amerikalı. "Kendisinin ve kilisenin ismi verilmişti ama hanımefendinin nerede yaşadığı belirtilmemişti."

"Sonra ne yapacağımızı konuşmaya başladık. Frank her şeyin açık seçik olmasından yanaydı ama ben o kadar utanıyordum ki, ortalıktan kaybolup onları bir daha görmemenin en iyisi olacağını düşündüm. Babama, hayatta olduğumu bildiren bir telgraf çekmem yeterdi. O kahvaltı masasında oturmuş dönmemi bekleyen lortları ve leydileri düşünmek tüylerimi ürpertiyordu. Bunun üzerine Frank, izime bir daha rastlanılmasın diye düğün giysilerimden bir bohça yapıp kimsenin bulamayacağı bir yere attı. Bay Holmes, akşama doğru gelmeseydi -ki bizi nasıl bulabildiğini hâlâ anlamış değilim - biz yarın Paris'e gitmiş olacaktık. Kendisi benim yanıldığımı, Frank'in haklı olduğunu ve eğer her şeyi gizli tutarsak büyük bir hata yapacağımızı anlattı. Sonra Lord St. Simon'la baş başa bir görüşme yapmamızı teklif edince, biz de hemen buraya geldik. İşte gerçekleri öğrendin Robert. Sana acı verdiğim için çok üzgünüm. Umarım hakkımda çok kötü şeyler düşünmezsin."

Lord St. Simon bu uzun hikâyeyi sert tavrını yumuşatmadan, kaşları çatık, dudakları sımsıkı kapalı bir halde dinlemişti.

"Affedersiniz," dedi, "ama özel ilişkilerimi böyle toplum önünde tartışmak hiç âdetim değildir."

"Peki, beni affedecek misin? Ayrılmadan önce elimi sıkacak mısın?"

"Ah tabii, eğer seni mutlu edecekse." Elini uzattı ve kendisine uzatılan eli soğukça sıktı.

“Keşke,” dedi Holmes, “dostane bir akşam yemeğinde bize eşlik etseniz.”

“Benden çok şey istiyorsunuz,” diye yanıtladı Lord. “Bu son gelişmeleri kabullenmek zorunda kalmış olabilirim ama olanlardan sonra oturup eğlenmemi beklemeyin benden. Hepinize iyi geceler dileyip gitsem iyi olacak.” Önümüzde saygıyla eğilerek odadan çıktı.

“Hiç değilse siz bize eşlik edin,” dedi Sherlock Holmes. “Bir Amerikalıyla tanışmaktan her zaman zevk duymuşumdur, Bay Moulton. Vaktiyle bir monarşinin yaptığı ahmaklıkların ve birkaç bakanın yaptığı hataların, gelecekte çocuklarımızın aynı dünya ülkesinin vatandaşları olarak ortak bir bayrak altında yaşamalarını engelleyemeyeceğine inanıyorum.”

Misafirlerimiz gittikten sonra “Çok ilginç bir vaka oldu,” diye söze girdi Holmes. “Zira ilk bakışta anlaşılmaz görünen bir meselenin ne kadar basit bir açıklamasının olabileceğini apaçık gösteren örnek bir vaka bu. Genç kadının anlattığı olaylar zinciri ne kadar doğalsa, Scotland Yard’dan Bay Lestrade’in vardığı sonuçlar da o kadar tuhaf.”

“Demek ki sen aslında başından beri hiç yanılmadın, öyle mi?”

“En başta iki husus açıktı; birincisi, genç kadının evlenmeye hevesli olması, diğeri de eve döndükten birkaç dakika sonra bundan pişmanlık duyması. Anlaşılan o sabah fikrini değiştirmesine sebep olan bir şey olmuştu. Peki, ne olmuştu? Dışarıdayken kimseyle konuşmuş olamazdı, çünkü damatla birlikteydi. Peki, birisini mi görmüştü? O her kimse Amerika’dan gelmiş olmalıydı, çünkü burada çok uzun süredir kalmadığı için, bir bakışla tüm planlarını değiştirmesine sebep olacak kadar derin bir etki yaratacak kişiyi burada tanımış olamazdı. Gördüğün gibi, eleme yoluyla o kişinin Amerikalı olabileceği sonucuna varıyoruz. Peki, kadının üzerinde nasıl böyle büyük bir etki yaratabilirdi? Bir sevgili veya bir koca olabilirdi. Genç kadının kızlığını garip yerlerde ve koşullarda geçirmiş olduğunu biliyordum. Lord St. Simon’ı dinlemeden önce bu noktaya varmıştım. Kilisedeki adamdan, gelinin tavırlarındaki ani değişiklikten, bir not iletmek için planlandığı açıkça belli olan buketi düşürme olayından, kadının özel hizmetçisiyle konuştuğundan bahsetmesiyle her şey açıklığa kavuşmuş oldu. Ayrıca hizmetçiyle konuşurken duyduğunu söylediği “bir damar kapma” deyiminin madenci argosunda, birinin özel damarını ele geçirme anlamına bildiğimden bu nokta da açıklık kazandı. Bir adamla kaçmıştı ve bu adam ya bir sevgili ya da eski bir kocaydı; bu ikincisinin olma ihtimali daha yüksekti.”

“Peki, onları nasıl buldun?”

“Bunda zorlanabilirdim, ama dostumuz Lestrade değerini bilmediği önemli bir bilgiye sahipti. Nottaki baş harfler de önemliydi ama daha önemlisi, bu hafta içinde Londra’nın en seçkin otellerinden birinde kalınmış olmasıydı.”

“Peki, kaldıkları otelin seçkin bir otel olduğunu nasıl anladın?”

“Yüksek fiyatlarından. Bir yatak için sekiz şilin, bir bardak şarap içinse sekiz peni, otelin ne kadar pahalı olduğunu gösteriyordu. Londra’da bu kadar pahalı otellerin sayısı çok değildir. Northumberland Caddesi’ndeki ikinci otelin kayıtları incelettim ve otelde Francis H. Moulton adında bir Amerikalının kaldığını, önceki gün ayrıldığını ve notun arkasındaki faturanın aynısını kestiğini öğrendim. Mektupların 226 Gordon Meydanı’ndaki adresine gönderilmesini istemişti; bunun üzerine ben de o adrese gittim ve sevgili çifti orada buldum. Durumlarını gerek halka, gerekse Lord St. Simon’a açıkça anlatmalarının daha iyi olacağı söyledim ve onlara burada buluşmaya teklif ettim. Senin de gördüğün gibi, sözlerinde durdular.”

“Ama pek de iyi bir sonuç vermedi,” dedim. “Lord çok katı davrandı.”

“Fakat Watson,” dedi Holmes gülümseyerek, “bütün olan bitenlerden ve düğünden sonra bir anda hem karını, hem de yüklü bir serveti kaybetseydin sen de zil takıp oynamazdın herhalde. Sonuçta Lord St. Simon’ı anlayışla karşılamalıyız ve onun durumuna düşmediğimiz için şükretmeliyiz. Şimdi sandalyeni yaklaştırıp kemanımı uzat; artık önümüzde çözülmeyi bekleyen tek mesele, bu soğuk sonbahar akşamlarını nasıl geçireceğimiz.”

MAVİ YAKUT



Noel'den iki gün sonra, yeni yılını kutlamak amacıyla dostum Sherlock Holmes'a uğramıştım. Üstünde mor bir sabahlıkla kanepenin üzerine uzanmıştı. Masanın üstünde elinin altında piposu ve yeni gözden geçirdiği belli olan sabah gazeteleri duruyordu. Kanepenin yanındaki tahta sandalyeye artık giyilemeyecek kadar eski, pejmürde ve birkaç yeri kırışmış bir şapka asılmıştı. Sandalyenin üzerinde duran büyüteç ve lens ise şapkanın oraya incelenmek üzere asıldığını gösteriyordu.

"İşin var galiba," dedim, "umarım rahatsız etmiyorumdur?"

"Hayır, etmiyorsun. Vardığım sonuçları tartışabileceğim bir dostumun yanımda olması beni mutlu eder. Aslında oldukça sıradan bir mesele," diye devam etti, başparmağıyla sandalyedeki eski şapkayı göstererek, "fakat ustalık gerektiren bazı ilginç noktaları da yok değil."

Koltuğa oturarak ellerimi çıtır çıtır yanan şömine ateşinde ısıttım. Dışarıda sert ayaz devam ediyordu ve pencerelerin önü buz tutmuştu.

"Hikâyenin sıradan görünmesine rağmen altından ölümcül bir şey çıkabilir belki." diye söze başladım. "Yani, bir sırrı çözmene ve suçluları cezalandırmana yarayacak önemli bir ipucuna rastlayabilirsin demek istiyorum."

"Yo, hayır. Ortada suç falan yok," dedi Sherlock Holmes gülerek. "Birkaç kilometrekarelik alana sıkışmış dört milyon insanın itişip kakışmasından kaynaklanan şu önemsiz, küçük hadiselerden biri sadece. Böyle yoğun bir insan sürüsünün içinde etki-tepki sonucu her çeşit olayın meydana gelmesi beklenebilir. Ayrıca hadiselerden bazılarının, suç teşkil etmemesine rağmen garip ve çarpıcı olmaları da anlaşılır bir şey. Bu tür hadiselerle daha önce de karşılaşmıştık."

"Hem de çok," dedim. "Defterime geçirdiğim son altı maceranın üçünde, kanunen bir suç işlenmemişti."

"Kesinlikle. Sanırım İrene Adler, Bayan Mary Sutherland ve Bükük Dudaklı Adam vakalarını kastediyorsun. Bu küçük meselenin de aynı masum kategoriye gireceğinden eminim. Odacı Peterson'u tanıyorsun, değil mi?"

"Evet."

"İşte bu küçük hatıra ondan."

“Onun şapkası mı?”

“Yo, hayır. Şapkayı o bulmuş. Sahibi bilinmiyor. Rica ederim ona eski püskü bir şapka olarak değil de bir düşünce problemi gözüyle bak. Fakat önce buraya nasıl geldiğini anlatayım. Bu şapka Noel sabahı, şu anda Peterson’un ocağında kızardığına emin olduğum gayet iri bir kazla birlikte geldi. Hadise şöyle gerçekleşmiş: Noel sabahı saat dörtte bizim çok dürüst dostumuz Peterson, küçük bir eğlenceden çıkmış, Tottenham Court Yolu üzerinden evine dönüyormuş. O esnada sokak ışığında uzun boylu bir adamın hafifçe sendeleyerek önünde yürüdüğünü fark etmiş. Adamın omzunda beyaz bir kaz asılıymış. Tam Goodge Sokağı’ndan köşeyi dönerken bu yabancıyla bir grup serseri arasında bir kavga çıkmış. Serserilerden biri adamın şapkasını düşürmüş. Bunun üzerine adam da kendini savunmak için bastonunu havaya kaldırıp başının etrafından döndürünce arkasındaki mağazanın penceresini aşağı indirmiş. Peterson yabancıyı saldırganların elinden kurtarmak için ileri atılmış, ama mağazanın penceresini kırdığını ve üniformalı bir adamın koşarak üstüne doğru geldiğini gören adam, şaşkınlık içinde yere düşürdüğü kaza aldırmadan topuklamış. Ve Tottenham Court Yolu’nun arkasındaki o labirent gibi küçük sokaklarda gözden kaybolmuş. Peterson’u gören serseriler de sıvışmış ve kavga yeri, bu eski şapka ve Noel kazıyla birlikte kavga ganimeti olarak Peterson’a kalmış.”

“Herhalde o da bunları götürüp sahibine vermiştir.”

“Aziz dostum, işte sorun da burada. Üzerinde ‘Bayan Henry Baker’a’ yazan küçük bir kart kazın sol ayağına iliştirilmiş ve şapkanın içine de ‘H.B.’ harfleri işlenmiş, ama bu koca şehirde binlerce Baker ve yüzlerce Henry Baker olduğuna göre, bu kayıp eşyayı sahibine teslim etmek o kadar kolay bir iş değil.”

“Peki, Peterson ne yapmış?”

“Böyle eften püften problemlerle bile ilgilendiğimi bildiği için, Noel sabahı, şapkayla kazı bana getirdi. Havanın epey soğuk olmasına rağmen, artık daha fazla geciktirilmeden yenmesi gerektiğini düşünerek kazı Peterson’a verdim. Noel ziyafetini kaybeden meçhul adamın şapkası da bende kaldı.”

“Peki, kayıp kazıyla ilgili ilan vermiş mi?”

“Hayır.”

“Kimliğini nasıl tespit edeceksin?”

“Ancak akıl yürüterek.”

“Şapkasından yola çıkarak mı?”

“Kesinlikle.”

“Şaka yapıyor olmalısın. Bu eski püskü şapkadan ne çıkarabilirsin ki?”

“İşte büyütecim. Yöntemlerimi de biliyorsun. Bakalım bu şapkayı giyen adamın kişiliği hakkında sen ne çıkaracaksın?”

Bu eski püskü nesneyi elime aldım; söylediklerimden dolayı biraz pişmanlık duyarak, şapkayı incelemeye koyuldum. Pek rahat giyilemeyen, sert, yuvarlık ve gayet sıradan siyah bir şapkaydı. Astarı kırmızı ipektendi, ama rengi hayli solmuştu. İmalatçının ismi yoktu ama Holmes’un de söylediği gibi, bir yanına ‘H.B.’ harfleri işlenmişti. Baştan düşmesini engelleyecek bir ip takmak için kenarına bir delik açılmıştı. Dikişleri atmıştı, oldukça tozlu ve üzerinde lekeler vardı. Rengi solan yamalar yer yer mürekkeple boyanmıştı.

“Hiçbir şey çıkaramadım,” dedim, şapkayı geri vererek.

“Aksine Watson, aslında çok şey çıkarabilirsin. Tek sorunun, gördüklerinle akıl yürütememen. Çıkarsama yapmakta çok ürkek kalıyorsun.”

“Öyleyse sen söyle bakalım, bu şapkada neler görüyormuşsun.”

Şapkayı eline alıp kendine özgü araştırmacı gözleriyle incelemeye başladı. “Belki göründüğü kadar çok ipucu vermiyor,” diye lafa girdi. “Fakat çok net olarak gözüken birkaç nokta var; bazı özellikleri de en azından güçlü bir ihtimali destekliyor. Sahibinin çok entelektüel bir adam olduğu ve geçen üç yılda mali durumunun gayet iyi olduğu açıkça anlaşılıyor. Ne var ki son zamanlarda zor günler geçirmiş. Vaktiyle tedbirli bir adammış ama şimdi bu özelliği biraz zayıflamış. Bu da ahlaki bir bozulmaya işaret ediyor; malvarlığının azaldığını da hesaba katarsak, kötü bir alışkanlığa, muhtemelen içkiye kapıldığını söyleyebiliriz. Bundan yola çıkarak, karısının artık onu sevmediğini kesinkes söyleyebiliriz.”

“Azizim Holmes!”

“Ancak hâlâ kendine biraz saygısı kalmış,” diye devam etti bana aldırmadan. “Sakin bir hayat sürüyor, dışarı pek çıkmıyor, ne zamandır spor da yapmıyor, genellikle limon kremi sürdüğü kır saçlarını son birkaç gün içinde kestirmiş orta yaşlı bir adam. Şapkaya bakıp bu gerçekleri açıkça

görebiliyoruz. Ha unutmadan, evine havagazı bağlanmamış olma ihtimali de çok yüksek."

"Holmes şaka mı yapıyorsun?"

"Asla. Sana çıkarımları söyledim işte. Yoksa onlara nasıl ulaştığımı hâlâ anlamadın mı?"

"İtiraf etmeliyim ki, seni takip edemiyorum. Örneğin, bu adamın entelektüel biri olduğunu nasıl anladın?"

Cevap vermek yerine şapkayı başına taktı. Şapka burun kemiğiyle alnının buluştuğu hizaya kadar iniyordu.

"Hacim meselesi," dedi, "bu kadar büyük bir kafanın içinde bir şeyler olmalı."

"Peki, adamın maddi durumunun kötüye gittiğini nereden çıkardın?"

"Bu şapka üç yıllık. Çok kaliteli; ipek kuşağa ve astara baksana! Bu adam üç yıl önce böylesine pahalı bir şapka alabilmiş ama o zamandan beri başka şapka almamış; demek ki mali durumu kötüleşmiş."

"Evet, olabilir. Ya tedbirli oluşu ve ahlaki yozlaşması?"

"İşte tedbir," dedi Holmes, parmağıyla, şapkanın kenarındaki deliği göstererek. "Şapkalarda ilk alındığı zaman böyle bir delik olmaz. Adam rüzgârda başından şapka uçmasın diye böyle bir delik açmış. Bu da bir ölçüde tedbiri gösterir. Ama ip kopmuş ve onu yeniden taktırma ihtiyacı duymamış. Bu da, tedbiri elden bıraktığını, yani karakterinde bir zayıflama olduğunu gösterir. Ne var ki şapkanın üzerindeki bazı lekeleri mürekkeple kapatmaya çalışması, kendine olan saygısını büsbütün kaybetmediğini gösteriyor."

"Gayet makul görünüyor söylediklerin."

"Astarın altını dikkatlice incelediğimizde, orta yaşlı olduğu, saçının kırlaştığı ve son zamanlarda kesildiği ve limon kremi kullandığı gibi başka önemli ipuçlarına ulaşıyoruz. Büyüteçle baktığımızda, berberin kesmiş olduğu birçok saç kılını kolayca görülebiliyoruz. Hepsi şapkanın içine yapışmış. Limon kreminin ayrıksı kokusunu da alabiliyoruz. Şapkanın üzerindeki tozlar sokaktan gelen tozlar değil de, evin içinden gelen kahverengi yumuşak tozlar; bu da bize zamanının çoğunu evde geçirdiğini gösteriyor. Astar üzerindeki nem izleri, adamın çok terlediğini, dolayısıyla epeydir spor yapmadığını

ispatlıyor.”

“Peki ya karısı? Adamı artık sevmediğini söylemiştin.”

“Bu şapka haftalardır fırçalanmamış. Sevgili Watson, seni de şapkanda bir haftalık tozla görseydim, karının bu halde dışarı çıkmana izin verdiğini düşünerek, sana karşı sevgisini artık ne yazık ki kaybetmiş olduğunu söylerdim.”

“İyi de adam bekâr olabilir.”

“Hayır, kazı eve aralarını düzeltmek için götürüyordu. Kazın bacağına asılı notu unutma.”

“Her şeye bir cevabın var. Fakat evinde havagazı olmadığını nereden çıkarıyorsun, kuzum?”

“Şapkada kazara bir iki mum lekesi olabilir; ama en az beş mum lekesi görünce sürekli mumlarla haşır neşir olduğunu düşündüm. Muhtemelen geceleyin, bir elinde şapkası, diğerinde mumla üst kata çıkıyordu. Ee, havagazı lambasından mum lekesi olmayacağına göre... Tatmin oldun mu?”

“Dâhice,” dedim gülerek, “ama senin de az evvel söylediğin gibi, ortada bir suç yoksa ve kazın kaybedilmesinden başka bir zarar olmamışsa, bunlarla uğraşmak zaman kaybı değil mi?”

Sherlock Holmes tam cevap vermek için ağzını açmıştı ki kapı açıldı ve odacı Peterson, yanakları kızarmış, yüzünde şaşkın bir ifadeyle odaya daldı.

“Kaz, Bay Holmes! Kaz!” dedi nefes nefese.

“Ne? Ne olmuş kaza? Canlanıp mutfak penceresinden uçup gitti mi yoksa?” Holmes, adamın heyecanlı yüzünü görebilmek için dönüp kanepeye doğru eğildi.

“Bakın, beyefendi! Bakın, karım içinde ne buldu!” Elini açtı. Avucunun karanlığında yıldız gibi parıldayan, bir fasulye tanesinden küçük, mavi bir taş duruyordu.

Sherlock Holmes ıslık çalarak doğruldu. “Tanrı aşkına Peterson!” dedi. “Bu bir hazine. Eline ne geçtiğinin farkındasındır herhalde?”

“Bir elmas mı acaba, bayım? Değerli bir taş. Camı macun gibi kesebilir.”

“Değerli bir taştan fazlası o.”

“Kontes Morcar’ın mavi yakutu mu yoksa?” diye atıldım.

“Ta kendisi. Son zamanlarda The Times gazetesinde her gün ilanını gördüğüm için büyüklüğünü ve şeklini biliyorum. Kesinlikle eşsiz ve paha biçilmez bir mücevher. Onun için koyulan 1000 sterlinlik ödül, gerçek bedelinin yirmide biri bile etmez.”

“Bin sterlin mi? Aman Tanrım!” Odacı sandalyelerden birine çökerek merakla bir bana bir Holmes’e baktı.

“Ödül bu kadar. Ama eminim Kontes, duygusal nedenlerden ötürü bu mücevheri geri alabilmek için servetinin yarısını feda ederdi.”

“Yanlış hatırlamıyorsam, Cosmopolitan Oteli’nde kaybolmuştu,” dedim.

“Kesinlikle. Beş gün önce, 22 Aralık’ta. John Horner adında bir tesisatçı, onu hanımefendinin mücevher kutusundan çalmakla suçlanmıştı. Adamın aleyhindeki deliller o kadar kuvvetliydi ki vaka, mahkemeye intikal etmişti. Burada bir yerlerde hikâyenin tamamı olacaktı...” Gazeteleri, tarihlerine bakarak taradı, sonunda birini çıkardı ve sayfayı açıp aşağıdaki paragrafı okumaya başladı:

“Cosmopolitan Oteli’nde Mücevher Hırsızlığı. 26 yaşındaki tesisatçı John Horner, bu ayın yirmi ikisinde, Kontes Morcar’ın mücevher kutusundan mavi yakut diye bilinen nadide mücevherini çalmakla suçlanmaktadır. Otelin üst düzey yetkililerinden James Ryder, o gün Horner’ı, ikinci gevşek ızgarayı tamir etmesi için Kontes Morcar’ın giyinme odasına aldığını ifade etmiştir. Ryder kısa bir süre Horner’la beraber kaldıktan sonra, dışarıdan çağırıldığı için gitmiş. Geri döndüğünde, Horner’ın ortadan kaybolduğunu, odalardan birinin kapısının zorlanarak açıldığını ve Kontes’in mücevherlerini saklamak için kullandığı sonradan anlaşılan küçük, maroken bir kutunun, masanın üstünde içi boş halde durduğunu görmüş. Ryder hemen durumu polise anlatmış ve Horner aynı akşam tutuklanmıştır; ama mücevher, tüm aramalara rağmen Horner’ın üstünden veya kaldığı evden çıkmamıştır. Kontes’in hizmetçisi Catherine Cusack, Ryder’ın imdat çağrısı üzerine odaya koştuğunu ve her şeyin Ryder’ın ifadesinde belirttiği şekilde cereyan ettiğini söylemiştir. B bölgesinden Müfettiş Bradstreet, Horner’ın tutuklanırken polise şiddetle karşı koyduğunu ve masum olduğunu avazı çıktığı kadar haykırıp durduğunu ifade etmiştir. Yetkililer, zanlının daha önce hırsızlıktan sabıkası olduğunu da göz önüne alarak, vakayı doğrudan mahkemeye sevk etmiştir. Mahkeme sırasında

çok heyecanlı olduğu gözlenen Horner, karar açıklanırken bayılınca mahkeme salonundan çıkarılmıştır.

"Hım! Bu kadar mahkeme haberi yeter," dedi Holmes düşünceli bir şekilde. Gazeteyi bir kenara attı. "Şimdi çözmemiz gereken problem, çalınan bir mücevher kutusundan Tottenham Court Yolu'ndaki kaza kadar uzanan olaylar zincirinden ibaret. Gördüğün gibi Watson, deminki küçük çıkarımlarımız birdenbire çok daha ciddi ve çok daha şaibeli bir meseleye bağlandı. Mücevher burada; kazın içinden çıktı ve kaz da, biraz önce özelliklerini tahmin ettiğimiz, eski püskü şapkalı Bay Henry Baker'ın kazı. Öyleyse şu anda bizim için en önemli şey, bu adamı bulup bu küçük hadisede parmağı olup olmadığını öğrenmek. Önce en basit yolları takip edip bütün akşam gazetelerine ilan vermekle işe başlayacağız. Bu da işe yaramazsa başka yöntemler kullanacağım."

"İlanda ne söyleyeceksin?"

"Bana bir kalem ve bir kâğıt ver. Şöyle yazalım: 'Goodge Sokağı'nın köşesinde bir kaz ve siyah bir fötr şapka bulunmuştur. Bay Henry Baker'ın bu akşam saat 6.30'da 221B Baker Sokağı'na başvurması rica olunur.' Bu yeteri kadar kısa ve net oldu."

"Evet. Ama ilanı görebilecek mi dersin?"

"Gazetelere sürekli bakıyor olmalı çünkü kaybı, fakir bir adam için ağır bir kayıp. Mağazanın penceresini talihsizce kırdığında ve Peterson 'u üzerine doğru koşarken gördüğünde öylesine korkmuştu ki kaçmaktan başka bir şey düşünememişti. Ama şimdi kazı düşürdüğüne çok pişmandır kesin. Hem ilana ismini de yazacağımızdan, o görmese bile onu tanıyanlar haber verirler. İşte bu kâğıdı al Peterson, ilan bürosuna koş ve bunu akşam gazetelerine ver."

"Hangilerine bayım?"

"Globe, Star, Pall Mail, St. James, Evening News, Standard, Echo ve aklına gelen diğerlerine."

"Tamam bayım. Peki ya mücevher?"

"Aa, evet. Onu ben saklayacağım. Teşekkür ediyorum sana. Bu arada Peterson, dönüşte bir kaz alıp buraya bırak ki, onu senin ailenin yediği kazı telafi etmek için bu beyefendiye verelim."

Odacı gittikten sonra, Holmes, mücevheri alarak ışığa tuttu. "Muhteşem bir

şey," dedi. "Nasıl da parlıyor. Çalınmak için biçilmiş bir kaftan olduğu kesin. Her değerli mücevher böyledir. Tam bir şeytan tuzağıdır aslında. Daha büyük ve daha eski mücevherlerin her yüzünün kanlı bir geçmişi vardır. Bu ise yirmi yıllık bile değil. Güney Çin'de Amoy Nehri'nin kıyılarında bulunmuş. Kırmızı değil de mavi olması dışında bir yakutun bütün özelliklerine sahip. Fazla eski olmamasına rağmen kötü bir geçmişi var. Dört-beş gram ağırlığındaki bu kristalleşmiş kömür için iki cinayet işlenmiş, sülfürik asitle bir cinayet girişimi, bir intihar ve birkaç soygunda bulunulmuş. Böyle güzel bir oyuncak için iki kişinin darağacına bir kişi de hapse gideceği kimin aklına gelirdi? Şimdi onu sağlam kasamda kilitli tutacağım ve Kontese bir telgraf çekerek, mücevherin elimde olduğunu bildireceğim."

"Sence bu Horner masum mu?"

"Şimdiden bir şey söyleyemem."

"Ya şu Henry Baker'ın olayda parmağı olabilir mi?"

"Bana kalırsa, Henry Baker'ın, elinde saf altından daha değerli bir kuş taşıdığını bilmiyor olma ihtimali çok yüksek. Bunu da çok basit bir yolla, ilana cevap verdiğinde öğreneceğiz."

"O zamana kadar bir şey yapmayacak mısın?"

"Hayır."

"Öyleyse ben işime döneyim. Akşam belirttiğin saatte geri dönüp bu derece karmaşık bir meselenin nasıl çözüldüğünü görmek istiyorum."

"Dönmene sevinirim. Akşam yemeğini yedide yiyeceğim. Sanırım yemekte çulluk var. Unutmadan, bütün bu olanlardan sonra Bayan Hudson'a, çulluğun içine dikkatlice bakmasını söylesem iyi olur."

Baker Sokağı'na geri döndüğümde saat altı buçuğu biraz geçiyordu. Eve yaklaşırken, uzun boylu bir adamın kapının önünde yarım daire oluşturan aydınlıkta beklediğini gördüm. Başında İskoç şapkası vardı ve paltosunun düğmelerini çenesine kadar iliklemişti. Tam vardığımda kapı açıldı ve adamla birlikte Holmes'un odasına çıktık.

"Bay Henry Baker olmalısınız," dedi Holmes, koltuğundan kalkarak. Gerektiği zaman takındığı o rahat tavrıyla adamı selamladı. "Rica ederim şöminenin yanındaki sandalyeye oturun Bay Baker. Gece soğuk ve gördüğüm kadarıyla bünyeniz soğuğa alışkın değil. Watson, sen de tam zamanında geldin.

Bu sizin şapkanız mı Bay Baker?”

“Evet bayım, kesinlikle benim şapkam.”

Geniş omuzlu cüsseli bir adamdı. Büyük bir kafası vardı. Geniş yüzünde sivri, kırlaşmış, kahverengi bir sakalı vardı. Gözlerinden zeki biri olduğu okunuyordu. Burnunda ve yanaklarındaki kırmızılık ve uzattığı elindeki hafif titreme, Holmes’un daha önceden adamın özellikleri hakkındaki yaptığı tahminleri hatırlatıyordu. Eskimiş siyah frakının bütün düğmeleri iliklenmiş ve yakası kaldırılmıştı. Ceketin kollarından çıkan zayıf ve çıplak bilekleri, içine gömlek giymediğini gösteriyordu. Kelimeleri dikkatle seçerek ağır ağır konuşuyordu ve kaderin sillesini yemiş kültürlü ve zeki bir adam izlenimi uyandırıyordu.

“Birkaç gündür biz göz kulak oluyoruz bunlara,” dedi Holmes, “adresinizi belirten bir ilan vermenizi bekledik. Sahi, neden ilan vermediniz?”

Misafirimiz biraz utangaç bir edayla güldü. “Eskisi kadar paralı biri değilim artık,” dedi. “Bana saldıran serserilerin şapkamı da kazı da aldıklarını düşünmüştüm. Onları bulmaya yönelik umutsuz bir çabayla daha fazla para harcamak istemedim.”

“Anlıyorum. Bu arada, kazı yemek zorunda aldık.”

“Yediniz mi?” Misafirimiz heyecanla sandalyesinden kalktı.

“Evet, aksi takdirde kimsenin işine yaramazdı zaten. Ama bakın, şurada dolapta duran kaz işinizi görür. Sizinkiyle aynı ağırlıkta ve taptaze.”

“Ah, elbette,” diye cevap verdi Bay Baker rahatlamış bir halde iç geçirerek.

“Fakat kendi kazınızın tüyleri, bacakları ve içi hâlâ duruyor, yani yemek isterseniz...”

Bunu duyan adam bir kahkaha patlattı. “Yaşadığım maceranın hatırası olarak onları saklayabilirim,” dedi, “ama kalsın bayım, izninizle dolaptaki kazı alıp gideyim.”

Sherlock Holmes omuzlarını hafifçe silkerek bana keskin bir bakış fırlattı.

“İşte şapkanız ve kazınız,” dedi. “Ha unutmadan, kazı nereden aldığınızı sorabilir miyim? Kaz etini çok severim de, hayatımda böyle semizini görmedim.”

“Hay hay bayım,” dedi Baker. Aldıkları koltuğunun altına sıkıştırarak ayağa kalktı. “Sık sık birkaç arkadaşımla birlikte Müze’nin yakınlarında Alpha Meyhanesi diye bir yere gideriz. Gündüzleri çoğu zaman Müze’de oluruz. İşte bu meyhanenin sahibi Windigate bu yıl bir kampanya başlatarak haftada birkaç peni taksitle Noel’de bir kaz almamızı sağladı. Ben taksitleri düzenli olarak ödeyerek kazı aldım. Sonrasında neler olduğunu siz de biliyorsunuz. Size minnettarım bayım, zira böyle bir İskoç şapkası ne yaşıma, ne de ciddiyetime uyuyordu.” Gülünç bir tavırla önümüzde eğildi ve ağırbaşlılıkla her ikimize de selam verip kendi yoluna gitti.

Holmes adamın arkasından kapıyı kapattıktan sonra, “Bay Henry Baker’la işimiz bu kadar,” dedi Holmes. “Konuyla ilgili hiçbir şey bilmediğine kalıbımı basarım. Aç mısın Watson?”

“Pek değil.”

“Öyleyse akşam yemeğini erteleyerek henüz taze olan bu ipucunun peşinden gitmeyi öneriyorum.”

“Anlaştık.”

Gece feci soğuktu ve paltolarımızı giyip atkılarımızı boynumuza sardık. Dışarıda, yıldızlar berrak gökyüzünde parlıyor ve yoldan geçenlerin nefesleri buharlaşarak havaya karışıyordu. Buz tutmuş sert yolda sesli adımlarla yürüyerek Wimpole Sokağı’ndan Harley Sokağı’na, oradan da Wigmore Sokağı’ndan Oxford Sokağı’na saptık. O beş dakikada, Holborn’a giden sokakların birinin köşesinde bulunan küçük Alpha Meyhanesi ‘ne varmıştık bile. Holmes meyhanenin kapısını açtı ve bara geçerek kırmızı suratlı, beyaz önlüklü bir adamdan iki bira istedik.

“Biranız da kazlarınız gibi mükemmel olmalı,” dedi Holmes.

“Kazlarım mı?” diye sordu adam, şaşkınlıkla.

“Evet. Daha yarım saat önce Bay Henry Baker’la konuştuk da. Sizin kaz kampanyanıza o da katılmış.”

“Evet, anlıyorum. Fakat onlar benim kazlarım değil, bayım.”

“Gerçekten mi? Kimin o zaman?”

“Covent Gardeh’daki bir satıcıdan almıştım, iki düzine kadar.”

“Öyle mi? Onlardan bazılarını tanırım. Siz hangisinden aldınız?”

“İsmi Breckinridge’di.”

“Çıkaramadım bu ismi. Neyse, sağlığınıza içiyorum bayım. İyi geceler.”

“Şimdi yolumuz Bay Breckinridge’e çıkıyor,” dedi Holmes, dışarı sisli havaya çıktığımızda. Paltosunun önünü ilikleyerek ekledi: “Unutma ki Watson, zincirin bir ucunda bir kaz dururken, diğer ucunda, suçsuzluğunu kanıtlayamazsak kesinkes en az yedi yıl hüküm giyecek bir adam var. Araştırmamızın sonucunda onun suçlu olduğunu da bulabiliriz ama her halükârda polisin es geçtiği bir soruşturma yapmamız gerekecek. Tek şansımız bu. Sonuna kadar gitmeliyiz. Öyleyse güneye dön, koşar adım marş!”

Holborn’dan geçerek Endell Sokağı’na vardık, oradan da zikzak çizerek Covent Garden Pazarı’na gittik. Büyük tezgâhlardan birinin üstünde Breckinridge ismi yazılıydı. Favorileri uzamış, at suratlı tezgâh sahibi bir gencin tezgâhı toplamasına yardım ediyordu.

“İyi akşamlar. Bu gece hava soğuk,” dedi Holmes.

Satıcı başıyla onayladı ve sorgulayıcı gözlerle dostuma baktı.

“Görünüşe bakılırsa kazınız kalmamış,” diye devam etti Holmes, boş mermer tezgâhı göstererek.

“Yarın sabah gelecek.”

“İşime yaramaz.”

“Başka bir satıcıya bakın.”

“Bana sizi tavsiye ettiler.”

“Kim tavsiye etti?”

“Alpha’nın sahibi.”

“Aa evet, ona iki düzine göndermiştim.”

“Üstelik çok iyiymişler. Peki, siz nereden aldınız?”

Bu soru üzerine satıcının öfkeye kapılmasına şaşırdım doğrusu.

Eli belinde satıcı, kafasını ileri uzatarak meydan okurcasına “Pekâlâ, bayım,” dedi, “amacınız ne? Açıkça söyleyin de bilelim.”

“Amacım yeteri kadar açık değil mi? Alpha’ya verdiğiniz kazları kimden aldığınızı öğrenmek istiyorum.”

“Ben de size söylemeyeceğim. Başka bir derdiniz?”

“Neyse, o kadar da önemli değil; ama önemsiz bir mevzu için neden bu kadar sinirlendiğinizi anlayamadım.”

“Sinirlenmek ha? Benim gibi rahatsız edilseydiniz siz de sinirlenirdiniz bayım. İyi bir mala iyi bir para ödedim mi benim işim biter. Ama birileri çıkıp da, ‘Kazlar nerede?’, ‘Kazları kime sattın?’, ‘Karşılığında ne aldın?’ gibi sorular sorarsa cinlerim tepeme çıkar. Çıkarılan yaygarayı duyan da dünyada onlardan başka kaz yokmuş sanır.”

“Benim, sorgulamada bulunan diğer kişilerle bağlantım yok,” dedi Holmes, umursamaz bir tavırla. “Hem söylemeseniz de olur. Kazlardan iyi anlarım ve köy kazıdır diye bir beşliğine bahse girdim.”

“O zaman beşliği kaybettiniz bayım, çünkü değil. Kasabada yetişmiş kazlar,” diye atıldı satıcı.

“Sanmam.”

“Öyle olduğunu söylüyorum.”

“İnanmıyorum.”

“Benden daha mı iyi bileceksiniz? Küçüklüğümden beri bu işi yapıyorum. Bakın, size söylüyorum, Alpha’ya giden kazlar kesinlikle köy kazı değil.”

“Beni kandıramazsınız.”

“O halde bahse var mısınız ?”

“Paranıza yazık olur, haklı olduğumdan eminim çünkü. Ama madem istiyorsunuz, dersinizi vermek için bir altına bahse girerim.”

Satıcı sinsi sinsi güldü. “Defterleri getir Bill,” dedi.

Küçük çocuk, biri ince, diğeri kalın iki defter getirdi ve yukarından sallanan lambanın altına koydu.

“Pekâlâ, Bay Ukala,” dedi satıcı, “bakalım gerçeği öğrenince ne yapacaksınız. Bu küçük defteri görüyor musunuz?”

“Evet.”

“İşte mallarımı aldığım adamların listesi. Görüyor musunuz? Bu sayfadakiler köylü satıcılar ve isimlerinin yanındaki sayılar ise büyük

defterdeki hesaplarını gösteriyor. Kırmızı mürekkeple yazılmış şu sayfayı görüyor musunuz? Bunlar da kasabalılar. Şimdi baştan üçüncü ismi yüksek sesle okuyun.”

“Bayan Oakshott, Brixton Yolu No: 117249,” diye okudu Holmes.

“Aynen. Şimdi de bu sayıya büyük defterden bakın.”

Holmes söylenen sayfayı açtı. “İşte burada, ‘Bayan Oakshott, Brixton Yolu No: 117, yumurta ve kümes hayvanları satıcısı.”

“Peki, son giriş ne zaman yapılmış?”

“ ‘22 Aralık’ta. 7 şilin 6 peniye yirmi dört kaz.’”

“Doğru. İşte gördünüz. Peki, altında ne yazıyor?”

“ ‘Alpha’dan Bay Windigate’e 12 şiline satıldı.’”

“Ee, ne diyorsunuz buna?”

Sherlock Holmes çok üzgün görünüyordu. Cebinden bir altın çıkararak tezgâhın üzerine attı. Kelimelere dökülemeyecek kadar şiddetli bir öfkeye kapılmış bir adam havasıyla hiçbir şey söylemeden dönüp gitti. Birkaç metre ileride sokak lambasının altında durarak kendine özgü sessiz gülüşüyle için için güldü.

“Favorileri böyle kesilmiş ve cebi dışarı sarkmış birini gördün mü anla ki karşında her zaman bahse girebileceğin bir adam var,” dedi. “İtiraf etmeliyim ki, adama 100 sterlin bile verseydim bu kadar iyi bilgi alamazdım. Watson, galiba araştırmamızın sonuna geliyoruz. Şimdi kararlaştırmamıza gereken tek bir husus var: Bayan Oakshott’a bu gece mi gidelim, yoksa yarına mı bırakalım? Satıcının söylediklerine bakılırsa, meseleyle ilgilenen başkaları da var. Bence... “

Yeni ayrıldığımız satıcının tezgâhından gelen gürültü Holmes’un sözleri yarıda kesti. Dönüp baktığımızda, ufak tefek, fare suratlı bir adam tezgâhın sallanan lambasının oluşturduğu aydınlık dairenin ortasında durduğunu gördük. Breckinridge ise tezgâhının başında, yumruklarını adama doğru sallayıp öfkeyle konuşuyordu.

“Bıktım sizden de, kazlarınızdan da,” diye bağırıyordu. “Cehennemin dibine kadar yolunuz var. Şayet aptalca konuşmalarınızla beni daha fazla rahatsız ederseniz köpeğimi üstünüze salacağım. Bayan Oakshott’ı buraya getirin ona

açıklayayım, ama size ne ilgilendiriyor ki? Kazları sizden mi aldım sanki?”

“Hayır, ama onlardan biri benimdi,” diye sızlandı küçük adam.

“Öyleyse gidin Bayan Oakshott’a sorun.”

“Kendisi size sormamı söyledi.”

“İsterseniz Prusya Kralı’na sorun, umurumda değil. Yeter artık! Defolup gidin buradan!” Hızla öne fırlayınca küçük adam kaçarak karanlıkta kayboldu.

“Aha! Brixton Yolu’na gitmemize gerek kalmayabilir,” diye fısıldadı Holmes. “Benimle gel, bir bakalım bu adamdan ne öğrenebiliriz.” Dostum tezgâhların çevresindeki kalabalığı yararak, küçük adamı hızla yakalayıp omzuna dokundu. Adam birden geri sıçradı. Lambanın ışığında, adamın betinin benzinin attığını görebiliyordum.

“Kimsiniz? Benden ne istiyorsunuz?” diye sordu titrek bir sesle.

“Affedersiniz,” dedi Holmes kibarca. “Demin satıcıyla aranızdaki konuşmaya istemeden kulak misafiri oldum. Size yardımcı olabileceğimi düşünüyorum.”

“Siz mi? Siz kimsiniz? Konu hakkında ne biliyorsunuz ki?”

“Adım Sherlock Holmes. Benim işim insanların bilmediklerini bilmek.”

“Ama bu meseleyi bilemezsiniz.”

“Üzgünüm ama her şeyi biliyorum. Brixton Yolu’ndan Bayan Oakshott’ın sattığı kazların izinden giderek, Breckinridge isimli bir satıcıya, ondan Alpha’nın sahibi Bay Windigate’e ve nihayet kulübün bir üyesi olan Bay Henry Baker’a ulaşmak istiyorsunuz.”

“Ah beyefendi, tam da aradığım kişiymişsiniz siz!” diye bağırdı küçük adam, titreyen parmaklarını uzatarak. “Bu meselenin ne kadar önemli olduğunu bilemezsiniz!”

Sherlock Holmes sokaktan geçen bir fayton çevirdi. “O halde gelin, meseleyi bu soğuk pazar yerinde değil de sıcak bir odada tartışalım,” dedi. “Fakat daha önce kiminle karşılaşma şerefine erdiğimi öğrenmek isterim.”

Adam bir an tereddüt etti, sonra yan yan bakarak “İsmim John Robinson,” diye cevap verdi.

“Hayır, hayır, gerçek isminizi sordum,” dedi Holmes tatlı bir edayla.

“Takma isimlerle çalışmak beceriksizlerin işidir.”

Yabancının beyaz yanakları birden kızardı. “Pekâlâ,” dedi, “gerçek ismim James Ryder.”

“Elbette! Cosmopolitan Oteli’nden. Rica ederim arabaya binin de, size öğrenmek istediğiniz her şeyi hemen anlatayım.”

Adam başına gelecekleri kestiremiyormuş gibi yarı korkulu, yarı umutlu gözlerle bir Holmes’a, bir bana baktı. Sonra arabaya bindi. Yarım saat sonra Baker Sokağı’ndaki oturma odamıza varmıştık. Yol boyunca çıt çıkmadı, ama adamın derin derin nefes alıp verişi ve ellerini ovuşturması ne kadar endişeli olduğunu gösteriyordu.

Holmes neşeyle odaya girdikten sonra “İşte geldik!” dedi. “Şömine bu havada çok güzel görünüyor. Üşümüş gibisiniz Bay Ryder. Rica ederim, şuradaki hasır sandalyeye oturun. Bu ufak meselenizi konuşmadan önce terliklerimi giymek istiyorum. Şimdi... O kazlara neler olduğunu bilmek istiyor musunuz?”

“Evet bayım.”

“Yoksa o kaza mı demeliydim? Sanırım, tek bir kazla ilgileniyorsunuz: siyah çizgili kuyruğu olan beyaz bir kaz.”

Ryder heyecanla titredi. “Ah bayım,” diye bağırdı, “o kazın nerede olduğunu söyleyebilir misiniz bana?”

“Burada.”

“Burada mı?”

“Evet. Ne kazmış değil mi! Ona bu kadar ilgi göstermenize şaşırmıyorum. Öldükten sonra küçük bir yumurta çıkardı; mavi renkte şimdiye kadar görülmüş en güzel, en parlak yumurta. Onu burada, kendi müzemde saklıyorum.”

Misafirimiz ayağa fırlayarak sağ eliyle şömineye tutundu. Holmes kasasını açtı ve yıldız gibi parlak ışıklar yayan mavi yakutu çıkardı. Ryder, onun kendisine ait olduğunu iddia edip etmeme noktasında kararsız kalıp asık çaresizce bakakaldı.

“Oyun buraya kadardı, Ryder,” dedi Holmes sessizce. “Sıkı tutunun bayım, yoksa şömineye düşeceksiniz. Watson, onu kolundan tutup sandalyeye oturt. Bu

ağır suçu işleyen biri için pek yürekli sayılmazmış. Ona biraz konyak ver. Hah şöyle! Şimdi biraz insana benzedi işte. Amma korkakmış!"

Adam bir an sendeledi, az kalsın düşüyordu, ama konyak sayesinde yanaklarına biraz renk geldi ve oturduğu yerden bize korkulu gözlerle bakmaya başladı.

"Neredeyse bütün bağlantıları biliyorum ve ihtiyacım olan bütün kanıtlar da elimde; bu nedenle bana anlatacak fazla bir şeyiniz olmasa gerek. Yine de vakayı tamamlamak için bazı küçük noktaları aydınlatmama yardımcı olabilirsiniz. Kontes Morcar'ın bu mavi taşını daha önceden de duymuş olmalısın Ryder?"

"Catherine Cusack bana ondan bahsetmişti," dedi çatlak bir sesle.

"Anlıyorum; hanımefendinin hizmetçisi. Birdenbire zengin olmak seni kolayca baştan çıkardı. Bana öyle görünüyor ki Ryder, aslında senin içinde çok sefil bir haydut yatmakta. Şu tesisatçı Horner'ın, daha önceden sabıkalı olduğunu ve bütün şüpheli gözlerin onun üzerine çevrileceğini biliyordun. Sonra ne yaptın? Hanımefendinin odasında ufak bir çalışma yaptınız; sen ve suç ortağın Cusack. Sonra da Horner'ın eve çağırılmasını sağladınız. O gittikten sonra da mücevher kutusunu boşalttınız, alarm verdiniz ve bu talihsiz adamın tutuklanmasına neden oldunuz. Sonra da..."

Ryder birden kendini yere atarak dostumun dizlerine sarıldı.

"Tanrı aşkına, acıyın bana!" diye bağırdı. "Babamı, annemi düşünün! Kalpleri nasıl dayanır buna! Daha önce hiç suç işlememiştim! Bundan sonra da işlemeyeceğim. Yemin ederim. İncil üzerine yemin ederim. N'olur dava açmayın! Tanrı aşkına, yapmayın bunu!"

"Sandalyene otur!" dedi Holmes sertçe. "Şimdi ağlaşıp sızlanmanın zamanı değil; şu masum Horner'ı bu işe bulaştırırken düşünseydin."

"Kaçarım Bay Holmes. Ülkeyi terk ederim efendim. O zaman aleyhindeki bütün suçlamalar kalkar."

"Hım! Bunu sonra konuşuruz. Şimdi bize ikinci perdeyi olduğu gibi anlat. Taş nasıl kazın içine girip pazara düştü? Bize gerçeği söyle, zira tek kurtuluş yolun bu."

Ryder diliyle kurumuş dudaklarını ıslattı. "Size her şeyi olduğu gibi anlatacağım bayım," dedi. "Horner tutuklandıktan sonra benim için en iyisinin

mücevherle birlikte ortadan kaybolmak olduğuna karar verdim, çünkü polis er ya da geç gelip beni ve odamı arayacaktı. Otelde taşı emniyet içinde saklayabileceğim bir yer yoktu. Ben de bir iş gezisi bahane ederek kız kardeşimin evine gittim. Oakshott adında bir adamla evli ve Brixton Yolu'nda kümes hayvanları besleyip pazara satarak geçimini sağlıyor. Öylesine korkmuştum ki, yolda gördüğüm her adamı polis ya da dedektif sanıyordum. Soğuk havaya rağmen Brixton Yolu'na vardığımda yüzümden ter akıyordu. Kız kardeşim niye böyle solgun olduğumu sorunca ben de oteldeki mücevher soygununa üzüldüğümü söyledim. Sonra arka bahçeye gittim, bir pipo yakarak ne yapmam gerektiğini düşündüm.

"Pentonville'de hapis yatmış Maudsley adında bir arkadaşım vardı eskiden. Bir gün onunla yolda karşılaştık ve hırsızların işlerini nasıl yaptıklarını ve çaldıkları şeyleri nasıl sakladıklarını konuştuk. Onunla ilgili birkaç şey bildiğimden beni ele vermeyeceğini biliyordum. Böylece dosdoğru yaşadığı yere, Kilburn'e gidip ona sırrımı açmaya karar yerdim. O da bana, mücevheri nasıl paraya çevirebileceğimi anlatacaktı. Fakat güvenli bir şekilde ona nasıl ulaşacaktım? Otelden ayrılabilmek için elimden geleni yapmıştım zaten. Yakalanıp aranmam an meselesiydi; o zaman ceketimin cebindeki taşı bulabilirlerdi. O esnada duvara yaslanmış, ortalıkta dolaşan kazları seyrediyordum. Derken birdenbire, en iyi dedektifleri bile alt edecek bir fikir geldi aklıma.

"Birkaç hafta önce kız kardeşim, Noel armağanı olarak kazlardan birini alabileceğimi söylemişti. Her zaman sözü gibi özü de iyidir. Şimdi kazı alıp taşı içine koyacak ve doğruca Kilburn'e gidecektim. Bahçede küçük bir kulübe vardı, onun arkasında kazlardan birini yakaladım. Çizgili kuyruklu, epey iri beyaz bir kazdı. Kazın gagasını açarak taşı içine soktum. Hayvan şöyle bir yutkundu ve taş, boğazından geçerek kursağına indi. Fakat sonra öyle bir çırpınıp bağırmaya başladı ki, çıkan sesler üzerine kız kardeşim gelip neler olduğunu sordu. Tam ona dönüp konuşacağım sırada, hayvan elimden kaçıp diğerlerinin arasına karıştı.

" 'O kuşla ne yapıyordun Jem?' dedi.

" 'Hani Noel için bir tane vereceğini söylemiştin ya,' dedim, 'ben de aralarından en semiz olanını seçiyordum.'

" 'Fakat biz seninkini ayırdık bile,' dedi. 'Ona Jem'in kazı diyoruz. Bak şurada, kocaman, beyaz olan. Yirmi altı taneler; biri sana, biri bize, geriye

kalan iki düzinesi de pazara.’

“ ‘Teşekkür ederim Maggie,’ dedim, ‘ama senin için fark etmezse ben demin seçtiğimi almayı tercih ederim.’

“ ‘Ama senin için ayırdığımız kaz, birkaç kilo daha ağır’ dedi, ‘özellikle senin için besledik onu.’

“ ‘Boş ver. Diğerini alayım ben,’ dedim.

“ ‘Nasıl istersen,’ dedi, biraz ekşiyerek. ‘Hangisini istiyorsun peki?’

“ ‘Şurada çizgili kuyruklu, beyaz olanı. Sürünün tam ortasındaki.’

“ ‘Tamam, o halde. Onu kes, senin olsun.’

“Söylediğini yaptım Bay Holmes ve kuşu Kilburn’e kadar götürdüm. Arkadaşıma bütün yaptıklarımı anlattım. Ne de olsa yabancısı olmadığı şeylerdi bunlar. Gülmekten patladı. Sonra bir bıçakla kazın karnını yararak açtık. Taştan eser göremeyince kalbim duracak gibi oldu. Feci bir hata yapmış olduğumu anladım. Kuşu orada bırakıp kız kardeşimin evine fırladım ve arka bahçeye koştum. Fakat ortalıkta hiç kaz görünmüyordu.

“ ‘Kazlar nereye gitti Maggie?’ diye bağırdım.

“ ‘Satıcıya gittiler Jem.’

“ ‘Hangi satıcıya?’

“ ‘Covent Garden’dan Breckinridge’e.’

“ ‘Peki, içlerinde benim seçtiğime benzer, çizgili kuyruklu bir tane daha var mıydı?’ diye sordum.

“ ‘Evet Jem. İki taneydiler zaten; onları ben bile birbirinden ayıramıyordum.’

“Sonra tabii ayaklarımdaki olanca dermanla şu Breckinridge’e koştum, ama adam kazların hepsini satmıştı ve nereye gittiklerini söylemiyordu. Bana nasıl cevap verdiğini siz de duydunuz. Kız kardeşim, delirdiğimi düşünüyor. Bazen ben de haklı olduğunu düşünüyorum. Şimdi ise, uğruna karakterini sattığı bir servete elini bile sürememiş damgalı bir hırsız oldum. Tanrım yardım et! Tanrım yardım et!”

Yüzünü ellerinin arasına alarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Uzun bir sessizliği Sherlock Holmes'un ağır ağır nefes alıp parmaklarını masaya vurması bozdu. Sonra dostum ayağa kalkarak kapıyı ardına kadar açtı. "Defol!" dedi.

"Ne? Ah, Tanrı sizi korusun!"

"Kes sesini. Defol!"

Başka söze gerek kalmamıştı. Adam merdivenlerden apar topar indi, dış kapıyı çarpıp çıktı. Sokaktaki ayak seslerini duyduk.

"Sonuç olarak Watson," dedi Holmes, piposunu alarak, "polisle uğraşmama gerek kalmadı. Horner'ın geleceği tehlikede olsaydı hadise başka türlü cereyan ederdi; ama bu sefil adamın bir daha ortaya çıkacağını sanmıyorum. O nedenle dava düşer. İşlenen bir suçu örtbas ediyor olabilirim, ama bu sayede belki de bir insan hayatını kurtarıyorum. Adam ödü patladı, bir daha suç işlemez. Onu şimdi kodese tıkarsan, ömrü boyunca bir hapishane kuşu olur. Kaderin cilvesi işte, önümüze benzersiz bir vaka çıkardı, ve tek ödülü de çözümünü bulmak oldu."

DANS EDEN ADAMLAR



Deney tüpleri üzerine eğilmekten kamburu çıkan Sherlock Holmes saatlerce hiç konuşmadan berbat kokulu bir eriyikle uğraşıp duruyordu. Başını göğsüne doğru eğmiş, ince ve uzun gövdesiyle yaptığı işe kaptırmıştı kendini. Onu bu halde gören biri, siyah ibikli, tüyleri yolunmuş tuhaf bir kuşa benzetirdi.

"Ee, Watson," diye konuştu birden, "demek Güney Afrika hisselerinde hayır yok diyorsun, öyle mi?"

Şaşkınlıktan donakaldım. Holmes'un inanılmaz yeteneklerini bilmeme rağmen, kimselere açmadığım bu düşüncelerimi nasıl okuduğunu gördükçe hayrete düşmekten kendimi alamadım.

"Allah aşkına, bunu nereden anladın?" diye sordum.

Elinde buharları tüten bir tüple taburesinden ayağa kalktı; derinlere dalmış gözlerinde neşeli bir pırıltı vardı.

"İtiraf et, bunu hiç beklemiyordun değil mi Watson?" dedi.

"Hem de hiç."

"Ama bunu bana yazılı olarak vermeni istemeliydim senden."

"Nedenmiş?"

"Çünkü beş dakika sonra, 'Aa, ne kolaymış; çocuk oyuncağı...' diyeceksin."

"Böyle bir şey söylemeyeceğime eminim."

"Görüyorsun ya sevgili Watson," diyerek elindeki tüpü rafına yerleştirdi; sınıfa hitap eden bir profesör edasıyla konuşmaya başladı; "Aslında kendi başına basit bir düşünceden bir başkasını çıkararak bunları bir düşünce zinciri haline sokmak hiç de zor değil. Tabii eğer ortadaki süreci atlayıp sadece başlangıç ve bitiş noktalarını insanlara anlatırsan gereksiz yere abartılı bir tepkiyle karşılaşman da doğaldır. Az önceki tahminime gelince, sol elinin işaret parmağıyla başparmağının hareketine bakarak, birikimlerini şu altın madenine yatırım için kullanmaktan vazgeçtiğini anlamak hiç zor olmadı."

"Ben hâlâ bir bağlantı göremiyorum."

"Tahmin etmiştim, ama hemen şimdi yakın bir bağlantı göstereceğim sana. Öncelikle bu basit zincirin kayıp halkalarını anlatayım: 1; Dün gece Şehir Kulübü'nden eve döndüğünde sol elinin işaret parmağıyla başparmağı arasında tebeşir izi vardı. 2; Bilardo oynarken istekanı düzgün tutabilmek için

tebeşiri tam oraya sürersin. 3; Thurston'dan başka kimseyle bilardo oynamazsın. 4; Dört hafta önce bana sen anlatmıştın; Thurston'a Güney Afrika' da toprak satın alması teklifinde bulunmuşlar, o da bir aylık kaparo vermiş, bu arada parası çıkışmadığı için sana ortaklık teklif etmiş. 5; Senin çek defterin yazıhanemin çekmecesinde kilitli durur ve bugüne kadar benden anahtarı istemedin. 6; Demek ki paranı bu projeye yatırmak istemiyorsun."

"Gerçekten de son derece basitmiş!" diye atıldım.

"Şöyle ki, yetişkinler için çocuk oyuncağı," dedi, biraz da imayla. "Bir kez çözüldükten sonra her sorun sana çocuk oyuncağı gibi geliyor. Ama bir de şu çözülmeyen sorunu dinle. Bakalım, bundan ne çıkaracaksın dostum Watson."

Masanın üzerine bir tabaka kâğıt fırlattı ve kimya deneylerine geri döndü.

Kâğıdın üzerindeki garip şekillere şaşkın şaşkın baktım.

"İyi ama bunlar bir çocuğun çizimlerinden başka bir şey olamaz Holmes," diye atıldım.

"Bu senin fikrin!"

"Başka ne olabilir ki?"

"Evet, ne olabilir ki? Bu sorunun cevabını, Norfolk'taki Riding Thorpe malikânesinin sahibi Bay Hilton Cubitt de çok merak ediyor. Şu resimli bilmece bu sabahki postadan çıktı. Beyefendi trenle gelecekti. Anlaşılan treni rötar yaptı. İşte kapı da çalıyor Watson. Bu gelen kendisiyse hiç şaşırmam."

Merdivenlerde ağır ayak sesleri duyuldu ve biraz sonra da içeri uzun boylu, iri yapılı, sinekkaydı tıraş olmuş bir beyefendi girdi. Parlak gözlerine ve kırmızı yanaklarına bakılırsa, Baker Sokağı'nın sisli havasından uzaklarda bir yaşam sürdüğü kesindi. İçeri girerken yanında doğu sahillerinin sert ve taze havasını da getirmiş gibiydi. Tokalaştıktan sonra tam oturuyordu ki gözü az önce incelediğim ve masanın üzerinde bıraktığım o garip çizimlerin olduğu kâğıda takıldı.

"Ee, Bay Holmes, bunlardan ne çıkardınız?" diye sordu. "Bana esrarlı meseleleri çözmekten hoşlandığınızı söylemişlerdi. Bence bundan daha esrarlı bir mesele bulamazsınız. İncelemeye vaktiniz olsun diye gelmeden önce gönderdim."

"Evet, gerçekten de son derece ilginç." dedi Holmes. "İlk bakışta bir

çocuğun elinden çıkmış gibi görünüyor. Çizildikleri sayfa boyunca dans eden bir dizi çöp adam. Ama bütün bunların bir anlamı olduğunu nereden çıkarıyorsunuz?”

“Aslında benim aklıma hiçbir şey gelmedi Bay Holmes ama bunları gören karımın tepkisi bambaşka oldu. Müthiş korktu. Bir şey söylemiyor ama gözlerindeki dehşeti görebiliyorum. Bu yüzden meseleyi enine boyuna bilmek istiyorum.”

Holmes kâğıdı havaya kaldırıp güneşe tuttu. Bir defterden koparılmış bir sayfaydı bu. Çizimler kurşun kalemle yapılmıştı. Holmes çizimleri bir süre inceledikten sonra kâğıdı özenle katlayarak not defterinin arasına sıkıştırdı.

“Bu son derece ilginç ve sıra dışı bir vaka olacağa benzer,” dedi. “Mektubunuzda bazı şeylerden bahsetmişsiniz Bay Hilton Cubitt, ama bütün olanları lütfen başından anlatır mısınız? Böylece dostum Dr. Watson da bu mesele hakkında bir fikir sahibi olur.”

“Ne yazık ki hikâye anlatmasını pek beceremem,” dedi ziyaretçimiz; kocaman, güçlü ellerini sinirli bir şekilde kavuşturarak sözlerine devam etti: “Eğer takıldığınız bir nokta olursa sormaya çekinmeyin. En iyisi, hikâyeme geçen yıl evlendiğim zamandan başlayayım; ama öncelikle şunu söylemek istiyorum ki zengin bir adam sayılmasam da ailem, Norfolk’un en ileri gelenlerindendir. Yaklaşık beş yüz yıldır Riding Thorpe’da yaşamaktayız. Geçen yıl resmi bayram nedeniyle Londra’ ya geldim ve Russel Meydanı’ndaki pansiyonda mobilyalı bir oda kiraladım. Bizim kilisenin rahibi Bay Parker da orada konaklıyordu. Ayrıca pansiyonda Amerikalı genç bir bayan da vardı. Adı Patrick’ti, Elsie Patrick. Bir şekilde tanışıp arkadaş olduk. Bir aya kalmadan ona deliler gibi âşık olmuştum ve bu seferki, benim için geçici bir heves değildi. Uzun süre beklemedik, Londra’da sessizce nikâhlanıp Norfolk’a döndük.

“Benim gibi iyi bir aileden gelen bir adamın, geçmişini ve ailesini tanımadan bir bayanla evlenmesi size çılgınca gelebilir Bay Holmes, ama onu görüp tanımış olsaydınız bana hak verirdiniz. Evet, doğrusunu isterseniz kendisi bana çok dürüst davrandı. İstediğim anda nikâhtan vazgeçme şansını verdi bana. Başımın belaya girmemesi için her türlü skandaldan kaçmak amacıyla her türlü özgürlüğü tanıdı bana. ‘Geçmişimde hoş olmayan bazı şeyler yaşadım,’ dedi bana; ‘Bütün bunları tamamen unutmak istiyorum. Ama her şeyden önce bu hususta benimle konuşmamanı rica edeceğim; çünkü

geçmişim hakkında konuşmak bana acı veriyor. Benimle evlenirsen Hilton, özel hayatı seni hiçbir zaman lekelemeyecek bir kadına sahip olacaksın. Bu durum seni memnun etmeli ve bana inanmalısın; geçmişim hakkında hiçbir şey sormamalısın bana. Senin eşin olduktan sonra benim için mazi ölmüş demektir. İşte benim şartım bu; eğer bu durum canını sıkarsa Norfolk'a dön ve beni, içinde bulduğum yalnız yaşamımla baş başa bırak.' Bu sözleri evleneceğimiz günün arifesinde söylemişti. Ben kendisine her türlü şartı kabul ettiğimi ve evlenmek istediğimi bildirdim. Sözüme güvenebileceğini ifade ettim ve şimdiye kadar da hep sözümde durdum.

"Neyse, evleneli bir yıl oldu ve çok da mutlu olduğumuzu söyleyebilirim. Fakat bir ay önce, Haziran'ın sonlarına doğru sıkıntılar başladı. Karım bir gün Amerika'dan bir mektup aldı. Zarfın üzerindeki Amerikan pulunu kendi gözlerimle gördüm. Beti benzi atmış halde mektubu okudu ve sonra şöminede yaktı. Bir daha da bu konudan hiç bahsetmedi. Ben de sözümde durarak hiçbir şey sormadım ama inanın bana, karım o andan itibaren rahat yüzü görmedi. Yüzünde her zaman bir korku ifadesi vardı; sanki hep kötü bir şeylerin olmasını bekliyormuş gibi bir bakış. Keşke bana güvenip anlatsaydı! Onun en iyi dostu olduğumu anlamasını istiyordum, ama yine de kendisi istemeden bu işe burnumu sokamazdım. İnanın bana, çok temiz ve namuslu bir kadın, Bay Holmes. Geçmiş yaşamında başına nasıl bir bela geldi bilmiyorum ama bunun onun hatası olmadığına eminim. Bana gelince, Norfolklu basit bir malikâne ve toprak sahibi olmama rağmen, bütün İngiltere'de ailesinin onuruna benim kadar önem veren bir başka adam daha yoktur. Bunu karım da iyi biliyor ve evlenmeden önce de farkındaydı. Onuruma en ufak bir leke sürmeyeceğine eminim.

"Neyse, şimdi hikâyemin en tuhaf bölümüne geliyorum. Yaklaşık bir hafta önce salı günüydü. Pencerelerin birinin pervazında bir sıra dizilmiş küçük, tuhaf, dans eden adam şekilleri buldum; işte şu kâğıda aynen geçirdim. Tebeşirle çizilmişlerdi. Önce bu çocukça çizimleri seyis yamağının yaptığını sandım ama çocuk hiçbir şeyden haberi olmadığına yemin etti. Herhalde gece çizilmişlerdi. Her neyse, ben o şekilleri silip temizledim. Ancak birkaç gün sonra olanlardan karıma söz ettim. Şaşırarak gördüm ki eşim bunu çok ciddiye almıştı. Tekrar buna benzer şekiller görecek olursam onları kendisine göstermemi rica etti. Sonraki hafta boyunca hiçbir şey olmadı; ama dün sabah bu kâğıdı bahçedeki güneş saatinin altında buldum. Onu Elsie'ye gösterdim ve o anda bayılıp düştü. O andan itibaren rüyalar âleminde yaşayan bir kadın

gibi, hep yarı şaşkın ve korku dolu gözlerle dolaşıyor. Bunun üzerine ben de böylece kâğıdı size göndermeye karar verdim Bay Holmes. Polise götüremezdim, buna gülüp geçerlerdi herhalde. Ama en azından umuyorum ki siz ne yapmam gerektiğini söylersiniz! Dediğim gibi, zengin bir adam değilsem de, sevgili karımı tehdit eden bir şeyler varsa onu korumak için son meteliğime kadar her şeyimi feda etmeye hazırım." Karşımızda oturan bu köklü İngiliz beyefendisi halis bir insandı. İçtenlikle dolu mavi gözlerinin süslediği geniş, biçimli yüzüyle, açık kalpli, alçakgönüllü ve dostane bir kişiliği vardı. Karısına duyduğu sevgi ve güven yüzünden okunuyordu.

Holmes adamın hikâyesini büyük bir dikkatle dinledi, bitince de bir süre sessizce oturup düşündü.

"Bay Cubitt," dedi sonunda, "eşinize doğrudan ne olup bittiğini sorsanız daha iyi olmaz mı sizce?"

Hilton Cubitt koca kafasını iki yana salladı.

"Size söylemiştim ya, Bay Holmes: Sözüm sözdür. Eğer Elsie anlatmak isteseydi anlatırdı zaten. İstemiyorsa kendisini zorlayamam. Ama olanları bilmek benim de hakkım ve öğreneceğim de."

"O halde sizin için elimden geleni yapacağım. Öncelikle şunu sormak istiyorum: Çevrede herhangi bir yabancıya rastladınız mı?"

"Hayır."

"Yaşadığınız yer oldukça sakin ve tenha bir yöre olmalı. Yeni bir yüz olsa hemen duyulurdu, değil mi?"

"Evin hemen civarında görülürse, evet. Ama civarımızda kaplıcalar var, orada kiralık oda tutan çok."

"Bu şekillerin bir anlamı olsa gerek. Eğer başlı başına bir anlamları varsa mesajı çözmemiz neredeyse imkânsız. Ama şekillerin her birinin arasında sistematik bir bağlantı varsa çözebileceğimize hiç şüphem yok. Fakat bana vermiş olduğunuz tek bir kâğıt parçasıyla işin içinden çıkamam. Tüm anlattıklarınızsa resmi bir soruşturmanın başlatılması için yeterli değil. Şu anda yapabileceğiniz en iyi şey Norfolk'a dönmek, olan biteni dikkatle takip etmek. Her şeyden önce şu 'Dans Eden Adamlar'ın tam bir kopyasını isterim; pencere pervazına tebeşirle çizilenlerinin bir kopyasının olmaması büyük şanssızlık. Bu arada, adamlarınıza bir şey belli etmeden soruverin, son

zamanlarda çevrede bir yabancı görmüşler mi? Yeni kanıtlar bulursanız hemen bana gelin. Evet, şu an için size verebileceğim en iyi tavsiye bunlardır Bay Hilton Cubitt. Hesapta olmayan acil gelişmeler olursa her zaman Norfolk'taki evinize gelip olanları yakından incelemeye de hazırım."

Bu konuşmadan sonraki günlerde Sherlock Holmes'u çok düşünceli görmeye başladım. Ara sıra not defterinin arasındaki kâğıdı çıkarıp "Dans Eden Adamlar"ı dikkatle inceliyordu. Ne var ki olay hakkında hiç laf etmiyordu. İki üç hafta sonra, bir akşamüstü tam evden çıkıyordum ki bana seslendi:

"Burada kalsan iyi olur Watson."

"Neden?"

"Çünkü bu sabah Hilton Cubitt'ten bir telgraf aldım. Bay Cubitt'i hatırlıyorsun değil mi? Hani şu 'Dans Eden Adamlar'ı getiren adam. Saat biri yirmi geçe Liverpool Sokağı'nda olacakmış. Her an buraya gelebilir. Telgrafından anladığım kadarıyla önemli bazı gelişmeler olmuş."

Çok geçmeden Norfolk'lu müşterimiz çıkageldi. Vakit kaybetmemek için istasyondan faytonla gelmişti. Kıpkırmızı gözleri ve kırışmış alnıyla endişeli ve üzgün görünüyordu.

"Bu iş sinirlerimi bozmaya başladı Bay Holmes," dedi, bitkin halde bir koltuğa çöktükten sonra. "Sizinle ilgili planları olan görünmez insanların çevrenizde dolaştığını bilmek yetmezmiş gibi, karınızın günden güne eriyip bittiğini izlemek de dayanılacak gibi değil. Size tekrar söylüyorum karım, günbegün gözlerimin önünde ölüyor."

"Bu arada kendisi size herhangi bir şey söylemedi mi?"

"Hayır Bay Holmes, tek kelime söylemedi. Zavallıcığın konuşmak istediği zamanlar oldu ama gerekli cesareti toplayamadı sanırım. Ona yardım etmeye çalıştıysam da galiba biraz beceriksizce davranarak korkuttum onu. Yine köklü ailemi, bölgede sahip olduğumuz ünü ve leke sürülmemiş onurumuzu anlatıp durdu ama bütün umutlarıma rağmen sonunda lafı bir yere bağlamaktan vazgeçti."

"Siz kendi gayretinizle bir şeyler buldunuz mu?"

"Epeyce Bay Holmes. Önce şu 'Dans Eden Adamlar'dan birkaç resim gördüm ama daha önemlisi bunları çizen adamı gördüm."

“Kimi? Şu şekilleri çizen adamı mı?”

“Evet bu şekilleri çizerken gördüm onu. İzin verin de her şeyi sırasıyla anlatayım. İlk kez sizi ziyaret ettiğim sabah, eve döner dönmez yeni resimlerle karşılaştım. Ön pencerelere bakan samanlığın ahşap kapısına tebeşirle çizilmişlerdi. Bunların bir kopyasını çıkardım, işte buyurun.”

Bir kâğıdı açarak masaya yaydı.

“Mükemmel,” dedi Holmes. “Gerçekten tam çizmişsiniz. Lütfen devam edin.”

“Kopyasını çıkardıktan sonra kapıdaki şekilleri sildim ama ertesi sabah yeni şekiller gördüm. Onların da kopyasını çıkardım.”

Holmes ellerini ovuşturarak keyifle kıkırdadı.

“İpuçları artıyor; ilerliyoruz, Bay Cubitt; epey ilerliyoruz,” dedi.

“Aradan üç gün geçti; güneş saatinin üstünde, rüzgârdan uçmasın diye bir taşın altına sıkıştırılmış şu kâğıdı buldum. İşte o da burada. Gördüğünüz gibi karakterler öncekilerle aynı. Neyse, ondan sonra pusu kurmaya karar verdim. Tabancamı çıkardım ve hem bahçeyi hem de bahçeyi çeviren parmaklığı görebilen çalışma odamda beklemeye koyuldum. Sabah saat iki civarında pencereden, ay ışığıyla aydınlanmış bahçeyi izliyordum ki arkamda ayak sesleri duydum. Dönüp baktığımda geceliğiyle karımı gördüm. Yatağa gelmem için yalvarıp yakardı. Bunun üzerine ben bu anlamsız oyuna son vermek amacıyla bu saçma resimleri çizenin kim olduğunu öğrenmek niyetinde olduğumu söyledim ona. Karım bunun aptalca bir eşek şakası olduğunu ve üzerinde durmaya değmeyeceğini ileri sürdü.

“ ‘Ama eğer bu iş seni rahatsız ediyorsa Hilton, bundan kurtulmak için bir süreliğine uzaklara gidebiliriz,’ dedi.

“ ‘Ne?’ diye bağırdım. ‘Bir eşek şakası için evimizden mi ayrılalım yani? Olacak şey değil, bütün kasaba arkamızdan güler.’

“ ‘Nasıl istersen, ama şimdi artık yatağa gel,’ dedi usulca. ‘Bunları yarın sabah konuşuruz.’”

“Birdenbire, o konuşurken ay ışığında, zaten beyaz olan yüzünün bembeyaz kesildiğini gördüm; omzumdaki eli de kasılmıştı. Bahçedeki samanlığın önünde bir gölge kımıldamıştı. İri cüsseli karanlık bir siluetin köşeyi dönerek

samanlığın kapısının önünde durduğunu gördüm. Tam silahıma sarılmış dışarı atılıyordum ki karım kollarıyla boynuma sarılarak kendinden beklenmeyen bir güçle bana engel oldu. Ondan kurtulmak için çabalamama rağmen beni var gücüyle kendine çekti. Sonunda bu mengeneden sıyrılmayı başardım ama kapıyı açıp dışarı çıkana kadar o herif de sıvışıvermişti. Ama arkasında izini yine bırakmıştı tabii. Kapının üstünde, daha önce de iki kez gördüğüm 'Dans Eden Adamlar'ı görebiliyordum. Her yere bakmama rağmen adamdan eser yoktu. İşin ilginç yanı, bütün bu zaman boyunca yakın bir yerde saklanmış olmalıydı çünkü ertesi sabah yine samanlığa gittiğimde kapıya bazı yeni şekilleri daha çizmiş olduğunu fark ettim."

"Onların da kopyasını çıkardınız mı?"

"Evet, bu defaki çok kısaydı. İşte burada."

Bir kâğıt daha çıkardı. Yeni şekilleri gösterdi.

"Söyleyin bana," dedi Holmes, gözlerinden ne kadar heyecanlandığı anlaşılıyordu. "Bu, ilk çizilen resimlerin devamı mıydı, yoksa ayrı bir yazı gibi mi gözüküyordu?"

"Düşüneyim biraz... Bu işaretlerin aynısının öbür kapıda da olduğundan eminim."

"Mükemmel! Sanırım şimdiye kadar edindiğimiz en önemli bilgi bu. Şimdi umutlanmaya başladım işte. Pekâlâ Bay Hilton Cubitt, lütfen bu ilginç hikâyenize devam edin."

"Söyleyeceğim başka bir şey yok Bay Holmes. Yani gece o alçağı yakalamama engel olduğu için karıma ne kadar sinirlendiğimi saymazsak. Başıma bir şey gelmesinden korktuğunu söyledi. Ama ben bir an için bana değil de o adama zarar gelmesinden korktuğunu düşündüm. Herhalde bu adamın kim olduğunu ve bu garip 'Dans Eden Adamlar'ın ne anlama geldiğini biliyordu. Ne var ki, karımın ses tonuyla gözlerindeki bakış bütün şüphelerimi alıp götürdü Bay Holmes. Asıl düşündüğünün benim güvenliğim olduğuna eminim şimdi. İşte hepsi bu. Şimdi ne yapmalıyım? Bana kalırsa, çalılıklara bir sürü adamımı yerleştirip o alçak geldiğinde dersini vermelerini isteyebilirim. Sonra sonsuza kadar huzura kavuşmak en iyisi olacak."

"Korkarım, öyle basit çarelere başvurulmayacak kadar ciddi bir vaka bu," dedi Holmes. "Londra'da daha ne kadar kalabilirsiniz?"

“Bugün dönmem gerekiyor. Karımı gece asla yalnız bırakamam. Sinirleri çok bozuk ve hemen geri gelmem için yalvardı.”

“Sanırım haklısınız. Biraz bekleyebilseydiniz bir iki gün içinde birlikte de dönebilirdik. Neyse, bu kâğıtları burada bırakın; sanırım çok geçmeden ziyaretinize gelip şu üzücü meseleyi açıklığa kavuşturabilirim.”

Sherlock Holmes ziyaretçimiz gidene kadar meslek icabı sessizliğini korudu ama onu çok iyi tanıdığım için ne kadar heyecanlı olduğunu görebiliyordum. Hilton Cubitt, iri yarı gövdesiyle kapıdan çıkar çıkmaz Holmes masaya koştu, dans eden adamların olduğu bütün kâğıtları önüne dizdi ve kendince hararetli bir incelemeye girişti.

İki saat boyunca sayfalar dolusu şekiller ve harfler çizip durdu. Kendini o kadar kaptırmıştı ki benim odadaki varlığımı tamamıyla unuttuğundan eminim. Arada bir fırsat buldu mu, ya keyifle ıslık çalıyor ya bir şarkı mırıldanıyor ya da alnını kırıştırıp kaşlarını çatarak, boş gözlerle uzun bir derin düşüncelere dalıp gidiyordu. Sonunda bir zafer çığlığıyla sandalyeden fırladı ve ellerini ovuşturarak odada bir ileri bir geri yürümeye başladı. Uzun bir telgraf yazmaya koyuldu.

“Eğer beklediğim cevap gelirse koleksiyonuna güzel bir vaka daha ekleyebilirsin Watson,” dedi. “Sanırım yarın Norfolk’a gidip birkaç kesin delil sunabiliriz dostumuza.”

Açıkçası meraktan çatlamaya başlamıştım ama Holmes’u iyi tanıdığım için şimdi soracağım soruların canını sıkacağını biliyordum; ayrıca bir meselenin akıl almaz çözümünü açıklamak için beklemesini severdi. Bu yüzden sabrını taşırmamaya karar verdim.

Ne var ki cevabın gelmesi gecikti ve sabırsızlıkla dolu iki gün geçti. Holmes bu süre zarfında kapının her çalışına kulak kabarttı. Nihayet ikinci günün akşamı Hilton Cubitt’ten bir mektup geldi. O sabah, her şey sakin geçmiş, sadece güneş saatinin dibine tebeşirle yeni figürler çizilmiş. Holmes şekillerin kopyasını içeren kâğıdı açtı ve bu tuhaf çizimleri birkaç dakika dikkatle inceledi. Derken şaşkınlık ve telaş ifade eden bir homurtuyla ayağa fırladı. Yüzü endişeyle gerilmişti.

“Bu mesele fazla uzadı,” dedi. “Bu gece North Walsham’a giden bir tren var mı?”

Tarifeye baktım. Son tren az önce gitmişti.

“O zaman yarın sabah kahvaltımızı erkenden edip ilk trene atlarız,” dedi Holmes. “Acilen orada bulunmamız şart. Ah! İşte beklediğimiz telgraf da geldi. Bir dakika Bayan Hudson; bir cevap gelebilir. Hayır, tam beklediğim gibi. Hilton Cubitt’i bir saat bile yalnız bırakamayız. Artık onun da gerçeği öğrenmesi lazım. Norfolk’lu basit beyefendi benzersiz ve tehlikeli bir tuzağa düşmüş durumda.”

Gerçekten de öyle olduğu ortaya çıkacaktı. Başlangıçta gözüme çocukça ve komik görünen bu hikâyenin karanlık sonunu ne zaman aklımdan geçirsem, hep aynı korku ve heyecanı hissetmişimdir. Keşke okurlarıma mutlu bir son müjdeleyebilseydim, ama ne yazık ki gerçekleri bütün çıplaklığıyla gözler önüne sermek ve sonraki günlerde Riding Thorpe malikânesini bütün İngiltere’nin diline düşüren bu garip olaylar zincirini ayrıntılarına kadar olduğu gibi anlatmam şart.

North Walsham’a varır varmaz trenden indik, gideceğimiz yeri bir arabacıya sorarken istasyon memuru koşarak yanımıza yaklaştı.

“Londra’dan gelen dedektif sizsiniz değil mi?” diye sordu.

Holmes bu sorudan hoşlanmamışa benziyordu.

“Bunu da nereden çıkardınız?”

“Çünkü Norwich’li Müfettiş Martin de az önce buraya geldi. Yoksa siz beklenen adli doktor musunuz? Fakat kadın ölmemiş, yani en son haber aldığımda ölmemişti. Acele ederseniz onu hâlâ kurtarabilirsiniz; sonunda darağacını boylayacak olsa bile.”

Holmes endişeyle kaşlarını çatmıştı.

“Biz Riding Thorpe malikânesine gitmek istiyorduk,” dedi, “ama olanlardan haberimiz yok.”

“Korkunç bir olay,” diye haykırdı görevli. “Vurulmuşlar; hem Bay Hilton Cubitt hem de karısı. Hizmetçilerin söylediğine göre, kadın önce kocasını sonra kendisini vurmuş. Adam ölmüş, kadın da her an ölebilir. Norfolk ilçesinin öyle eski ailelerinden biri... En eski ve en onurlu.”

Holmes tek kelime söylemeden hemen bir fayton buldu ve yedi millik uzun yol boyunca ağzını bıçak açmadı. Onu nadiren böylesine çaresiz ve şaşkın görmüşümdür. Yolculuk boyunca huzursuzdu; sabah gazetelerini endişeyle karıştırdıktan sonra en kötü korkularının gerçekleştiğini görerek derin bir

hüzne kapılmıştı. Koltuğunda arkasına yaslanıp acı veren düşüncelere daldı. Oysa çevremizde ilgi çekici çok şey vardı; İngiltere'ye özgü sakin ve benzersiz güzellikte bir araziden geçiyorduk. Seyrek olarak etrafa dağılmış birkaç küçük çiftlik evi bölgenin nüfusunu yansıtırken; yemyeşil, düzlük arazide nereye baksan gözüne çarpan kiliselerin sivri kuleleri, Doğu İngiltere'nin bütün görkemini ve refah seviyesini sergilemekteydi. Derken Norfolk sahilinin yeşil ucundan Alman Okyanusu'nun menekşe rengi kıyıları göründü. Sürücü, bir koruluktan yükselen kiremit ve ahşaptan iki eski çatıyı kırbacıyla göstererek, "İşte, burası Riding Thorpe malikânesi," dedi.

Sütunların desteklediği giriş kapısına vardığımızda, evin önündeki çimlerin hemen yanında duran samanlığın siyah kapısını ve kaideye oturtulmuş güneş saatini gördüm. O an yeniden üzüntüye kapıldım.

Tek atlı bir faytondan ufak tefek bir adam hızla atlayarak yanımıza geldi; hareketleri canlı ve çevikti, bakışları cin gibiydi. Kendini Norfolk Emniyeti'nden Müfettiş Martin olarak tanıttı. Dostumun ismini duyduğunda hayretle irkildi.

"Akıl almaz bir şey, Bay Holmes, cinayet daha bu sabah saat üçte işlendi. Nasıl oluyor da siz Londra'dayken bunu duyup benimle aynı zamanda buraya geldiniz?"

"Böyle bir şeyin olacağını tahmin etmiştim ve bunu önleme umuduyla geldim."

"O halde bu hususta bizim bilmediğimiz önemli kanıtlarınız olmalı, zira herkes birbirlerine çok bağlı bir çift olduklarını söylüyor."

"Benim tek bildiğim 'Dans Eden Adamlar' olayı," dedi Holmes. "Fakat meseleyi size sonra anlatırım. Bu arada bu trajediyi önlemek için çok geç kaldığımıza göre, hiç değilse şu meseleyi çözmek için elimden geleni yapmak istiyorum. Soruşturmanıza beni de dahil ediyor musunuz, yoksa kendi başıma mı çalışayım?"

"Sizinle birlikte çalışmak benim için gurur kaynağı olur Bay Holmes," dedi müfettiş samimiyetle.

"O halde önce ifade almak, ardından da daha fazla vakit kaybetmeden olay yerini incelemek isterim."

Müfettiş Martin, dostumun kendi yöntemleriyle çalışmasına izin vermekle

akıllılık etmişti; bu, Holmes için yeterliydi; tüm yapacağı, o ana kadar kanıtlanmış ipuçlarını not etmek olacaktı. Bu arada köy doktoru da çıkageldi; kır saçlı ihtiyar doktor, Bayan Hilton Cubitt'in yaralarının ağır olduğunu ama şimdilik hayati bir tehlikenin bulunmadığını belirtti. Kurşun beyninin ön kısmından geçmiş; kadının bilinci yerine gelinceye kadar uzun bir süre geçmesi gerekirmiş. Doktor, kadının kendi tarafından mı yoksa başkası tarafından mı vurulmuş olduğu sorusunu cevaplayamadı. Fakat merminin çok yakından ateşlendiğinin kesin olduğunu söyledi. Odada tek bir tabanca bulunmuştu ve onun da iki mermisi ateşlenmişti. Bay Hilton Cubitt kalbinden vurulmuştu. Silah yerde tam aralarında bulunmuştu ve şu ana kadar açıklanamayan bir nokta vardı: Adam karısını yaraladıktan sonra mı kendini vurmuştu yoksa kadın kocasını ölü bulduktan sonra mı intihara teşebbüs etmişti?

"Bay Cubitt yerinden oynatıldı mı?" diye sordu Holmes.

"Hanımefendi dışında hiçbir şeye dokunmadık. Kan kaybederken yerde yatmasına izin veremezdik."

"Ne kadar zaman beri buradasınız, doktor?"

"Sabahın dördünden beri."

"Sizden başka gelen oldu mu?"

"Evet, Müfettiş bey geldi."

"Herhangi bir şeye dokundunuz mu?"

"Hayır."

"Akıllıca hareket etmişsiniz. Peki, sizi kim çağırdı?"

"Hizmetçi kız Saunders."

"İmdat isteyen sadece o muydu?"

"O ve aşçı Bayan King."

"Onlar nerede şimdi?"

"Yanılmıyorsam mutfaktalar. "

"O halde onların ifadelerini dinleyelim hemen."

Duvarları antika meşeyle kaplı, yüksek pencereli eski salon, bir soruşturma mahkemesine dönüştürülmüştü. Holmes eski ve ağır koltuklardan birine

oturdu; ince yüzünde tarif edilmez ifadelerle dolu gözleri alev alev yanıyordu. Gözlerinden, hayatını kurtaramadığı müşterisinin intikamını almak için her şeyini ortaya koymaya hazır olduğu okunuyordu. Çevik Müfettiş Martin, yaşlı köy doktoru, ben ve asık suratlı polis memuru, Holmes'un etrafında garip bir topluluk oluşturuyorduk.

İki kadın ifadelerini açıkça anlattı. Bir patlama sesiyle uyanmışlar, hemen ardından bir patlama sesi daha duymuşlardı. Odaları yan yana olduğu için Bayan King hemen Saunders'in yanına koşmuştu. Birlikte merdivenden aşağı koştuklarında çalışma odasının kapısının açık olduğunu ve içeride bir mumun yandığını görmüşler. Efendileri odanın ortasında yerde yüzükoyun yatıyormuş ölü olarak. Karısı ise başını duvara dayamış, pencerenin yanında yığılıp kalmış. Ağır yaralıymış ve yüzünün bir yanı kan içindeymiş. Hırıltılı nefes alıyormuş, fakat hiçbir şey söyleyemeyecek durumdaymış. Koridorla odada duman ve barut kokusu varmış. Tabii pencere içerden sürgülü olduğu için kapalıymış. Her iki kadın da bu noktada hemfikirdi. Hemen gidip doktor çağırıp polise haber vermişler, ardından da seyis ve yamağın yardımıyla yaralı hanımefendiyi odasına taşımışlar.

Karı koca o akşam her zamanki gibi yataklarındaymış; hanımın üzerinde bir sabahlık, kocasında da pijamasının üzerine giymiş olduğu robdöşambrı varmış. Çalışma odasında hiçbir şeye dokunmamışlar. Bildikleri kadarıyla karı koca arasında o güne kadar bir kez bile ne bir anlaşmazlık ne de kavga yaşanmış. Her zaman birbirlerine son derece bağlı bir çift olarak tanınırlarmış.

Hizmetçilerin ifadeleri ana hatlarıyla böyleydi. Müfettiş Martin'in sorusu üzerine, bütün kapıların içeriden kilitlenmiş olduğunu, dolayısıyla evden hiç kimsenin çıkamayacağını belirttiler. Holmes'un sorusuna karşılık olarak da üst kattaki odalarından çıktıkları anda keskin bir barut kokusu aldıklarını söylediler.

“Bu noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum,” dedi Holmes meslektaşına dönerek. “Şimdi sanırım odayı iyice bir gözden geçirmenin zamanı geldi.”

Çalışma odası oldukça küçüktü, üç duvarı kitap dolu raflarla kaplıydı; dışarıdaki bahçeye bakan tek pencerenin önüne bir yazı masası konulmuştu. İçeri girer girmez gözümüze çarpan şey, iri cüssesiyle odanın ortasında yatmakta olan talihsiz ev sahibi oldu. Dağınık kıyafetlerinden, yataktan aceleyle fırlamış olduğu anlaşılıyordu. Kurşun önden ateşlenmiş ve kalbine girdikten sonra da içeride kalmıştı. En azından acı çekmeden anında

ölüvermişti. Ne robdöşambrında, ne de ellerinde barut izine rastlandı. Doktorun ifadesine göre hanımefendinin yüzünde barut izi varmış ama ellerinde bir şey görememiş.

"İzler tam olmuş olsaydı iyiydi ama eksik oluşu da fazla bir şeyi değiştirmez," dedi Holmes. "Kurşun tabancaya iyi sürülmemiş ve ateş esnasında barut geriye doğru püskürmemişse, böyle bir silahla birden fazla ateş etseniz de hiçbirinin ardında barut izi kalmaz. Bay Cubitt'in cesedini artık kaldırabilirsiniz. Doktor, yanılmıyorsam Bayan Cubitt'i yaralayan kurşunu çıkarmadınız, öyle değil mi?"

"Hayır, bunun için ciddi bir ameliyat gerekiyor. Ama bakın, silahın yuvasında dört kurşun daha var. Demek ki ikisi ateşlenmiş ve iki yara açmış. Yani her kurşunun bir adresi var gibi görünüyor."

"Evet, öyle görünüyor," dedi Holmes. "Peki, şu pencerenin kenarına isabet eden kurşuna ne dersiniz?"

Holmes aniden dönüverdi ve uzun, ince parmağıyla sürmeli pencerenin alt pervazındaki bit deliğini işaret etti.

"İnanılmaz bir şey!" diye atıldı müfettiş. "Nasıl oldu da o küçücük şeyi gördünüz?"

"Çünkü onu arıyordum."

"Harika!" dedi doktor. "Çok haklısınız bayım. O zaman üçüncü bir el ateş edilmiş olmalı; demek ki üçüncü bir kişi işin içindeydi. İyi ama kimdi bu ve nereye sıvıştı?"

"Çözmeye çalıştığımız mesele de bu." dedi Sherlock Holmes. "Hatırlıyor musunuz, Müfettiş Martin, hizmetçiler odalarından çıkar çıkmaz barut kokusu aldıklarını söylediklerinde, ben de bu noktaya dikkatinizi çekmiştim?"

"Evet, beyefendi, ama itiraf etmeliyim ki hâlâ bir şey anlayamadım."

"Bu, ateş edildiği sırada kapının da pencerenin de açık olduğunu getiriyor akla. Aksi takdirde barut kokusu eve o kadar çabuk yayılamazdı. Ancak odada hava akımı olması halinde çabuk yayılma gerçekleşebilir. Fakat şunu da söyleyebilirim ki her ikisi de sadece kısa bir an için açık durmuş."

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

"Çünkü mum sönmemişti."

“Bravo!” diye bağırdı müfettiş. “Tek kelimeyle harika!”

“Pencerenin bu talihsiz olay sırasında açık olduğundan emin olduktan sonra o açıklıkta durup ateş eden üçüncü bir kişinin olabileceğini düşündüm. Bu kişi kesinlikle evin dışındaydı ve pencereden ateş etmişti. Odadan atılan bir kurşun varsa o da pencere pervazını zedelemiş olmalıydı. Onun için dikkatle baktım ve işte kurşun izi oradaydı.”

“Peki, ama pencerenin daha sonra kapanmış ve içerden sürgülenmiş oluşunu nasıl açıklıyorsunuz?”

“Evin hanımı içgüdüsel olarak pencereyi kapatıp sürgülemiş olabilir. Fakat, vay canına, bu da ne böyle?”

Çalışma masasının üstünde bir kadın çantası duruyordu; timsah derisi ve gümüşle işlenmiş zarif bir kadın çantası. Holmes çantayı hemen açıp içindekileri boşalttı. Kırmızı lastik bantla sarılı yirmi adet İngiliz banknotu.

“Bunun iyi saklanması gerekiyor çünkü mahkemede delil olarak kullanılacak,” dedi Holmes, çantayı içindekilerle birlikte müfettişe teslim ederken. “Şimdi bakalım, ahşap odanın içinden atıldığı anlaşılan üçüncü kurşun hakkında neler öğrenebileceğiz! Aşçı Bayan King’le bir kere daha konuşmak istiyorum. Bayan King, demin büyük bir patlamayla uyandığınızı söylemiştiniz. Yani sizce bu, ikinciden daha mı gürültülü bir patlamaydı?”

“Evet, efendim. Aslında ben o gürültüyle uyandım ama tam kestiremeyeceğim. Bana daha gürültülü gibi geldi.”

“Peki, aynı anda iki el ateş edilmiş olabilir mi sizce?”

“Emin olun, bu konuda hiçbir şey söyleyemem bayım.”

“Ama bence aynı anda oldu. Neyse, bu olayla yeterince uğraştık. Burada daha fazla bir şey bulamayacağız. Bahçeyi görmek istiyorum, bakalım orada işimize yarayacak bir ipucu bulabilecek miyiz? İsterseniz siz de benimle gelin Müfettiş Bey.”

Çalışma odasının pencere altında uzanan çiçek tarhını görünce hepimiz hayrete düştük: Çiçekler ezilmişti ve ıslak toprak ayak izleriyle doluydu. Sivri burunlu, büyük bir erkek ayakkabısına ait izler... Holmes çimenlerin ve yaprakların arasında, yaralı bir kuşu arayan bir av köpeği gibi dolanıp durdu. Sonra sevinçle haykırdı ve yerde bulduğu içi boş, pirinçten yapılmış bir kılıfı elinde tutarak bize gösterdi.

“Tam tahmin ettiğim gibi,” diye mırıldandı, “üçüncü boş kovan da burada. Müfettiş Martin, sanırım araştırmamız sona erdi.”

Holmes’un bu kadar seri ve ustaca yürüttüğü araştırma karşısında müfettiş hayret içindeydi. Başlarda konumu gereği otoritesini kaybetmemek için ciddi bir çehre takındıysa da, artık içinden gelen hayranlığa yenik düşmüş, Holmes’un gösterdiği her yere itiraz etmeden gitmeye hazırdı.

“Kimden şüpheleniyorsunuz?” diye sordu.

“Bu meseleye sonra gireceğim. Henüz size açıklayamadığım bir kaç nokta daha var bu olayda. Bu kadar ilerlemişken yine kendi bildiğim gibi devam edeyim de sonra meseleyi bütün ayrıntılarıyla size anlatayım.”

“Nasıl isterseniz Bay Holmes. Suçluyu enseleyelim de...”

“Hiçbir zaman esrara bürünmeyi sevmem, ama şu aşamada uzun ve karmaşık açıklamalara girişmem imkânsız. Bütün ipuçları elimde. Hanımefendi hiçbir zaman kendine gelemese bile bu gece olanları açıklayıp adaletin yerine getirilmesini sağlayabileceğiz. Önce bir sorum var: Bu çevrede ‘Elrige’ adında bir pansiyon var mı?”

Hizmetçilere sorduk, ama kimse bu isimde bir yer duymuşa benzemiyordu. Olayı aydınlatan kişi seyis yamağı oldu, böyle bir adamdan bahsedildiğini duymuş. East Ruston tarafında, birkaç mil ötede bu isimde bir çiftçinin yaşadığını hatırladı.

“Issız bir yer midir bu çiftlik?”

“Kesinlikle, efendim.”

“Belki de gece burada olanlardan haberleri olmamıştır daha, ne dersin?”

“Haklı olabilirsiniz, efendim.”

Holmes bir süre düşündükten sonra yüzünde gizemli bir gülümseme belirdi.

“Bir at hazırla evlat,” dedi. “Elrige çiftliğine bir haber götürmeni istiyorum.”

Cebinden “Dans Eden Adamlar”ın çizildiği kâğıtları çıkardı ve hepsini önüne yayarak çalışma masasında bir süre uğraştı durdu. Sonunda bir mektup hazırlayarak çocuğa verdi. Yamağa, bu mektubu sadece üzerinde ismi yazılı kişiye ulaştırmasını ve kesinlikle hiçbir soruyu da cevaplandırmamasını sıkı

sıkı tembih etti. Zarfın üstüne baktım: Holmes'un okunaklı el yazısına hiç benzemeyen düzensiz, kargacık burgacık harfler gördüm. Adres şöyleydi: "Bay, Abe Slaney, Elrige Çiftliği, East Ruston, Norfolk."

"Bana kalırsa Müfettiş," diye söze girdi Holmes, "hemen bir telgraf çekerek, destek için birkaç polis memuru isteseniz iyi olur, çünkü düşündüklerim doğru çıkarsa bugün çok tehlikeli bir adamı hapse tıkayacağız demektir. Eminim ki mektubu götüren çocuk yolda telgrafınızı da çekebilir. Öğleden sonra saat ikide tren varsa ona bineriz, Watson. Biliyorsun, bitirmek istediğim çok ilginç bir kimya deneyim var. Bu soruşturma da çok geçmeden çözüme kavuşmuş olacak."

Çocuk mektupla birlikte gider gitmez Sherlock Holmes hizmetçilere bazı talimatlar verdi. Bayan Hilton Cubitt için bir ziyaretçi gelecek olursa, hanımefendinin sağlık durumu hakkında bilgi verilmeden ziyaretçiyi hemen oturma odasına alacaklardı. Holmes bunları son derece ciddi bir şekilde, üzerine basarak söylemişti. Sonunda bizi oturma odasında topladı ve artık beklemekten başka yapabileceğimiz bir şeyin kalmadığını, bu arada zamanımızı en iyi şekilde değerlendirmemiz gerektiğini söyledi. Doktor bizden ayrılıp hastalarına döndü. Holmes'un yanında artık sadece müfettiş ve ben kalmıştık.

"Sanırım şu önümüzdeki bir saati ilginç ve yararlı bir şekilde geçirmemizi sağlayabilirim." dedi Holmes, sandalyesini masaya çekip "Dans Eden Adamlar"ın çizili olduğu kâğıtları masaya yayarak. "Sana gelince Watson, yoğun merakına rağmen bunca zamandır göstermiş olduğun sabırdan dolayı sana teşekkür borçluyum. Sizse Müfettiş Bey, bu cinayet olayı nedeniyle ilginç bir araştırmaya şahit olacaksınız. Neyse, önce size Bay Hilton Cubitt'le Baker Sokağı'ndaki görüşmelerimizden çıkan ilginç sonuçlardan bahsedeyim."

Holmes, Bay Cubitt'le yapmış olduğumuz konuşmaları kısaca özetledikten sonra sözlerine şöyle devam etti.

"Burada yaşanan korkunç trajedinin habercileri oldukları bilinmese, şu anda önümde duran bu garip şekiller insana gülünç gelebilir. Her türlü gizli yazıya aşina olmama, hatta bu tema üzerine yazdığım bir kitapta, yüz altmış ayrı şifreyi analiz etmeme rağmen, bu yazının bana da tamamen yabancı geldiğini itiraf etmeliyim. Bu yazıyı yazan kişinin amacı, karakterlerin bir mesaj gizlediğinin anlaşılmaması ve sadece basit çocuk şekilleri olduğu izleniminin verilmesi olmalı.

“Ne zaman ki bu sembollerin alfabenin çeşitli harflerine karşılık geldiğini anladıktan ve diğer bütün gizli yazı şekillerinde geçerli olan kuralları uyguladıktan sonra çözümün basit olduğu ortaya çıktı. Gözüme ilk çarpan işaret o kadar kısaydı ki sembolünün ‘E’ye karşılık geldiğini tespit ettim. Siz de bilirsiniz, ‘E’ İngiliz alfabesinin en çok kullanan harfidir, bazen kısa bir cümlede bile pek çok kere tekrarlanır. İlk mesajdaki on beş figürden dördü aynı olduğu için bu sembolü E olarak kabul etmek mantıklı görünüyordu. Ama bu E’lerden bazısı bayraklı, bazısı da bayraksızdı; bayrakların dağılımına bakarak bu şekillerin, kelime gruplarının ayrılmasında kullanıldığı sonucuna vardım. Cümleyi kelimelere böldükleri sonucunu çıkarmak mümkündü.

Ama çalışmanın en zor kısmı yeni başlıyordu. Çünkü E’den sonra hangi harfin en sık geçtiğine karar vermek o kadar kolay değildir. Diğer harflerin dağılımı çok düzenli değildir. Bir sayfalık herhangi bir yazıdaki bir düzen, kısa bir cümlede geçerli olmayabilir. Genelde en fazla rastlanan harfler şöyle bir sıra oluşturuyordu: T, A, O, I, N, S, H, R, D, L. Ama T, A, O ve I öyle yakın sıklıkta geçen harflerdi ki anlamlı bir parça bulana kadar her bir kombinasyonu denemek, iğneyle kuyu kazmaya benziyordu. Bu yüzden elime yeni ipuçları geçmesini bekledim. Bay Hilton Cubitt’le ikinci görüşmemizde bana iki kısa kopya ve arada bayrak olmadığı için tek bir kelime olduğunu tahmin ettiğim bir not daha verdi. Şu resimlere bir bakın! Şimdi elimdeki beş harflik kelimede ikinci ve dördüncü harfin E olduğunu kabul edebilirdim. Bu kelime ‘SEVER,’ ‘LEVER,’ ya da ‘NEVER’[1] olabilirdi. Bu bir uyarı veya tehdit mektubuysa, son ihtimal en akla yatkın geleniydi. Olayların akışına bakılırsa bu, olsa olsa Bayan Cubitt’in verebileceği bir cevaptı. Bunu doğru kabul ettiğimizde, artık şu sembollerin, sırayla N, V ve R harflerine karşılık geldiğini çıkarabilirdik.

“Bu noktada bile işimiz hiç kolay değildi tabii, ama aklıma gelen bir fikir sayesinde birkaç harf daha bulabildim. Eğer bu mesajlar, hanımefendinin daha önce tanıdığı birinden gelmişse, o zaman iki E arasına sıkışmış diğer üç harfin ‘ELSIE’ ismini oluşturabileceğini fark ettim. Kâğıtları dikkatle incelediğimde böyle bir kombinasyonun, üç kez tekrarlanan bir mesajın sonunda yer aldığını gördüm. Mesajda Bayan Elsie’den bir şey istendiği kesindi. Böylece L, S ve I harflerinin karşılığı olan şekilleri ortaya çıkarmıştım. Peki, ama mesajın içeriği neydi? ‘Elsie’ den önce gelen kelime dört harften oluşuyordu ve son harfi E idi. Bunun da ‘COME’[2] olması gerektiğini düşündüm. Sonu E ile biten diğer bütün dört harflik kelimeleri denedim ama hiçbiri vakamıza uymuyordu. Böylece C, O ve M harflerinin şekillerini de bulmuştum. Bunun

üzerine ilk mesajı yeniden inceledim. Bayraklı şekillere bakarak kelimeleri birbirinden ayırdıktan sonra, esrarını çözdüğüm figürlere karşılık gelen harfleri yerlerine yerleştirdim. Ortaya şöyle bir sonuç çıktı:

“ ‘.M . E R E . . E S L . N E .’

“İlk harf sadece ve sadece A olabilirdi. A harfi kısa cümlede üç kez daha tekrarlandığı için önemli bir buluştu bu. İkinci kelimenin baş harfinin ise H olduğu belliydi. Böylece mesajın yeni hali şöyle olmuştu:

“ ‘AM HERE A . E SLANE .’

“Boşlukları doldurduktan sonra karşıma şu cümle çıkıyordu:

“ ‘AM HERE ABE SLANEY’, yani ‘Ben Abe Slaney, buradayım.’ Böylece elimde yeteri kadar harf olduğu için ikinci mesajın çözümüne rahatlıkla geçebilirdim. O da son haliyle şöyleydi:

“ ‘A . ELRI-ES.’

“Burada boşluklara T ve G harflerini yerleştirdiğimde yukarıdaki kelimeden bir anlam çıkarabiliyordum. Bu, mesajı yazan kişinin kaldığı bir pansiyon ya da çiftlik olabilirdi.”

Müfettiş Martin’le beraber dostumun bu ayrıntılı ve makul açıklamalarını son derece dikkatle dinlemiştik. Birçok nokta yavaş yavaş aydınlanıyordu.

“Peki, sonra ne yaptınız efendim?” diye sordu müfettiş.

“Şu Abe Slaney olsa olsa Amerikalıydı. Çünkü Abe Amerika’da çok kullanılan kısaltılmış bir isimdir; bütün bu mesele Amerika’dan Bayan Cubitt’e gönderilen ilk mektupla başlamıştı. Ayrıca işin içinde bir bityeniği olduğunu düşünmek için de birçok nedenim vardı. Hanımefendinin, geçmişiyle ilgili dolaylı sözleri ve bunları kocasıyla paylaşmaktan kaçınması hep benim düşüncemi destekliyordu. Bunun üzerine kendisi de zaman zaman benim Londra’daki yeraltı cinayet şebekesiyle ilgili bilgilerimden yararlanmış olan, New York Emniyet Müdürlüğü’nden dostum Wilson Hargreave’e bir telgraf çektim. Abe Slaney isminin kendisine tanıdık gelip gelmediğini sordum. Şöyle bir cevap gönderdi: ‘Chicago’nun en tehlikeli dolandırıcısı.’ Bu cevabı aldığım akşam Hilton Cubitt de Slaney’den gelen son mesajı göndermişti bana. Artık bildiğim figürleri yerlerine koyduğumda şöyle bir sonuç çıkıyordu:

“ ‘ELSIE . RE . ARE TO MEET THY GO .’

“Boş olan yerlere P ve D harflerini koyduğumda o alçak herifin takipten vazgeçip tehdide başladığını anladım: ‘Elsie, prepare to meet thy God.’ Bunun anlamı şuydu: ‘Elsie, Tanrı’nın huzuruna çıkmaya hazır ol.’ Ayrıca Chicagolu dolandırıcıları iyi tanıdığım için bu herifin de söylediğini yapacağından korkuyordum. Bunun üzerine dostum ve meslektaşım Dr. Watson’la hemen Norfolk’a geldik ama ne yazık ki geç kalmıştık, korktuğum başıma gelmişti.”

“Bu vakada sizinle birlikte çalışma şerefine erdiğim için gerçekten mutluyum,” dedi müfettiş samimi bir şekilde. “Fakat yine de sizinle açık konuşmam gerekiyor. Siz kimseye hesap vermek zorunda değilsiniz, ama ben her şeyi amirlerime açıklamakla yükümlüyüm. Eğer katil gerçekten de Elrige çiftliğinde yaşayan bu Abe Slaney ise ve ben burada oyalanırken kaçmayı başarırsa başım büyük derde girer.”

“O konuda rahat olabilirsiniz, bir yere gidemez.”

“Bunu nereden biliyorsunuz?”

“Kaçarsa suçunu itiraf etmiş olur.”

“O zaman gidip kendisini tutuklayalım.”

“Zahmete değmez. Biraz sonra kendi ayağıyla çıkıp gelecek.”

“İyi ama neden gelsin ki?”

“Çünkü yazıp gelmesini rica ettim.”

“Nasıl olur Bay Holmes? Sırf siz istediniz diye neden gelsin ki? Böyle bir istek şüphe uyandırıp kaçmasına neden olmaz mı?”

“Sanırım mesajda bunu belli etmemeyi başardım,” dedi Sherlock Holmes istifini bozmadan. “Yanılmıyorsam geldi bile.”

Sahiden de dış kapıya doğru bir adam yaklaşıyordu. Uzun boylu, iriyarı, esmer, yakışıklı bir adamdı. Üstünde gri bir takım elbise, kafasında Panama şapkası vardı. Siyah sakalları, kocaman, kıvrık bir burnu ve elinde de bir bastonu vardı. Yürürken bastonu kesik kesik, dairevi hareketler yaptırıyordu. Kendi evindeymiş gibi yürüyordu. Çok geçmeden zili kuvvetle çaldı.

“Baylar, sanırım kapının arkasında saklanmamızın zamanı geldi,” dedi Holmes. “Bu tip heriflere karşı çok dikkatli olmak gerekir. Siz kelepçeleri hazırlayın Müfettiş Bey. Konuşma işini ben hallederim.”

Bir dakika sessizce bekledik... İnsanın asla unutamayacağı cinsten bir dakika. Sonra kapı açıldı ve adam içeri girdi. Aynı anda Holmes hemen atılarak adamın şakağına silahını dayadı. Müfettiş Martin de kelepçeleri takıverdi. Bütün bunlar o kadar hızlı ve ustaca yapılmıştı ki adam daha ne olduğunu bile anlamadan kıskıvrak yakalanmıştı. Öfke dolu kara gözleriyle hepimizi süzdü. Sonra da acı bir kahkaha patlattı.

"Evet beyler bu sefer beni yakaladınız galiba. Sert kayaya çarptım. Ama ben buraya Bayan Hilton Cubitt'in mektubuna cevaben gelmiştim. Onun da bu işin içinde olduğunu söylemeyin sakın? Bu tuzağı o hazırlatmış olamaz. Buna inanır mıyım sanıyorsunuz? O kadar enayi değilim."

"Bayan Hilton Cubitt ağır yaralı olarak ölüm döşeğinde yatıyor."

Adam bütün evi kaplayan acı dolu bir çığlık attı.

"Siz delirmişsiniz!" diye bağırdı şiddetle. "Kurşun kocasına rastladı, ona değil. Kim Elsie'ciğe kötü bir şey yapabilir ki? Onu tehdit etmiş olabilirim ama Tanrı şahidimdir, onun kılına bile dokunamam. Sözünüzü geri alın hemen! Bana yaralı olmadığını söyleyin!"

"Ölü kocasının yanında ağır yaralı halde bulduk kendisini."

Adam acı bir inlemeyle koltuğa yığıldı ve yüzünü ellerinin arasına aldı. Beş dakika sessizce oturdu ve sonra yüzünü kaldırarak çaresizlik içinde soğukkanlılıkla konuşmaya başladı.

"Sizden saklayacak hiçbir şeyim yok, beyler," dedi. "Ben adama ateş ettiysem cinayet kastım yoktu; aksine kendimi korudum. Önce o ateş etti. Ama Elsie'ye zarar verdiğimi düşünüyorsanız, o zaman ne onu tanıyorsunuz ne de beni. İnanın bana, dünya üstünde hiç kimse bu kadını benim sevdiğim kadar sevemez. O benim olmalıydı! Kendisini yıllar önce bana sözlemişlerdi. Sonradan ortaya çıkan o İngiliz de kim oluyordu? Dediğim gibi, o kız benim hakkımdı! Ve ben sadece hakkımı arıyordum."

"Ama sonra nasıl biri olduğunuzu öğrenince sizden ayrıldı," dedi Holmes istifini bozmadan. "Sizden kurtulmak için Amerika'dan kaçtı ve İngiltere'de saygın bir beyefendiyle evlendi. Sizse onun peşine düştünüz, nereye gittiyse arkasından geldiniz ve hayatı zindan ettiniz ona. Çılgınca sevdiği ve saygı duyduğu kocasını terk edip size dönmesini istiyordunuz; oysa ki o, sizden korkuyor ve nefret ediyordu. Sonunda soylu ve namuslu bir adamın ölümüne sebep oldunuz, karısını da intihara sürüklediniz. İşte yaptıklarınızın bilançosu

Bay Abe Slaney; bunun için kanun önünde hesap vereceksiniz.”

“Eğer Elsie ölürse hiçbir şey umurumda olmaz,” dedi Amerikalı. Bir elini açarak avucunun içindeki kırışmış kâğıt parçasını gösterdi. “Bakın bayım,” diye atıldı, gözlerinde şüphe pırıltısıyla, “Beni kandıramazsınız! Eğer Bayan Cubitt’in durumu dediğiniz kadar kötüyse bu mektubu kim yazdı?” Notu masaya attı.

“Ben yazdım; sizi buraya getirmek için.”

“Siz mi yazdınız? Ama dünya üzerinde hiç kimse bilemez ‘Dans eden

Adamlar’ın sırrını; ‘yeminli kişi’nin dışında. Siz nasıl bilebilirsiniz?”

“Biri bir düğümü nasıl atıyorsa bir diğeri çözebilir,” dedi Holmes. “Az sonra araba gelecek ve sizi Norwich’e götürecek Bay Slaney. Bu arada onu beklerken sebep olduğunuz haksızlığı bir nebze düzeltmeye yetecek kadar zamanınız olacak. Bayan Hilton Cubitt’in, kocasını öldürmekle suçlandığını ve ben burada olup gerekli bilgileri toplama şansını elde edemesem hanımefendinin bu suçlamalardan kurtulamayacağını biliyor musunuz? Sizin şimdi tek yapacağınız şey, Bayan Cubitt’in, kocasının ölümüyle yakından veya uzaktan hiçbir ilgisi olmadığını bütün dünyaya açıklamak.”

“Ben de bunu istiyorum zaten,” dedi Amerikalı. “Bu durumda en iyisi, yalın gerçeği itiraf etmek.”

“Bundan böyle söyleyeceğiniz her kelimenin mahkemede aleyhinize delil olarak kullanılacağını belirtmek zorundayım,” diye atıldı Müfettiş, İngiliz adaletinin sadık bir temsilcisi olarak.

Slaney omuzlarını silkti.

“Ne olursa olsun!” dedi. “Öncelikle baylar, bu kadını çocukluğundan beri tanıdığımı söylemek istiyorum. O zamanlar biz Chicago’da yedi kişilik bir çeteydik ve Elsie’nin babası da bizim reisimizdi. Emektar Patrick! Akıllı bir adamdı. İşin sırrını bilmeseniz, bir çocuğun karalamalarına benzeteceğiniz bu şifreli yazıyı bulan da oydu. Neyse, Elsie bizim çevirdiğimiz dalaverelerin farkına vardı; kendisi hiçbir zaman bu işlerle ilgilenmek istemezdi. Tek amacı namusuyla iyi-kötü biraz para biriktirmekti; bu parayla bizi terk edip Londra’ya kaçtı. Oysa benimle nişanlıydı ve belki başka bir işim olsaydı benimle evlenecekti de. Ama yaptıklarımızla en ufak bir alakasının olmasını istemiyordu. Ancak bu İngiliz’le evlendikten sonra öğrenebildim nerede

olduğunu. Ona yazdım ama cevap gelmedi. Sonunda ben de kalkıp buraya geldim. Baktım ki kendisine yazdığım mektuplar işe yaramıyor, diğer yolu seçtim; onun okuyabileceği yerlere dans eden figürlerle mesaj bırakmaya başladım.

“Yaklaşık bir aydır buradayım. O çiftlikte en alt katta bir oda kiraladığım için her gece, kimsenin haberi olmadan dışarı çıkabiliyordum. Elsie’yi benimle birlikte gelmeye ikna etmek için elimden geleni yaptım. Gönderdiğim mesajları okuduğunu biliyordum çünkü bir keresinde o da aynı yazıyla bana cevap verdi. Sonunda sabrım tükendi ve onu tehdit etmeye başladım. Bunun üzerine bana bir mektup gönderdi; buralardan gitmem için yalvarıyordu. Kocasının adı bir skandala bulaşırsa üzüntüden kahrolacağını söylüyordu. Eğer sonrasında kendisini rahat bırakmayı kabul edersem sabah üçte, kocası uyuduktan sonra, aşağıya inecek, köşedeki pencere önünde benimle buluşup konuşacaktı. Neyse o gece pencerenin altında buluştuk ve gitmem için rüşvet olarak para teklif etti. İşte beni çılgına çeviren de bu oldu. Kolundan tutup pencereden dışarı çekmeye çalıştım. Ama tam o anda kocası, elinde tabancayla çıkageldi. Elsie yere düşünce adamla yüz yüze geldik. Kızgınlıktan titriyordum; kendimi aşağılanmış hissediyordum. Ben de tabancamı üzerine doğrulttum. Niyetim onu korkutup kaçırmaktı. Fakat o ateş etti ama ıskaladı. Ben de aşağı yukarı aynı anda tetiğe bastım ve adam yere düştü. Bahçeden nasıl geldiysem yine öyle sıvıştım. Giderken pencerenin arkamdan kapandığını duydum. İşte gerçek bu baylar, hem de kelimesi kelimesine, yemin ederim! Ondan sonra olan bitenlerden hiçbir haberim yoktu; ta ki şu genç bana bu akşam mektubunuzu getirene kadar. Okur okumaz deliler gibi koşup buraya geldim ve kafesinize girdim.”

Amerikalı konuşurken bir araba yaklaşmıştı. İçinde üniformalı iki polis oturuyordu. Müfettiş Martin ayağa kalkarak suçlunun omzuna dokundu.

“Gitme zamanımız geldi.”

“Onu bir kez daha görebilir miyim?”

“Üzgünüm ama hanımefendi kendinde değil,” diyen müfettiş Holmes’e dönerek vedalaştı. “Bay Sherlock Holmes, bir gün yine böyle ilginç bir cinayette sizinle birlikte çalışma fırsatına sahip olmayı umuyorum.”

Pencereye yanaşıp arabanın gidişini izledik. Arkamı dönünce, gözüm, adamın masanın üstüne attığı buruşuk kâğıda takıldı. Bu, Holmes’un, onu

ayağına kadar getirmek için yazmış olduğu mektuptu.

“Bakalım okuyabilecek misin Watson?” dedi gülümseyerek. Kâğıtta tek bir kelime yoktu; onun yerine bir sıra “Dans Eden Adamlar”.

“Anlattığım anahtarı kullanırsan,” dedi Holmes, “yazılan şeyin, COME HERE AT ONCE olduğunu görebilirsin. Yani ‘Çabuk buraya gel!’ anlamına geliyor. Adamın bunu okur okumaz bu çağrıyı reddetmeyeceğinden emindim, çünkü bu yazıyı yaza yazsa ancak Bayan Cubitt yazabilirdi. İşte dostum Watson, şimdiye kadar kötü amaçlı kullanılan ‘Dans Eden Adamlar’ı ilk kez iyi bir şey için kullandık. Neyse, sanırım koleksiyonuna sıra dışı bir olay ekleme sözümü de tutmuş oldum böylece. Trenimiz üç kırkta kalkıyor. Herhalde akşam yemeğini Baker Sokağı’nda yeriz.”

Hikâyeyi bitirmeden söylenecek son bir söz daha var. Amerikalı Abe Slaney, Norwich mahkemelerinde ölüm cezasına çarptırıldı, ama ilk ateş edenin Hilton Cubitt olması gibi hafifletici nedenler sayesinde cezası ömür boyu hapse çevrildi. Bayan Hilton Cubitt hakkında sadece kulağıma gelenleri yazıyorum. Kendisi tamamen iyileşmiş ama bir daha hiç evlenmemiş. Hayatını hayır işlerine ve kocasının malikânesinin idaresine adamış.

[1] İngilizce'de: Sever: ayrılmak; Lever: kaldıraç; Never: asla. (ç.n.)

[2] İngilizce'de: Gel. (ç.n.)